

Årsredovisning 2022

Ansök om bidrag
för resa med egen bil

Håll avstånd!
Keep distance!
2m

Innehåll

PETER OLOFSSON HAR ORDET	4
INLEDNING	6
Nedslag i verksamheten	8
Verksamheten i sammanfattning	10
En vanlig dag i regionen	14
FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE	16
Översikt verksamhetens utveckling	17
Den regionala koncernen	18
Styrning och uppföljning av den regionala verksamheten	24
Händelser av väsentlig betydelse	26
Väsentliga personalförhållanden	27
Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning	29
God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning	32
Balanskravsresultat	48
Förväntad utveckling	48
RESULTATRÄKNING, BALANSRÄKNING OCH KASSAFLÖDESANALYS MED NOTER	50
Redovisningsprinciper	59
DRIFTREDOVISNING	62
Omställning till hållbar ekonomi	66
Produktion	67
INVESTERINGSREDOVISNING	70
REVISIONSBERÄTTELSE	74
BILAGOR	77
Bilaga 1: Budgetomfördelningar 2022	77
Bilaga 2: Medelsförvaltning	78

Peter Olofsson har ordet

2022 var året då vi äntligen kunde börja träffa varandra utan restriktioner. Det skedde dock i skuggan av ett krig i vårt närområde och en orolig världsekonomi som påverkat oss här i Västerbotten stort. Samtidigt har året fortsatt att präglas av pandemin och hur vi hanterat återgången till det normala när samhället öppnades upp igen.

Restriktioner och digitala möten var en del av vardagen vid årets början. Sen flyttade fokus på verksamheternas återgång till det normala samtidigt som vi försökte minska spridningen av covid-19. Vi gläds åt att äntligen kunna mötas efter år då "ställ inte in – ställ om" var devisen.

Den 24 februari startade Ryssland sitt anfallskrig mot Ukraina. Det ukrainska folket har försvarat sin frihet och demokrati men kriget är långt ifrån slut. Med krig i närområdet har vi ett ökat fokus på beredskap och på att kunna hantera kriser. Rysslands invasion av Ukraina påverkade även världsekonomin och oss i Västerbotten stort. Bland annat har vi sett ökade kostnader för produktion och leveranser och en höjd inflation till följd av ökade energipriser.

Hälsö- och sjukvården i Region Västerbotten håller fortsatt hög kvalitet och har ett högt förtroende hos våra invånare. Medarbetarna gör ett fantastiskt jobb med att ge en god vård till invånarna runt om i länet. Pandemins stora påfrestningar på medarbetare och på hälso- och sjukvården försvann inte för att restriktionerna avskaffades. Med resten av landet har vi delat de stora utmaningarna med vårdplatsbrist till följd av personalbrist vilket fortsätter även kommande år.

Den kliniska forskningen är viktig i vårt regionuppdrag. Ett av forskningsprojekten vi deltar i är en klinisk studie som påbörjades 2022 för att bota Skelleftejukan, en sjukdom som är överrepresenterad i vår region och som innebär ett stort lidande för de drabbade. I studien används den nobelprisvinnande gensaxen CRISPR-Cas9 som togs fram vid Umeå universitet.

Den gröna omställningen är viktig för länets utveckling. I slutet av sommaren kunde äntligen det efterlängtnade första spadtaget för Norrbottniabanan tas, något som är en förutsättning för länets utveckling. Region Västerbotten har deltagit i ett arbete med att möjliggöra elektrifiering genom nya investeringar och etableringar i

länet samt i det avslutade projektet Battery Region för att möta batteriindustrins kompetensbehov.

En rad viktiga regionala strategier har tagits fram under året, däribland strategin för hållbar besöksnäring och innovationsstrategin. Två områden som bidrar till ett mer attraktivt Västerbotten. Även en ny agenda för länets kompetensförsörjning har tagits fram.

De senare årens kriser i form av pandemi och ett krig i Europa har kraftigt påverkat Sveriges ekonomi. Våra finansiella poster varierar därför stort mellan åren, vilket gör en jämförelse svår. Vi lämnar året med ett plus i verksamheten före finansiella poster och ett balanskravsresultat på plus 870 miljoner kronor. Med den högsta inflationen på årtionden och andra osäkerheter i ekonomin så ligger inte utmaningarna bakom oss, utan de ligger i att framgent klara en god ekonomi.

Vi tar oss an de stora utmaningarna i ett växande Västerbotten med positiv befolkningsutveckling och låg arbetslöshet. Ska länet fortsätta utvecklas behöver vi bli fler. Förr sa man "alla måste söderut" men idag är det tvärtom, fler behöver flytta norrut om vi ska lösa kompetensförsörjningen och den gröna omställningen. Pandemin visade att vi tillsammans kan klara stora svårigheter, jag har därför stor tilltro till att vi även kommer klara dagens och framtidens utmaningar.

Peter Olofsson (S)
Regionstyrelsens ordförande

”

*Hälsa, vård
och utveckling.
Hållbara ihop.*

FOTO: JAN LINDMARK

Inledning

Västerbotten är Sveriges näst största län och består till största delen av skogsmark, berg och fjäll. Det är ett mångfacetterat län med många styrkor och både stora och små samhällen.

Västerbotten och dess invånare

Till ytan är Västerbotten något större än en åttondel av Sveriges totala landareal. Här bor drygt 276 000 personer i 15 kommuner. Fem av kommunerna hör till landets tio minsta. Med 40 mil från fjäll till kust och i genomsnitt fem invånare per kvadratkilometer präglas länet av glesbygd och långa avstånd. Då en stor del av befolkning och verksamheter finns vid kusten och i länets två största städer skiljer sig kapacitet och utvecklingsbehov åt inom länet. I Umeå, Skellefteå och i fjällkommunerna är andelen tjänsteförretag hög, medan industri, jordbruk och skogsbruk är vanligare i städernas kranskommuner.

God arbetsmarknad och låg arbetslöshet

Precis som resten av riket är näringsliv och arbetsmarknad könssegregerad vilket försvårar kompetensförsörjningen i länet. Kvinnor är framför allt verksamma i vård- och omsorgsyren medan män arbetar i flera branscher. Män driver företag i större utsträckning än kvinnor och tar som grupp emot mer stöd från företagsfrämjande system än kvinnor. Även om andelen medel som beviljas kvinnliga företagsledare ökar, så sker det i små steg. De stora satsningarna i industri och infrastruktur i länet och i angränsande regioner utmanar kompetensförsörjningen ytterligare men kan samtidigt locka fler till regionen. Västerbotten har en relativt väl utbyggd digital infrastruktur. Tillgången till och hantering av data, såväl offentlig som kommersiell, är en viktig förutsättning för att nyttja ny teknologi och digitala tjänster. I europeiska jämförelser tillhör Västerbotten en av de regioner med högst innovationskraft i Europa.

En ung befolkning

Medellådern bland kvinnor är 43 år och bland män 41 år. Det är den nionde lägsta medellådern i Sverige bland kvinnor och åttonde lägsta bland män. Åldersstrukturen i länet varierar. I Umeå med många studenter är den 39 år medan den är över 47 år i Storuman, Sorsele, Dorotea och Åsele. Andelen personer i arbetsför ålder (20–64 år) kommer i stort sett att vara oförändrad medan de som är 65 år och äldre beräknas öka, vilket ökar utmaningarna för välfärdssystemen.

Utbildningslängden varierar stort i kommunerna. Endast i Umeå har kvinnor och män en högre andel med eftergymnasial utbildning än rikssnittet. I alla kommuner är andelen med lång utbildning högre bland kvinnor än bland män. Flickor och pojkar väljer ofta olika gymnasieprogram och könsskillnaderna är störst i yrkesförberedande program.

Kvinnor har generellt lägre lön än män trots högre utbildningsnivå. Männen tar ut mer föräldraledighet jämfört med riket men fortfarande betydligt mindre än kvinnorna. Arbetsrelaterad ohälsa är vanligare i kvinnodominerade yrken.

Hälsan i länet är i stort sett god

Vid jämförelser nationellt är hälsan god inom många områden. Hälsan är bättre hos befolkningen längs kusten än i inlandet. Det kan till stor del förklaras med en yngre befolkning, fler med lång utbildning och bättre socioekonomi. Våra levnadsvanor, en ökande andel äldre och psykisk ohälsa är några av framtidens hälsoutmaningar.

En god folkhälsa innebär ett så gott hälsoläge som möjligt i hela befolkningen och att skillnaderna mellan de som har det sämst och de som har det bäst är små.

- Kvinnor skattar sin hälsa något lägre, både jämfört med kvinnor i riket och med länets män.
- Den psykiska hälsan är förhållandevis god med högre andel gott psykiskt välbefinnande, lägre andel med allvarlig psykisk påfrestande samt lägst självmordstal i Sverige.
- Kvinnor och män har jämfört med riket en lägre andel riskbruk av alkohol. Kvinnors konsumtion ökar medan mennens minskar.
- Västerbottningar litar på andra människor i högre grad än rikssnittet.
- Medellivslängden är relativt oförändrad för både kvinnor och män.
- Skillnaden i medellivslängd för personer med kort respektive lång utbildning är flera år, för kvinnor med kort utbildning minskar medellivslängden något medan den för övriga grupper ökar.
- Västerbottningarna har högt förtroende för hälso- och sjukvården i sin helhet.

Västerbottningar litar på andra människor i högre grad än rikssnittet.

Nedslag i verksamheten

WHO besöker södra Lappland

World Health Organization, WHO, har invigt södra Lappland som en demonstrationsplattform för primärvård i glesbygd, den andra hittills i Europa.

Syftet är att dela erfarenheter och kunskap kring att bedriva hälso- och sjukvård i en demografiskt och geografiskt utmanande miljö. Södra Lappland kommer ta emot 3–4 besök om året från länder i Europa som utvecklar sin primärvård.

– Att få ett så stort internationellt erkännande stärker vår position som utvecklingsmotor. Vi blir intressanta både nationellt och internationellt, säger Anna-Lena Danielsson, ordförande i hälso- och sjukvårdsnämnden.

FOTO: SOFIA BERGGREN

En långsiktig lösning för kompetensförsörjning

En ny övergripande kompetensförsörjningsstrategi ska ge både helhet och riktning fram till 2030. HR-direktör Kia Ronnhed menar att med hög delaktighet omvandlas strategin på arbetsplatserna till konkreta åtgärder.

– Vi jobbar inom de flesta av strategins områden redan nu. Det nya är att vi nu får en långsiktig riktning, säger hon.

Strategins åtta områden är:

- Behålla, utveckla och attrahera
- Arbetsmiljö och arbetssätt
- Löner och villkor
- Ledarskap och medarbetarskap
- Ledning och styrning
- Forskning och utbildning
- Bemanning och arbetstider
- Seniora medarbetare.

Västerbottens hälso-undersökningar räddar liv

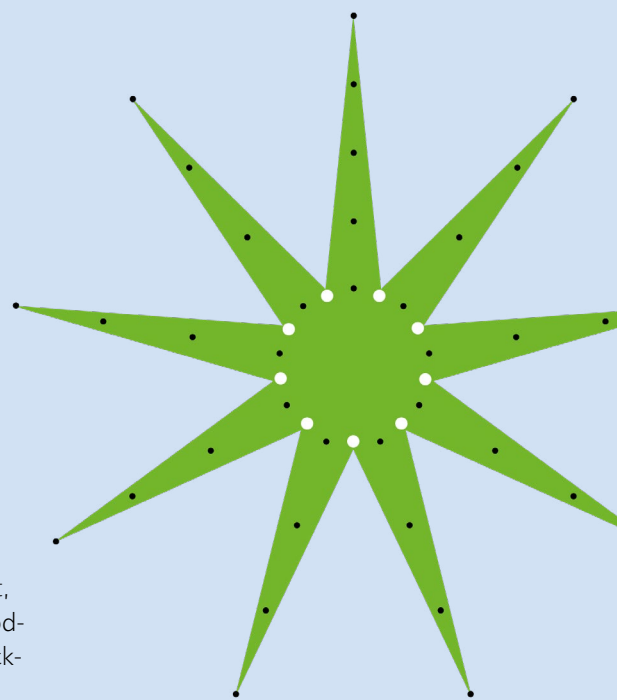
En stor nationell utvärdering av riktade hälsosamtal visar på stora hälsovinster. Den förtida dödligheten minskar och det gör även midjemått, blodtryck, kolesterolnivåer, fasteblodsocker och BMI. Rapporten visar också att matvanorna blir bättre.

Den expertgrupp som granskat och vägt samman forskningen inom området konstaterar även att deltagare behandlas för diabetes och högt blodtryck som upptäcks vid hälsoundersökningarna.

– Vårt hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande arbete ger resultat. Rapporten är en bekräftelse på vikten av alla distriktssköterskors arbete med Västerbottens hälsoundersökningar, säger Maria Falck, chef för folkhälsoenheten.

Nytt vårdförlopp för sepsis

För att få en jämlik och enhetlig vård i regionen och i landet införs ett personcentrerat och sammanhållet vårdförlopp för sepsis. Målet är att fler patienter ska få rätt diagnos, behandling och information samt uppföljning efter vården på sjukhus. I Region Västerbotten omfattar vårdförloppet primärvård, ambulans och sjukhusvård.

Internationellt partnerskap för jämlik vård

Sedan 2018 samarbetar Glesbygdsmedicinskt centrum med den kenyanska regionen Homa Bay County inom ICLD:s program för kommunala partnerskap. Genom gemensamt lärande och utbyte verkar parterna för jämlik vård, delaktighet, transparens och ansvarstagande så att resultaten blir långsiktigt hållbara.

Landsbygdsföretagens digitala kompetens

Projektet Kadil undersöker om små företag på landsbygden har den digitala mognad de behöver för att utveckla sin verksamhet och klara den gröna omställningen. Kartläggningen ska både undersöka behoven och öka medvetenheten om digitaliseringens möjligheter till effektivare arbetsprocesser och tillgång till nya och större marknader.

FOTO: ANDREAS NILSSON

Energieffektiviseringar sparar pengar

Region Västerbotten, med en årlig förbrukning på över 100 miljoner kilowattimmar, prioriterar alltid energieffektiviseringar.

– När vi bygger nytt eller bygger om gör vi det så energisnålt som det bara går, säger Maria Hammeryd, energingenjör i Region Västerbotten.

Vid varje takbyte och nybyggnation överväger vi om det är lämpligt med solceller med tanke på takets utformning och läge. Och det är bra lönsamhet, när vi väl har investerat så kostar det oss väldigt lite. Regionen har också en långsiktig elportfölj och drabbas inte av stora prisskillnader på el.

Säkra ryggoperationer med navigationsrobot

Som första och enda klinik i Norden opererar ryggsektionen vid Norrlands universitetssjukhus med hjälp av en navigationsrobot.

– Det stärker vår position och ger oss möjligheter att utföra högt specialiserad vård i Sverige, säger Stig-Evert Thornberg, verksamhetschef vid Rörelseorganens centrum.

Efter lång och positiv erfarenhet av röntgenledd navigation går man nu över till robotteknik som ger nästan 100 procent korrekt placerade skruvar. Det innebär få komplikationer och nästan inget behov av re-operationer. Tekniken ger ryggkirurgen förutsättningar för att i förväg planera operationen med antal, längd, diameter och exakt position av alla skruvar och stag.

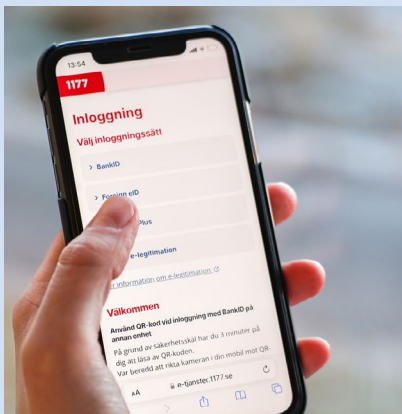
FOTO: JAN ALFREDSSON

FOTO: KLAS SJÖBERG

Satsning ger positiv effekt på kvinnors hälsa

Årets uppföljning av den nationella satsningen på kvinnors hälsa och förlossningsvård ger goda resultat i Region Västerbotten. Pandemin har inneburit en snabb utveckling av nya, digitala arbetssätt. Till exempel har regionen infört ett webbaserat stöd för viktstabilisering för gravida kvinnor med övervikt och fetma.

Tidbokning på 1177.se sparar tusentals arbetstimmar

Över 3 400 timmar har frigjorts till vården i Region Västerbotten tack vare att fler använder tidbokning på 1177.se. Tid som i stället kan läggas på vårdbesök.

Under pandemin har tidbokningen på 1177.se ökat kraftigt. Invånarna har fått möjlighet att boka, omboka och avboka vaccineringen mot covid-19 digitalt vilket också ökar tillgängligheten och valfriheten.

Under 2022 införs ett basutbud av e-tjänster som alla verksamheter inom primärvård, sjukhusvård och tandvård ska erbjuda. Det handlar exempelvis om att av- och omboka tid, beställa journalkopia och att kunna bli kontaktad av mottagningen.

Stärkt beredskap

Det nya säkerhetspolitiska läget i Europa ökar fokus på beredskapsfrågor. I regionen jobbar en grupp med att se vad som behöver göras på både kort och lång sikt för att säkra en robust organisation. Regionen samverkar med myndigheter både regionalt och nationellt kring beredskapsfrågor.

Medarbetare uppmanas att hantera information på ett säkert sätt och rapportera om man stöter på händelser som avviker från det normala. Dessutom bör man vara vaksam på trovärdigheten i extern information om regionen.

Unik demensutredning inom primärvården

På Erikslids hälsocentral diagnostiserar patienter med lumbalpunktion för att utreda eller bekräfta en demensdiagnos. Märta Skoglund, överläkare och initiativtagare tog emot de första patienterna våren 2022.

Ingreppet, som är nytt inom primärvården, sätter diagnosen snabbt och säkert med bara två veckor från provtagning till diagnos.

– Patienterna hinner inte bli dåliga innan de får sin diagnos. Med behandling i ett tidigt skede kan de behålla sina förmågor mycket längre, säger Märta Skoglund.

FOTO: GABRIELLA BANDING

Verksamheten i sammanfattning

Året har präglats av en övergång till ett nytt normalläge i pandemin. Smittspridningen har varit hanterbar även om den periodvis varit hög på vissa ställen i länet. Inga fler covidrestriktioner har behövts. I februari inleddes den ryska invasionen av Ukraina. Region Västerbottens kraftsamling för att möta kriserna har genomfört hela verksamhetens arbete under 2022 och kommer med stor sannolikhet att fortsätta påverka kommande planeringsperioder.

Hälso- och sjukvård

Under året har pandemin fortsatt inneburit både påfrestningar och utmaningar för hälso- och sjukvården. Verksamheterna beskriver ett ansträngt år med brist på personal och som följd alltför få vårdplatser och begränsad tillgänglighet i primärvården. Personalbristen bedöms vara den största utmaningen även kommande år.

Vakanser och ökad korttidsfrånvaro har påverkat väntetider, antalet öppna vårdplatser och operationskapaciteten negativt. Vårdbehovet har inte kunnat tillgodoses fullt ut och antalet patienter som har skickats för utomlänsvård har ökat. Även kommunerna har en ansträngd personalsituation som inneburit att utskrivningsklara patienter behövt ligga kvar på sjukhusen.

De centrala vaccinationsmottagningarna har haft stor betydelse för att Region Västerbotten lyckats nå en god vaccinationstäckning. Det har även gjort det möjligt för primärvården att använda resurserna till huvuduppgifterna.

Flera av hälso- och sjukvårdens utmaningar som personalförsörjning, väntetider, vårdplatsbrist har förstärkts under pandemin. Samtidigt har den gett lärdomar, påskyndat digital utveckling och utveckling av nya arbetssätt och flöden. Den har även stärkt samordning och samverkan vilket kan användas för att möta kommande utmaningar.

Klinisk forskning skapar ny kunskap

Klinisk forskning och utbildning är tillsammans med hälso- och sjukvård och tandvård kärnverksamheter i hälso- och sjukvårdens uppdrag. Efter pandemin ses en viss nedgång i klinisk forskning.

Hälso- och sjukvården har sedan halvårsskiftet inrättat en tjänst som universitetssjukvårdsstrateg. Strategen ska arbeta med kort- och långsiktiga åtgärder för att säkra universitetssjukvården och framtiden för Norrlands universitetssjukhus.

Medicencentrum på Norrlands universitetssjukhus deltar i en klinisk studie för att utvärdera säkerhet, tolerabilitet, farmakokinetik och farmakodynamik. Syftet med studien är att bota Skellefteåsjukan. Det är en av de första kliniska fas I-studierna (NTLA-2001) i världen som använder gensaxen CRISPR-Cas9-systemet på ett organspecifikt sätt hos människor. Att CRISPR-Cas9-systemet används är värt att notera då Emmanuelle Charpentier delade Nobelpriset i kemi 2020. Priset fick hon för sitt banbrytande arbete och upptäckten av denna teknik under sin tid vid Umeå universitet. Gensaxen har utvecklats som ett verktyg för genmodifiering av celler hos alla levande organismer.

Rehabkompassen har beviljats 20 miljoner kronor från Vetenskapsrådet för att utvärdera verktyget i en jämförande studie. Kompassen är ett verktyg för uppföljning som synliggör patientens mående vid rehabilitering efter stroke och för utvärdering av sjukvårdens insatser. Efter rehabiliteringen får man vid utskrivningen en ny bild av hur patienten mår.

Ansträngningar kring att stimulera forskning inom primärvården har ännu inte gett önskat resultat då klinisk forskning är ett strategiskt långsiktigt arbete som måste få ta tid. Värt att notera är dock att pilotprojektet att akademisera primärvården på Backens hälsocentral har underlättat nyrekrytering och ökat attraktionskraften då forskningsuppdraget tydliggjorts.

Fördelningen av Alf-medel

Det nationella Alf-avtalet mellan staten och regionen reglerar den ersättning som regionen får för att medverka i läkarutbildningen och finansiera klinisk forskning. Unikt är att läkarutbildningen sedan tolv år är regionaliserad, det vill säga att den bedrivs i samtliga fyra regioner i Norra sjukvårdsregionen. Genom det nationella Alf-avtalet och motsvarande avtal för tandläkarutbildning och forskning stödjer Region Västerbotten tillsammans med Umeå universitet varje år klinisk forskning av hög kvalitet. Färre sökande till interna forskningsmedel och Alf-finansierade karriärtjänster talar för att det finns en forskningsskuld att ta igen. Trots detta har en hel del högkvalitativ klinisk forskning producerats under året och den kliniska forskningen stimulerats.

Under året har den kliniska forskningen genomlysts av Vetenskapsrådet. Genomlysning-

*Klinisk forskning
måste få ta tid.*

en ska ligga till grund för kommande fördelning av statliga Alf-medel för klinisk forskning inom samtliga universitetssjukvårdsregioner i Sverige under 2024–2028. En stor kraftsamling har gjorts för att komma så bra ut som möjligt i denna genomlysning då det påverkar tilldelningen av medel i Norra sjukvårdsregionen, som för närvarande är cirka 200 miljoner kronor årligen.

Uppfyller högt ställda krav

För att få status som en universitetssjukvårdsenhet måste ett antal av Socialstyrelsen högt ställda miniminivåer för forskning, utbildning, utveckling och innovation vara uppfyllda. Dessa kriterier utvärderas vart fjärde år. Under året har tolv basenheter vid Norrlands universitetssjukhus utvärderats och får behålla sin status som universitetssjukvårdsenhet. Efter att forskningsaktiviteter prioriterats under 2022 har andelen doktorander och antalet akademiskt meriterade ökat. Förbättringsområden är att bättre inkludera klinisk forskning i det dagliga kliniska arbetet och att i högre utsträckning involvera patienter och anhöriga.

Framgångsrikt utvecklingsarbete

Hälso- och sjukvården har under året framgångsrikt genomfört flera utvecklingsarbeten. Här följer ett axplock.

- Cancercentrum har utvecklat arbetssätt för att överföra vård från sjukhus till hemmet. Ett framgångsrikt exempel är poliklinisering av vården för patienter med myelom som genomgår stamcellstransplantation. En kronisk cancersjukdom som uppstår i benmärgen. Det har resulterat i 160 färre vårddygn per år i slutenvård. Utveckling av öppenvård för fler cancerformer är påbörjad.
- Under pandemin bromsades arbetet med att planera, styra och följa upp verksamheten enligt produktions- och kapacitetsmodell. Under hösten har arbetet återigen tagit fart och flera enheter inom slutenvården har ändrat arbetssätt med modellen som stöd.
- Akutmottagningen har utvecklat interprofessionellt teamarbete och ambulanssjukvården har etablerat en utbildnings- och kompetensförsörjningsplan.
- Vid Medicincentrum har delar av öppenvården blivit mer sköterskebaserad och slutenvårdsavdelningarna har arbetat med rätt använd kompetens.
- Infektionskliniken har utvecklat ett digitalt multiprofessionellt postcovid-team som är unikt i sitt slag.
- Inom södra Lapplands närsjukvård har ut-

veckling med färdplan för tjänsteinnovation och samhällsrumsexpo 2.0 genomförts (inom ramen för modellområdet Nära vård).

- Rehabkliniken har tillsammans med akutmottagningen i Skellefteå förändrat arbetssättet för att förhindra onödiga inläggningar och bidra till en trygg och säker hemgång från akuten.
- Alla enheter i närsjukvården har på olika sätt utvecklat digitala vårdmöten, exempelvis genom digitala ronder och konsultationer samt etablering av den nya digitala tjänsten 1177 direkt.

Innovation som utvecklar

Innovation handlar om nya sätt att skapa värde för invånare, medarbetare, verksamheter, hela organisationen samt för våra samarbetspartner och samhället i stort.

Under året har Folk tandvården Idun i Umeå och Folk tandvården City i Skellefteå arbetat med ett flödesprojekt. I projektet utvecklas ett teambaserat arbetssätt med tekniskt stöd där målsättningen är att patienten ska bli färdigbehandlad på ett besök. Vid branschmässan Swedish Medtech Spring Summit i maj fick projektet mycket god respons. Framför allt upplevdes det inspirerande att uthålligt innovationsarbete bedrivits mitt i tandvårdens vardag.

Inom närsjukvården i Umeå har akutmottagningen testat en funktion som vårdplatskoordinator på vardagar som slagit väl ut. Inom hud och STD utvecklas ett instrument för att kunna mäta svettproduktion.

Psykiatriska kliniken i Skellefteå har tillsammans med en extern aktör utvecklat en app för läkemedelsbehandling. I samarbete med Skellefteå kommun har ett samarbete inom medicinsk laserbehandling av svårläkta sår startat.

Glesbygdsmedicinskt centrum tillsammans med sjukstugan i Storuman är framgångsrika innovationsarenor för digitalisering och primärvård i glesbygd. Satsningen har uppmärksamats av WHO Europa och utsetts till Sveriges enda demonstrationsplattform för primärvård i glesbygd. Med på invigningen var doktor Hans Kluge, WHO:s europadirektör.

Regional utveckling

Under året har stödet till länets aktörer i pandemin akuta skeden anpassats utifrån restriktionerna. Pandemin har följts av krig i Europa som i hög utsträckning påverkat förutsättningarna för regional utveckling. Den stora samhällspåverkan har inneburit leveransstörningar, ökade produktionskostnader, omfattande konsekvenser för

12
universitets-
sjukvårdsenheter.

energiförsörjning och mänskligt lidande samt en ny säkerhetspolitisk situation. Parallellt har fokus legat på att rusta för att möta de behov som samhällsomställningen i norra Sverige innebär.

Utveckling för hållbart växande

Fler människor behövs i Västerbotten för att möta samhällsomställningen. Arbetet med North Sweden Green Deal ska bygga kapacitet för att hantera samhällsomvandlingen i samband med de gröna investeringarna. Kompetensförsörjningsinsatser banar väg för yrkeshögskolan och yrkesvux-utbildningar inom batterivärdekedjan och för andra verksamheter samt olika insatser för en hållbar samhällsplanering.

Insatser för energiförsörjning

Det finns ett stort behov och intresse för elektrifiering som behöver tas tillvara. Efter Elektrifieringskommissionens möte i januari, har Region Västerbotten vid två tillfällen samlat representanter från kommunerna för att lyfta och informera om energi- och elkapacitetsfrågor främst kopplade till investeringar och etableringar. Regelbundna avstämningar har hållits med företag och organisationer som gett elektrifieringslöften, med länets energibolag samt med Regeringskansliet.

Under året har projektet Battery region avslutats. Projektets syfte var att möta den växande batteriindustrins behov av medarbetare med rätt kompetens. Det är ett Interreg Nord-projekt som bedrivits med parter i norra Sverige och norra Finland. Kopplat till batterikedjans väg har befintliga utbildningar kartlagts och behov

av utbildningar identifierats. Framför allt behövs utbildningar på gymnasial nivå för att möta behoven.

Ett antal insatser har genomförts för att stärka kommunernas investerings- och etableringsfrämjande. Under året har sammanställningen av Västerbottens globala affärserbjudanden slutförts.

Regionala strategier och agendor

I maj fattade regionala utvecklingsnämnden beslut om

- en ny regional innovationsstrategi för Västerbotten 2022–2030. Strategin identifierar två övergripande mål med tillhörande insatser för att stärka den gemensamma innovationskraften. Regionala innovationsstrategin lyfter fram nio styrkeområden som är viktiga för att stärka länets innovationsförmåga.
- en regional strategi för besöksnäring 2022–2026. Strategin sätter ramarna för samverkan mellan offentliga, privata och ideella aktörer. Tre teman som lyfts fram är natur, kultur och måltid.

I december fastställdes även en ny agenda för kompetensförsörjning i Västerbottens län.

Agendan visar på tre utvecklingsområden:

- Sammanhållet kompetensförsörjningsarbete
- Livslångt lärande och rustad för arbetslivet
- Gott arbetsgivarskap och kompetensattraktion.

Agendan ska vara ett stöd och inspirera när aktörer i länet tacklar utmaningar förknippade med kompetensförsörjning. Denna agenda för territoriet länet Västerbotten ska dock inte samman-

blandas med den kompetensförsörjningsstrategi som regionfullmäktige fastställt i slutet av året för Region Västerbotten.

Insatser för ökad hållbarhet

Region Västerbotten har deltagit i det nationella uppdraget Vagar till hållbar utveckling för att utveckla och stärka hållbarheten i det regionala tillväxtarbetet. Hållbarhetsintegrering av regional finansiering har stärkts genom nya verktyg och metoder.

Projektet Stärkt samverkan för mänskliga rättigheter i Västerbotten har beviljats medel för en fortsättning. Detta möjliggör en breddad, utvecklad och stärkt samverkan mellan olika sektorer och centrala aktörer att tillsammans nå målet om ett samhälle präglad av jämlikhet, tillgänglighet, delaktighet och värdighet för alla invånare.

Regionbibliotek Västerbottens arbete med hbtq-diplomering går enligt plan, likaså Film i Västerbottens arbete med att stärka strukturer för filmpedagogisk verksamhet för barn, unga och berörd personal.

Kollektivtrafik och infrastruktur

Både i stadstrafiken i Umeå och Skellefteå, i regionbusstrafiken och i Norrtågstrafiken har det kollektiva resandet återhämtat sig väl till en relativt normal nivå. Det är positiva tecken efter en tid då biljettintäkterna minskade kraftigt och drivmedelspriserna ökade.

Projektet Hållbara arbets- och tjänsteresor har avslutats under året med mycket goda resultat. Projektets mål om 15 procent minskad en-

ergiförbrukning under 2019–2022 har överträffats. Totalt har projektets kampanjer sparat in 3 780 resor med egen bil.

Samarbeten som utvecklar

Region Västerbotten är sammankallande koordinatör för det regionala innovationspartnerskapet för de fyra nordligaste länen. Några av året fokusområden har varit Horizon Europe, EU:s initiativ för missionsdriven innovation och Innovas nationella satsning på impact innovation – mobilisera för hållbar utveckling.

Inom innovationspartnerskap Umeå där regionen ingår tillsammans med Umeå universitet, Sveriges lantbruksuniversitet, Rise och Umeå kommun har samhällsomställningen av norra Sverige varit i fokus.

Insatser för digitalisering och AI

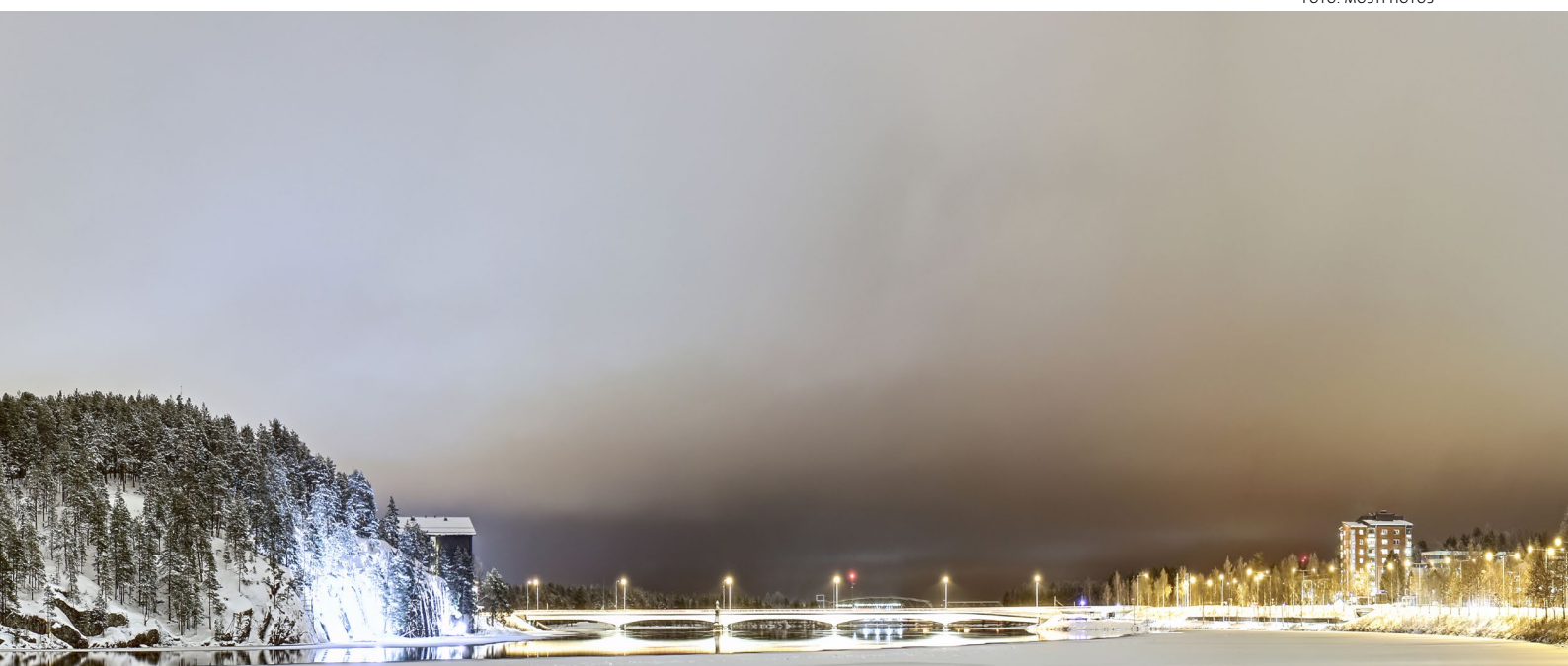
Flera initiativ och projekt pågår eller har avslutats under året, några av dem är

- projektet RegAI för att utveckla artificiell intelligens hos små och medelstora företag.
- projektet Kadil för att kartlägga digital mognad i landsbygdsföretag i Västerbotten. Region Västerbotten i samverkan med Handelshögskolan vid Umeå universitet och Almi.
- projektet Arkinera, vars syfte är att stärka kommunernas arbete med arkitektur. Det innefattade en fördjupad kartläggning i Sorsele kommun som ska fungera som förebild för andra mindre eller mellanstora kommuner.

3 780

färre resor
med egen bil.

FOTO: MOSTPHOTOS

En vanlig dag i regionen

3 383

personer besöker läkare eller distriktssköterska i primärvården, kvinnor 54 procent och män 46.

2 239

personer besöker läkare eller sjuksköterska vid något av regionens sjukhus, kvinnor 52 procent och män 48.

572

personer åker sjukresa.

85

personer transporteras med ambulans.

715

personer besöker psykiatri, kvinnor 60 procent och män 40.

12

personer som är 40, 50 eller 60 år får en hälsoundersökning (VHU), kvinnor 50 procent och män 50.

61

verksamheter arbetar utifrån hbtq-diplomering.

portioner varm mat serveras till patienter.

686

personer är inlagda på sjukhus eller sjukstuga, kvinnor 51 procent och män 49.

1 059

personer i alla åldrar besöker
folktandvården, kvinnor 51
procent och män 49.

32

personer får stöd
vid ohälsosamma levnads-
vanor, kvinnor 48 procent
och män 52.

37 208

laboratorieanalyser
görs.

8 350

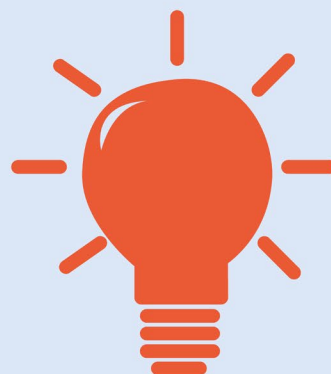
personer åker med regiontrafiken.

personer ger blod.

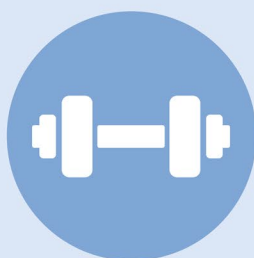
154 666

kilowattimmar förbrukas i regionens
lokaler per dygn, exklusive värme.

478

personer besöker arbetsterapeut
eller sjukgymnast i primärvården,
kvinnor 63 procent och män 37.

309

personer besöker arbetsterapeut eller sjuk-
gymnast vid något av regionens sjukhus,
kvinnor 58 procent och män 42.

10 716

besök görs på 1177.se.

146

personer opereras
i öppenvård eller
slutenvård, kvinnor 52
procent och män 48.

777

personer undersöks
med röntgen, kvinnor 52
procent och män 48.

Förvaltningsberättelse

Förvaltningsberättelsen beskriver regionens ekonomiska resultat och ställning och klargör om regionen har god ekonomisk hushållning ur ett finansiellt perspektiv.

Översikt verksamhetens utveckling

Tabellen nedan visar en översikt över verksamhetens utveckling de senaste fem åren.

Region Västerbottens resultat för 2022 uppgår till minus 202 miljoner kronor. Det positiva resultatet 2021 kan hänföras till att staten gav stora tillfälliga statsbidrag och kompenserade för pandemirelaterade kostnader.

Årets balanskravsresultat är 870 miljoner kronor och återhämtningen fortsätter efter 2019 års negativa resultat. Soliditeten minskar något

jämfört med 2021. Investeringsstakten fortsätter att minska efter 2019 års höga nivå och ett starkt kassaflöde har gjort det möjligt att amortera långfristiga lån. Antalet anställda ökar och det beror till stor del på problem med kompetensförsörjning.

Fem år i sammandrag	Enhet	2022	2021	2020	2019	2018
Folkmängd	Antal	276 295	273 220	273 061	271 736	268 465
Skattesats	Kr	11,35	11,35	11,35	11,30	11,30
Verksamhetens intäkter	Mkr	3 891	4 261	3 650	3 311	2 900
Verksamhetens kostnader	Mkr	12 823	12 671	11 750	11 531	10 961
Årets resultat	Mkr	-202	1 398	98	225	35
Nettokostnadsutveckling	%	6,2	4,4	1,0	5,6	5,6
Balanskravsresultat	Mkr	870	476	376	-333	68
Soliditet	%	25,5	26,1	19,1	19,1	20,5
Soliditet inklusive totala pensionsåtagandet	%	-8,6	-8,2	-21,3	-22,1	-31,5
Pensionsåtagandet	Mkr	10 646	10 509	9 835	9 436	9 514
Investeringar	Mkr	752	787	1 182	1 478	1 174
Långfristig låneskuld	Mkr	1 800	2 400	2 600	2 600	1 600
Antal anställda	Antal	10 907	10 855	10 737	10 729	10 550

Den regionala koncernen

Den 1 januari 2019 gick Västerbottens läns landsting och regionförbundet Region Västerbotten samman till en gemensam organisation. Den nya organisationen går under namnet Region Västerbotten och ansvarar för både hälso- och sjukvård, tandvård, regional utveckling, regional infrastruktur, kollektivtrafik och kultur. En organisation där hälsa, vård och utveckling är hållbara ihop. Detta för att på bästa sätt ta tillvara fördelar av och styrkan i att som direkt vald organisation driva både hälso- och sjukvård och regional utveckling.

Nämndorganisation

Region Västerbotten är en politiskt styrd organisation. Det är politikerna som visar färdriktningen genom att ange vision och mål. De fördelar ekonomiska ramar, gör prioriteringar och följer resultat i förhållande till uppsatta mål och vidtar åtgärder om målen inte nås.

Regionfullmäktige

Region Västerbotten styrs av ett regionfullmäktige som väljs av västerbottningarna via allmänna val. Regionfullmäktige fattar beslut i övergripande och principiellt viktiga frågor, exempelvis

regionens mål, budget och skattesats. Regionfullmäktige är ytterst ansvarig för ekonomin. Åtta politiska partier finns representerade med 71 förtroendevalda ledamöter. *Ordförande: Harriet Hedlund (S).*

Fullmäktiges beredningar för folkhälsa och demokrati har uppdraget från fullmäktige att öka regionens kunskap om invånarnas behov av åtgärder och insatser. Beredningarna ska verka för att ge invånarna goda förutsättningar till dialog med den politiska organisationen och dess förtroendevalda.

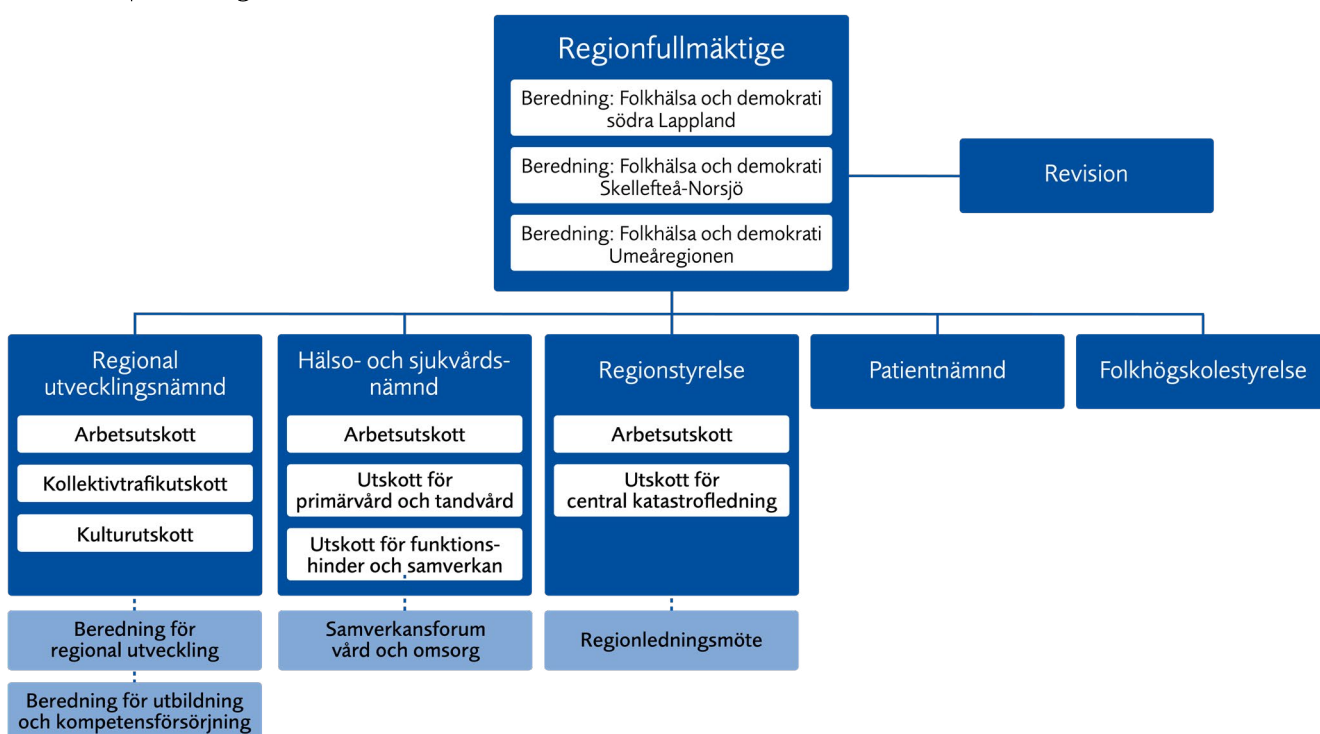
Revisionen

De sju förtroendevalda revisorerna är regionfullmäktiges och därmed även medborgarnas demokratiska kontrollinstrument för att granska verksamheten. Revisorerna kontrollerar bland annat om fullmäktiges mål uppfyllts och om skattepengarna använts på ett lämpligt sätt. *Ordförande: Edward Riedl (M).*

Regionstyrelsen

Regionstyrelsen har 15 ledamöter, är regionens ledande politiska förvaltningsorgan och ansvarigt för att leda och samordna förvaltningen i Re-

Förtroendepersonsorganisation

gion Västerbotten. Regionstyrelsen har ett strategiskt ansvar för att säkerställa en effektiv och ändamålsenlig regionkommun. Den ska ha uppsikt över övriga nämnder men även över den del av verksamheten som bedrivs i andra former, som bolag, stiftelser, kommunalförbund och gemensamma nämnder.

Regionstyrelsen är bland annat beställare av regionens primärvård, som omfattas av vårdvalssystemet, samt tandvård. Styrelsen ansvarar även för att följa upp den verksamhet som utförs av privata vårdgivare. Styrelsen har utöver detta ett ansvar för folkhälsa ur ett invånarperspektiv. Regionstyrelsen har ett arbetsutskott.
Ordförande: Peter Olofsson (S).

Hälso- och sjukvårdsnämnden

Hälso- och sjukvårdsnämnden har 13 ledamöter och ansvarar för den verksamhet som bedrivs inom sjukhusvård, primärvård i egen regi, tandvård i egen regi samt funktionshinder och habilitering. Nämnden har därmed det yttersta vårdgivaransvaret och ska följa och driva utvecklingen av forskning, innovation och utbildning inom hälso- och sjukvården.

Utöver detta ansvarar nämnden även för att hälso- och sjukvården tas tillvara som en regional tillväxtfaktor. Nämnden ansvarar även för arbetet med nationella minoritetsgrupper. Utöver arbetsutskott finns utskott för primärvård och tandvård, samt utskott för funktionshinder och samverkan.

Regionen har delat ansvar för primärvård genom att lagen om vårdvalssystem (LOV) tillämpas inom primärvården och tandvården. Systemet gör det möjligt för invånarna att välja hälsocentral. Regionstyrelsen har ansvar för att utforma och följa upp beställningen av Hälsoval primärvård. Hälso- och sjukvårdsnämnden har ansvar för att beställa primärvård. Styrelsens beställning gäller även för de privata hälsocentralerna i länet.
Ordförande: Anna-Lena Danielsson (S).

Regionala utvecklingsnämnden

Regionala utvecklingsnämnden har 13 ledamöter och ansvarar för att leda, driva, utveckla och samordna det regionala arbetet för utveckling och tillväxt i länet. I nämndens uppdrag finns även ett ansvar för regional kulturverksamhet samt regional kollektivtrafik. En viktig uppgift är att besluta om hur vissa statliga medel för regional utveckling ska användas. Nämnden ansvarar för att det finns samverkansstrukturer kring regionala utvecklingsfrågor mellan nämnden och länets kommuner, samt att organisera den re-

gionala samverkans- och stödstrukturen för utbildning och kompetensförsörjning med länets kommuner. Förutom arbetsutskott finns ett kollektivtrafikutskott och ett kulturutskott.
Ordförande: Rickard Carstedt (S).

Patientnämnden

Nämnden har 7 ledamöter och ska stödja och hjälpa enskilda patienter som har synpunkter och klagomål samt bidra till kvalitetsutveckling och hög patientsäkerhet i hälso- och sjukvården genom att få klagomålen besvarade av vårdgivarna. Patientnämnden ska också rekrytera, utbilda och handleda stödpersoner till personer som vårdas med tvång enligt lagstiftning om psykiatrisk tvångsvård, rättspsykiatrisk vård och smittskyddslagen.
Ordförande: Gunnar Viklund (S).

Folkhögskolestyrelsen

Folkhögskolestyrelsen har 8 ledamöter och är det politiska organ som utövar den politiska styrningen av verksamheten vid Storumans och Vindelns folkhögskolor där Region Västerbotten är huvudman.
Ordförande: Jamal Mouneimne (S).

Gemensamma måltidsnämnden

Tillsammans med Skellefteå kommun har regionen en nämnd som ansvarar för maten på Skellefteå lasarett. Gemensam måltidsnämnd har 2 ledamöter.
Ordförande: Tomas Teglund (S).

Förvaltningsorganisation

Tjänstepersonerna har till uppgift att verkställa det som politikerna beslutat. Region Västerbottens förvaltningsorganisationen är utformad för att möjliggöra en tydlig delegationsordning där ansvar kan utkrävas på rätt nivå. Den har en förvaltning per nämnd, totalt fem stycken, som leds av en förvaltningschef.

Regiondirektör

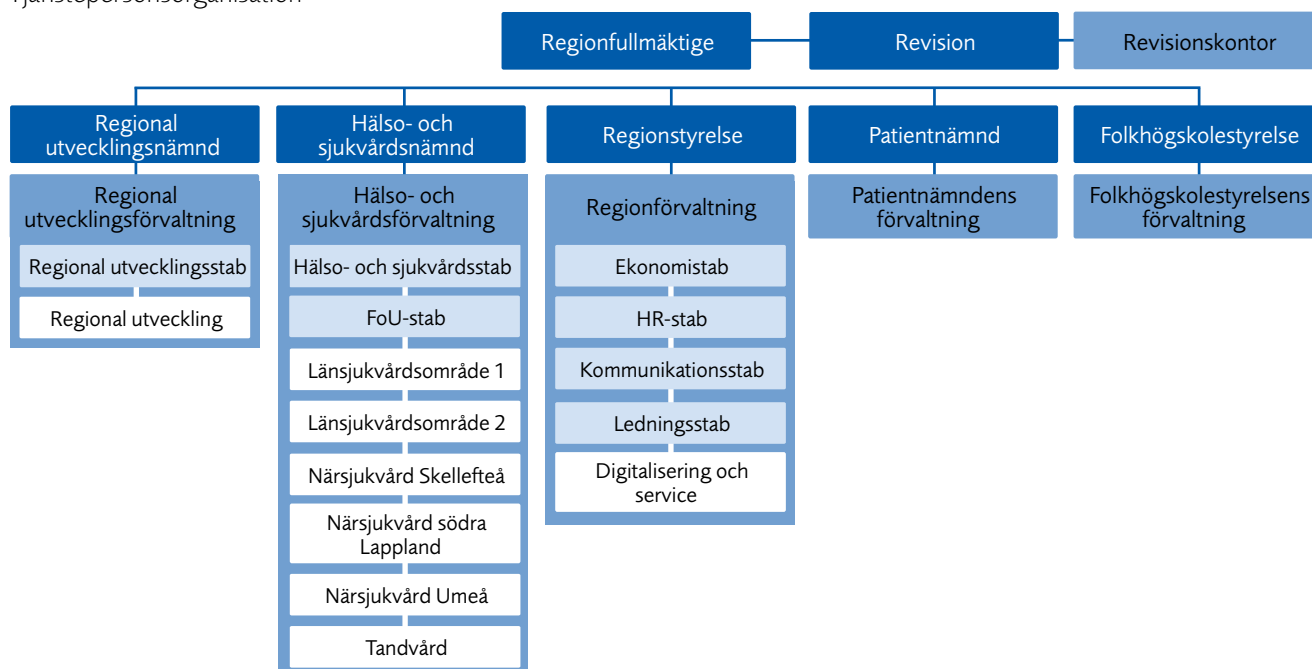
Regiondirektören är regionens högsta ansvariga tjänsteperson och chef över förvaltningscheferna. Regiondirektörens uppgift är att företräda regionen och biträda regionstyrelsen i ledning, tillsyn och samordning av regioners verksamheter och arbeta för att beslut som fattas av politikerna verkställs.

Regiondirektören har ett övergripande ansvar för strategiska frågor på tjänstepersonsnivå. I det ingår att leda, samordna och klargöra principerna för styrning, ledning, uppföljning, utvärdering och kontroll. Det består också av att utveckla och säkerställa en väl fungerande och effektiv arbetsorganisation med invånarna i fo-

”
Tjänstepersonerna verkställer det politikerna beslutar.

Tjänstepersonsorganisation

kus samt att bidra till utveckling av Region Västerbotten som organisation och länet som plats.

Förvaltningschef

Förvaltningschefen är nämndens ledande tjänsteperson. Hen har verksamhets- och resultatansvar och ska bereda, verkställa och följa upp hela nämndens verksamhet. Förvaltningschefen ska tydliggöra mål och ansvar i organisationen. I arbetet ingår också att integrera verksamheten i den övriga regionkoncernen för att skapa synergieffekter eller mervärden.

Central ledningsgrupp

Ledningsgruppen leds av regiondirektören, som också utser dem som ska ingå i gruppen. Ledningsgruppen är regiondirektörens resurs för övergripande ledning av regionens totala verksamhet. Gruppen har ett gemensamt ansvar att företräda regionen och arbeta för att verksamheten utvecklas i enlighet med regionfullmäktiges mål och inriktning. Uppgiften är att utveckla och säkerställa en väl fungerande och effektiv arbetsorganisation samt att bidra till regionens utveckling.

Regionala koncernbolag

Region Västerbotten äger helt eller delvis flera aktiebolag. Deras uppdrag styrs utifrån bolagsordning och ägardirektiv som föreslås av regionfullmäktige för att sedan behandlas på årsstämma eller bolagsstämma. Regionstyrelsen och regionala utvecklingsnämnden har i uppdrag från regionfullmäktige att utöva ägarrollen

för Region Västerbotten i dessa bolag. Majoriteten av bolagen har en verksamhet som faller inom regionala utvecklingsnämndens ansvarsområde. I den sammanställda redovisningen ingår Länsstrafiken i Västerbotten AB. Övriga bolag finns inte med i de sammanställda räkenskaperna med hänvisning till väsentlighetskriteriet i rekommendationen R16 från Rådet för kommunal redovisning.

Regionen är medlem i olika kommunalförbund och samordningsförbund. Förbundens verksamhet regleras i förbundsordningen och varje medlem har samma antal röster i förbundsfullmäktige.

Regionen utser styrelseledamöter i ett antal stiftelser. Verksamheten bedrivs enligt stiftelsens stadgar (ibland benämnd stiftelseförordning).

Juridiska personer som ägs eller kontrolleras av regionen tillsammans med andra kommuner eller regioner, och vars verksamhet är särskilt viktig för hälso- och sjukvården, betraktas som koncernföretag. En juridisk person är ett företag, en verksamhet eller en organisation som kan förvärva rättigheter och ha skyldigheter, precis som en fysisk person. Det innebär att de bland annat kan ingå avtal, ha anställd personal och skulder samt bli stämde i domstol. I Region Västerbotten finns även fem uppdragsägda företag. Landstingsfullmäktige i Västerbotten beslutade 2009 att lagen om valfrihetssystem, LOV, införs inom primärvård från den 1 januari 2010. Valfrihetssystemet benämns Hälsoval Västerbotten.

Uppdragsägda bolag

De leverantörer som uppfyller regionens krav ska ha rätt att etablera sig i primärvården med offentlig ersättning. Kraven är desamma för utförare i egen regi och privata utförare som väljer att etablera sig inom Hälsoval Västerbotten. Region Västerbotten är huvudman och beställare av Hälsoval. De uppdragsägda företagen är juridisk person eller motsvarande som bedriver vårdverksamhet på uppdrag av Region Västerbotten.

Helägda bolag

Länstrafiken i Västerbotten AB ska stödja regionens kollektivtrafikmyndighet med att organisera regional kollektivtrafik. Regionen är tillsammans med länets 15 kommuner beställare av kollektivtrafik, och därmed även finansierar av den regionala kollektivtrafiken. Region Västerbotten är ensam ägare i bolaget, som i sin tur äger regionens aktier i Bussgods i Norr AB (66,7 procent), Norrtåg AB (25 procent) samt aktierna i Samtrafiken i Sverige AB (2,1 procent).

Bussgods i Norr AB transporterar gods till både privatpersoner och företagare, genom ett nät av busstationer och bussgodsombud. Från och med den 1 april 2020 övertog Länstrafiken i Norrbotten AB en tredjedel av aktierna i Bussgods i Norr.

Samägda bolag

AC-Net Internservice AB tillhandahåller ett regionalt bredbandsnät inom Västerbottens län för sina ägare. Bolaget ska även driva på utvecklingen inom it-, data- och telefoniområdet. Region Västerbotten äger 51 procent av bolaget. Övriga ägare är Skellefteå Kraft AB och Umeå Energi UmeNet AB. Bolaget ska också, tillsammans med kommunerna, bedriva projekt som stödjer regionala utvecklings-, digitaliserings- och bredbandsstrategier, exempelvis projekten Cesar för samtliga stadsnät i Västerbotten och uppgradering av regionnätet.

AC-Net Externservice AB ska erbjuda olika slags elektroniska kommunikationstjänster, baserat på den överskotts kapacitet som AC-Net Internservice AB tillhandahåller, och öka försäljning av dessa tjänster till de kommunalägda stadsnäten i länet. Region Västerbotten äger 51 procent av bolaget, Skellefteå Kraft AB 20,5 procent, Umeå Energi UmeNet AB 20,5 procent och Företagarna Västerbotten AB 8 procent.

Norrlandsoperan AB producerar, främjar, stärker och utvecklar opera, musikteater, konstutställningar, musik och dans i regionen.

Västerbottensteatern AB ska i regionen ut-

veckla en bred teaterverksamhet, liksom närstående scenisk och kulturell verksamhet vars form och innehåll bygger på behov, önskemål och förutsättningar. Bolaget ägs tillsammans med Skellefteå kommun.

Skogs- och samemuseet i Lycksele AB ägs av Region Västerbotten tillsammans med Lycksele kommun. Museiverksamheten ska fokusera på skog och skogsbruk, samisk historia och kultur. Muséet ska även förvalta och vårda den byggnad och de samlingar som ägs av stiftelsen Skogsmuseet i Lycksele och hålla dem tillgängliga för allmänheten.

Skellefteå museum AB ska främst i den norra delen av länet bedriva och främja kulturminnesvård och museal verksamhet, samt annan närstående kulturell verksamhet. Museum Anna Nordlander, en mötesplats där samtidskonst och genus står i centrum, ingår i Skellefteå museum AB. Museet ägs av Region Västerbotten tillsammans med Skellefteå kommun.

Västerbottens museum AB är driftsansvarig för läns museiverksamheten, och ska bedriva samt främja kulturmiljövård, kunskapsfrämjande och museal verksamhet samt annan närstående kulturell verksamhet i regionen. Bolaget ägs tillsammans med Umeå kommun.

Science Park i Umeå AB ska arbeta i nära samverkan med övriga intressenter som finns, eller tänker etablera sig, inom området Universitetsstaden i Umeå kommun. Genom att initiera, driva och delta i planering och utveckling samt utveckla samarbeten gynnas utveckling av kvalitet och effektivitet i ägarnas olika verksamheter. Bolaget ska också stödja utvecklingen av en attraktiv miljö med mötesplatser och profilera satsningar, där universitetets forskning och universitetssjukhusets verksamheter tillsammans med startups, företag och aktörer attraherar externa etableringar, investerare och utvecklingssamarbeten. Region Västerbotten äger 40 procent, Umeå kommun via Umeå kommunföretag AB 51 procent och Umeå universitet via Uminova Holding AB 9 procent.

Norrbottenbanan AB ska bedriva konsultverksamhet inom kommunikation och samfärdslös för Norrbottenbanan. Övriga delägare är kommunerna Piteå, Skellefteå, Umeå, Luleå, Kallax, Boden, Haparanda och Robertsfors.

Norrtåg AB har till uppgift att bedriva persontrafik med tåg i respektive län, samt mellan länen och angränsande län. Norrtåg AB ska även upphandla persontågstrafik för arbets- och utbildningspendling i regionen, samt skapa kopplingar mot den nationella tågtrafiken. Region Västerbotten äger 25 procent av bolaget

22

samägda bolag.

tillsammans med kollektivtrafikmyndigheterna i Norrbotten, Västernorrland respektive Jämtland Härjedalen. Under året har beslut om förändring av ägandet fattats, som innebär att Region Västerbotten kommer att äga bolaget direkt från 2022.

Norra sjukvårdsregionförbundet har av regionerna fått uppdraget att utveckla gemensamma områden inom hälso- och sjukvård, utbildning och forskning och därmed sammanhängande verksamheter. I förbundet har regionerna ett gemensamt ansvar för att beställa, planera och samordna regional sjukvård, utbildning och forskning utifrån ett behovs- och befolkningsperspektiv. Förbundet beslutar bland annat om avtal för högspecialiserad vård, verksamhetsplan för kunskapsstyrning och utvecklingsplan för cancervård. Förbundet är ett kommunalförbund, bildat 2005 mellan Region Jämtland Härjedalen, Region Västernorrland, Region Västerbotten och Region Norrbotten.

Almi Företagspartner Nord AB ska stärka det svenska näringslivets utveckling och verka för en hållbar tillväxt. Bolaget ska erbjuda tjänster inom affärsutveckling och utlåning till företag med potential för lönsamhet och tillväxt. Bolaget ska särskilt prioritera små och medelstora företag. Region Västerbotten äger 24,5 procent av bolaget, Almi Företagspartner AB 51 procent och Region Norrbotten 24,5 procent.

Umeå Biotech incubator AB är en verksamhet inom life science med specialiserat affärsutvecklingsstöd, tillgång till branschnätverk och laboratorieinfrastruktur. Region Västerbotten äger 16 procent av bolaget, Umeå universitet 50,3 procent, SLU 8,46 procent och Umeå kommun 25,16 procent.

Uminova innovation AB ska medverka till kommersialisering av innovationer från Umeå universitet och Sveriges lantbruksuniversitet. Övriga delägare är Umeå universitet via holdingbolag, Umeå kommun via Umeå kommunföretag AB samt Sveriges lantbruksuniversitet via holdingbolag.

AB Transitio ska förvalta och underhålla fordon samt vara sakkunnig och inom spårfordonsområdet stödja aktieägare i frågor om upphandling och finansiering av spårfordon, högvärdeskomponenter och reservdelar. Bolaget ägs av regioner, kommunalförbund och länsbolag i Sverige. Region Västerbotten äger 5,4 procent.

Inera AB ägs av regioner, kommuner och SKR Företag. Bolagets uppdrag är att skapa förutsättningar för att digitalisera välfärden genom att förse ägarna med gemensam digital infrastruktur och arkitektur.

Kommunalförbundet Svenskt ambulansflyg ägs och finansieras av Sveriges 21 regioner. Verksamheten samordnar och utför alla ambulanstransporter med flygplan från tre beredskapsbaser (Umeå, Stockholm och Göteborg) dygnet alla timmar, året runt. Verksamheten startade 2021.

Kommunalförbundet Svensk luftambulans ansvarar för att driva verksamheten med ambulanshelikoptrar för medlemmarna. Svensk luftambulans betjänar en dryg fjärdedel av Sveriges befolkning och finns ofta i områden där avstånden är långa och där en helikopter kan göra stor skillnad. Sedan hösten 2019 är Region Västerbotten medlem och andra anslutna regioner är Värmland, Dalarna, Västra Götaland, Uppsala samt Norrbotten.

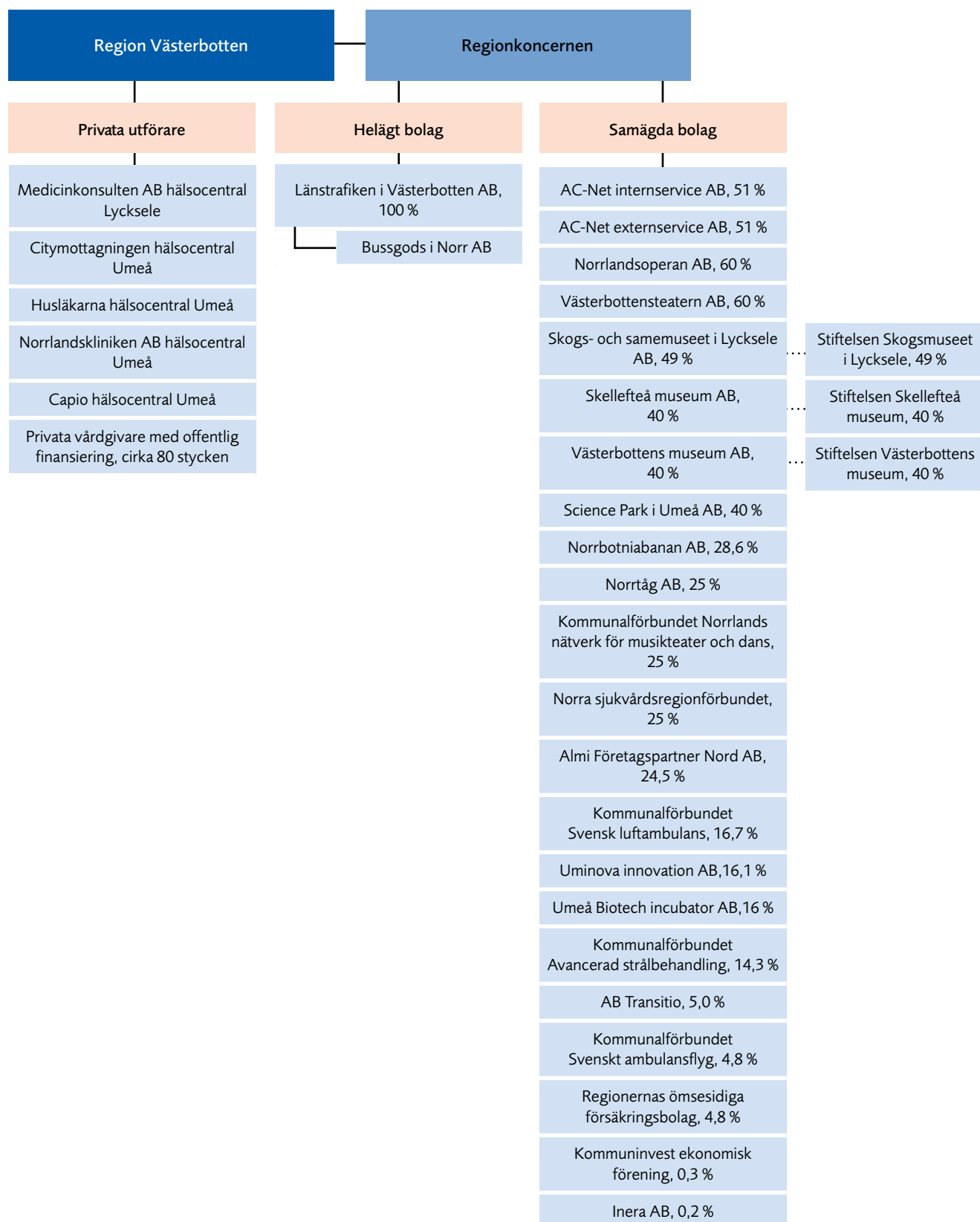
Kommunalförbundet Avancerad strålbehandling bildades 2006 och Region Västerbotten är medlem som en av sju regioner med universitetssjukhus. Verksamheten består dels av Skandionkliniken som bedriver strålbehandling av cancer med protoner, dels av Hotel von Kraemer.

Kommunalförbundet Norrlands nätverk för musikteater och dans har regionerna Norrbotten, Västerbotten, Västernorrland och Jämtland Härjedalen som medlemmar. Nätverket har bland annat till uppgift att medverka till att musikteater och dans blir tillgänglig för alla i norra Sverige samt att etablera verksamheten regionalt, nationellt och internationellt.

Regionernas ömsesidiga försäkringsbolag är ett rikstäckande försäkringsbolag med huvuduppgift att försäkra de vårdgivare som finansieras av regionerna. Slutkunder är de patienter som drabbats av en patientskada. Försäkringsbolaget ägs av regionerna.

Kommuninvest ekonomisk förening ska långsiktigt skapa bästa villkor för kommuner och regioners finansiella verksamhet. Föreningen bygger på en frivillig medlemssamverkan och ägs av ett stort antal kommuner och regioner.

Regionala koncernbolag och privata utförare

Styrning och uppföljning av den regionala verksamheten

Regionplanen visar Region Västerbottens övergripande inriktning och utveckling och är det högsta styrande dokumentet för planeringsperiodens fyra år. Den utgår från politiska prioriteringar, statliga uppdrag, befolkningens behov, förutsättningarna i länet och landet samt lagar och förordningar.

Den beslutas av regionfullmäktige och innehåller vision, mål och strategier, ekonomiska förutsättningar och budgetramar.

Vision och mål

Region Västerbottens vision uttrycker vad regionen som organisation strävar efter att uppnå. Visionen är ett län där framtiden byggs tillsammans med invånare, kommuner, organisationer och näringsliv. Ett Västerbotten där möjligheter kan realiseras och alla får plats. En region där hälsa, vård och utveckling hänger ihop och stärker varandra.

Vi drivs av att hela länet ska vara en trygg och stark region som människor vill leva i, flytta till, besöka och samarbeta med. Region Västerbotten tar ansvar för att det finns en uthållig och jämlik välfärd och att arbetet med innovation ger resultat. Genom att samla krafter och dela kunskap utvecklar vi Västerbotten och bygger en hållbar framtid tillsammans. En framtid med goda livsvillkor för alla.

Vi gör skillnad för dem vi finns till för och får fler att välja Västerbotten.

Mål

Målen ger uttryck för vad politiken vill uppnå med verksamheten och är indelade i tre målområden:

- Hållbart samhälle
- God och jämlik hälso- och sjukvård
- Jämlik och attraktiv region.

Inom varje målområde finns mål, totalt 12. Målen är långsiktiga och gäller för hela mandatperioden. Nämnderna får i uppdrag att styra utifrån dem.

Styrning

Styrning är att skapa förflyttning och att få rätt saker att hända vid rätt tidpunkt i verksamheten.

Planering och budget

Regionfullmäktige beslutar om ekonomiska anslagsramar för varje styrelse och nämnd. De ansvarar för att verksamheten så effektivt som möjligt bedrivs med dessa medel.

Utifrån regionplanen konkretiserar styrelser och nämnder sitt uppdrag i nämndplanerna. De utgår från fullmäktiges mål och bryter ned vad de ska styra på och följa upp för att nå målen. Nämnderna kan också ge uppdrag till förvaltningarna.

I verksamheten omsätts politiska beslut i handling och där avgörs hur arbetet ska organiseras och bedrivs för att nå målen.

REGION VÄSTERBOTTENS VISION:

Från fjäll till kust skapar vi gemensamt en attraktiv region med goda livsvillkor för alla.

- Hela regionen
- Samarbete
- Mångfald
- Social samhörighet
- Samlande kraft
- Tillsammans
- Kommunikationer

- Dialog
- Samverkan
- Inkluderande
- Nätverk
- Gemenskap
- Länets kommuner
- Organisationer och näringsliv

- Arbetsmarknad
- Hållbar utveckling
- Integration
- Välfärd
- Tillgänglighet
- Kultur
- Föreningsliv
- Tillväxt
- Upplevelser
- Utvecklingsmöjligheter
- Utbildning

- Folkhälsa
- Miljö
- Livsmiljö
- Hälso- och sjukvård
- Arbetsmiljö
- Aktivitet
- Jämlik och jämställd

Ekonomistyrning

Ekonomistyrning är att planera, kalkylera och budgetera för förväntade händelser. Regionen ska enligt kommunallagen fastställa en budget för nästkommande år och en ekonomiplan för följande tre år. Den politiska majoriteten tar fram förslag till fördelning av budgetramar i styrelser och nämnder.

Budget och ekonomisk plan samt regionplan beslutas i regionfullmäktige i juni varje år. Därefter fördelar respektive styrelse och nämnd tillsammans med förvaltningsledningen resurserna i verksamheten. Det dokumenteras i den verksamhetsplan som styrelse och nämnd beslutar under hösten.

Sista steget är att verksamhetsledningarna fördelar resurser i sin verksamhet. Fördelning av medel görs på olika sätt.

- Anslagsfinansiering innebär tilldelning av medel genom en fastslagen budgetram.
- Ersättningsmodell innebär att medlen tilldelas från en fast prestationsersättning och en rörlig del.

Uppföljning

Det handlar om att mäta och se hur väl verksamheten genomför det som var planerat. Uppföljning handlar också om att se om resultatet blev som det var tänkt eller om justeringar behövs för att nå målen.

Uppföljning av fullmäktiges mål riktade till styrelser och nämnder sker i samband med delårsrapporterna i april och augusti samt i årsredovisningen. I årsredovisningen bedömer nämnden om respektive mål har uppfyllts, delvis uppfyllts eller inte uppfyllts. I delårsrapporten görs i stället en prognos för utfallet vid årets

slut. Nämnden analyserar resultaten och fattar vid behov beslut om åtgärder.

Andra styrdokument

Fullmäktiges beslutade policys beskriver regionens gemensamma förhållningssätt och omfattar samtliga ansvarsområden som fullmäktige, samtliga nämnder och alla hel- eller majoritetsägda bolag och stiftelser.

Strategier är generella aktiviteter och åtgärder på längre sikt. De beskriver hur arbetet ska bedrivas för att nå uppsatta mål eller tillstånd.

Intern kontroll

Intern kontroll är både ett tillstånd och ett arbetssätt. Intern kontroll innebär att vi, med rimlig säkerhet, gör rätt saker på rätt sätt vid rätt tillfälle.

Det kräver ett systematiskt arbetssätt och ett fungerande kontrollsystem med riskanalyser, kontrollaktiviteter och olika tillsynsaktiviteter.

Det krävs även en fungerande kontrollmiljö som bygger på rätt kompetens, tydlig ansvarsfördelning och att vi motarbetar oegentligheter.

Enligt kommunallagen har varje nämnd ett särskilt ansvar att se till att den interna kontrollen är tillräcklig. Därför tar varje nämnd fram en årlig tillsynsplan för intern kontroll som följs upp med tillsynsrapporter.

REGION VÄSTERBOTTENS MÅL:

Hållbart samhälle

Västerbotten har världens bästa och mest jämlika hälsa

Västerbotten är det barnvänligaste länet

Västerbotten har trygga invånare med inflytande och delaktighet och ett rikt samt aktivt kultur- och föreningsliv

Västerbotten är en ledande miljöregion

God och jämlik hälso- och sjukvård

Vi har en nära, tillgänglig och personcentrerad vård i hela länet

Vi levererar jämlik och jämställd hälso- och sjukvård av hög kvalitet

Vi är en attraktiv arbetsgivare med personal som trivs och utvecklas hos oss

Vi har en långsiktigt hållbar ekonomi

Jämlik och attraktiv region

Vi är en inkluderande, attraktiv och innovativ samverkanspartner

Vi är ledande inom forskning, innovation och digitalisering

Västerbotten är en attraktiv och jämställd region att leva och verka i samt flytta till

Västerbotten har ett klimat för ökad tillväxt av jobb och företag

Händelser av väsentlig betydelse

En följd av kompetensbrist är minskad kapacitet och färre vårdplatser.

Vakanser och ökad korttidsfrånvaro

Hälso- och sjukvårdsnämnden har under 2022 ökade kostnader för att klara kompetensförsörjningen.

De åtgärder som sattes in under pandemins mer akuta skede har anpassats men belastningen på hälso- och sjukvården har fortsatt vara ansträngd för att kunna upprätthålla vården. Problem med kompetensförsörjning och periodvis ökad korttidsfrånvaro har lett till dyra kortsiktiga lösningar. En följeffekt av bristen på medarbetare är minskad kapacitet och färre vårdplatser. Detta i kombination med begränsad kapacitet på operation har lett till ökade kostnader för utomlänsvård. Hälso- och sjukvården har haft det svårt att anpassa verksamheten för att nå uppsatta bemanningsmål och en budget i balans.

I samband med delårsrapporten i augusti uppmärksammades regionfullmäktige på att nämnden inte klarar uppdraget inom angivna ramar. Nämnden beskrev för fullmäktige att ytterligare åtgärder, utöver omställningsplanen, inte bedömdes som möjliga på grund av pandemi och uppskjuten vård. Bedömningen var att belastningen på vården sjunker i takt med minskad smittspridning och först därefter kan fler aktiviteter i omställningsplanen genomföras.

Krigets påverkan

Rysslands krig mot Ukraina har försämrat regionens förutsättningar och ekonomiska läge avsevärt. Det har bland annat lett till kraftigt ökade produktionskostnader. Exempelvis har ersätt-

ningsprodukter varit dyrare än upphandlat medicinskt material och i vissa fall har även leveransproblem förekommit.

Arbetet med att utveckla Region Västerbottens förmåga till civil beredskap har intensifierats. Statlig finansiering och ett ökat intresse och engagemang i samhället och i organisationen har förbättrat förutsättningarna.

Ökade kostnader för kollektivtrafiken

Regionala utvecklingsnämnden har under 2022 ökade kostnader för kollektivtrafiken. Främst gäller det tågtrafiken inom ramen för Norrtåg AB. I april lämnade regionala utvecklingsnämnden ett förslag till regionfullmäktige om att anta en tilläggsbudget för kollektivtrafiken på 22,6 miljoner kronor som avlogs.

I samband med att regionala utvecklingsnämnden behandlade delårsrapporten per april 2022, noterades en negativ årsprognos för nämndens verksamhet. En skrivelse om befarat underskott, åtgärder och konsekvenser behandlades enligt beslut i samband med delårsrapport per augusti. I skrivelsen redovisades redan vidtagna åtgärder, planerade åtgärder samt möjliga åtgärder efter 2022.

En ansökan om statlig kompensation för minskade biljettintäkter till följd av pandemin skickades in under hösten 2022 och i slutet av året beviljades 86 procent (21,1 miljoner kronor) av ansökta medel. En del av detta tillföll Region Västerbotten, som en av finansiärerna av kollektivtrafiken.

Väsentliga personalförhållanden

Medarbetare i regionen

Antal anställda

Region Västerbotten hade i genomsnitt 10 907 anställda under 2022. Det är en ökning med 53 personer jämfört med 2021.

Fördelning av ålder och kön

Cirka 76 procent av regionens medarbetare är kvinnor. Medelåldern för regionens medarbetare är 44 år för både kvinnor män.

Sysselsättningsgrad

Andelen medarbetare med heltidsanställning fortsätter att öka marginellt och är nu 92 procent vilket är 1 procentenhet högre än föregående år. Av kvinnorna är det 91 procent som har en heltidsanställning och av männen är det 94 procent.

Personalomsättning

Personalomsättningen inom hela Region Västerbotten är 10,7 procent, vilket är en ökning med 1,5 procentenhet jämfört med förra året.

Ålderspensionsavgångar och övriga avgångar

Antalet medarbetare som går i pension ökar de närmaste åren för att sedan plana ut. Utöver de som går i pension finns även de som väljer att avsluta sin tillsvidareanställning i regionen. Diagrammet till höger visar beräknat antal avslutade tillsvidareanställningar och pensionsavgångar för de kommande åren.

Kompetensförsörjning

Kompetensförsörjningsläget i Region Västerbotten är fortsatt svårt. Alla förvaltningar har svårigheter att rekrytera olika specialistkompetenser, där det råder stor konkurrens med andra arbetsgivare. Orsaken är främst den demografiska utvecklingen i Sverige som innebär att andelen i arbetsför ålder enbart ökar med cirka 4 procent medan andelen äldre ökar med närmare 50 procent kommande år.

De närmaste åren kommer antalet medarbetare som går i pension att öka samtidigt som behovet av hälso- och sjukvård blir större. Konkurrensen om arbetskraft är hård på hela arbetsmarknaden och i praktiskt taget alla branscher, sektorer och yrken vilket leder till ökad rörlighet på arbetsmarknaden.

Inom hälso- och sjukvården är bristen på personal med rätt kompetens så stor att det

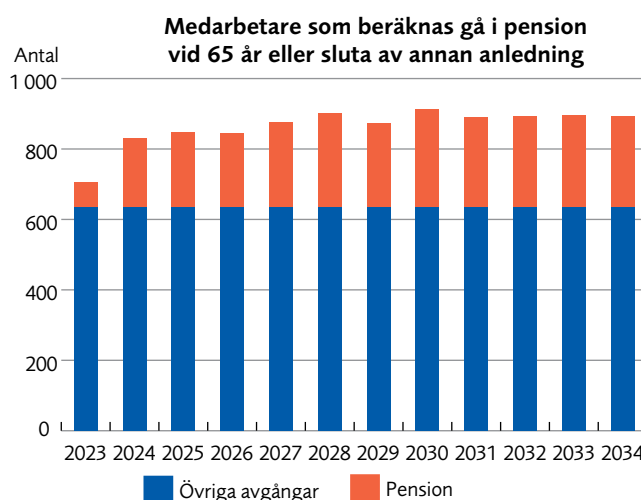
skapar ett ansträngt läge i många verksamheter. Framför allt är bristen på sjuksköterskor påtaglig. Det är också svårt att rekrytera barnmorskor, undersköterskor samt tandläkare och tandvårdspersonal. Utöver det har många verksamheter haft stor korttidsfrånvaro på grund av sjuk personal. Tillsättning av chefstjänster har också försvårats på grund av få kvalificerade sökt tjänsterna.

Svårigheter att kompetensförsörja hälso- och sjukvårdens verksamheter riskerar att leda till brister i kvalitet, patientsäkerhet och att befintliga medarbetare får en högre arbetsbelastning och sämre arbetsmiljö. Detta leder till ökad personalomsättning som i sin tur innebär att mer tid behöver läggas på rekrytering och introduktion av nya medarbetare.

Många verksamheter behöver arbeta med att utveckla och förändra arbetssätt för att använda kompetensen optimalt. Det finns även ett stort behov av att utveckla medarbetarnas kompetens. Men bemanningsläget gör att det ofta kan vara svårt att prioritera framåtsyftande aktiviteter.

Kostnaderna för inhyrd personal är högre under 2022 än föregående år. Ökningen beror främst på vakanser och svårigheten att rekrytera viss kompetens till vissa delar i länet, framför allt till inlandet och Skellefteåområdet. Flera verksamheter rapporterar dessutom att behovet av inhyrd personal är större än tillgången.

Region Västerbotten har beslutat om en kompetensförsörjningsstrategi för 2023–2030.

Ny strategi för kompetensförsörjning.

Målet är att organisationen ska nå rätt bemanning med rätt kompetens för rådande uppdrag 2030. Strategin kommer att hjälpa till att sätta mål och staka ut vägen framåt. Åtgärder från strategin finns i nämndplaner för både regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden samt i förvaltningarnas verksamhetsplaner. Följande åtgärder har prioriterats för 2023:

- Stärka chefer och deras förutsättningar att leda.
- Översyn av regionens arbetstidsmodeller utifrån verksamhetens behov.
- Öka attraktiviteten för att arbeta på icke-attraktiv arbetstid.

Alla delar av organisationen behöver arbeta med att klara kompetensförsörjningen och aktiviteter inom andra områden i strategin pågår parallellt. Fokus behöver ligga på att behålla och utveckla regionens medarbetare.

Arbetsmiljö

Arbetsmiljön i Region Västerbotten har de senaste åren präglats alltmer av brist på medarbetare och kompetens. Att erbjuda en bra arbetsmiljö, bättre ta tillvara medarbetarnas kompetens och samtidigt förbättra förutsättningarna för att de stannar i regionen är och förblir några av regionens viktigaste strategiska uppgifter som arbetsgivare. Krafttag kring systematiskt hälsofrämjande arbete behöver prioriteras för att förbättra den utmanande situationen.

Pandemin har ökat korttidsfrånvaron för egen sjukdom och vård av barn. Trots att råden för att stanna hemma vid sjukdom nu är de samma som innan pandemin uteblir den förväntade minskningen av korttidsfrånvaron. Även ökad personalomsättning bidrar, främst i hälso- och sjukvården, till en mycket ansträngd arbetsmiljö. Samtidigt har pandemin lett till nya digitala arbetssätt och en möjlighet att sköta administrativa arbetsuppgifter på distans trots sjukdom.

Ökningen av rapporterade tillbud och arbetsskador under 2021 på grund av pandemin, har under 2022 återgått till samma nivå som tidigare. En utbildning och information planeras under 2023 för att öka rapporteringen av tillbud och i högre utsträckning fånga arbetsmiljörisker innan de leder till skador.

Under 2022 har regionen infört en årlig medarbetarundersökning med uppföljande och riktade mätningar. Syftet är att ge chefer och medarbetare verktyg för hälsofrämjande arbetsmiljöarbete. Undersökningen visar att områdena styrning och ledning samt arbetsbelastning och stress behöver förbättras medan områden som

tillit till kollegor och samarbete är tydliga styrkor.

Ett program med riktade insatser till verksamheter med störst utmaningar har startat för att förstärka det systematiskt hälsofrämjande arbetet och förbättra arbetsmiljön. Programmet finansieras med riktade stadsbidrag för att främja ett hållbart arbetsliv inom vård och omsorg från den så kallade återhämtningsbonusen.

Den utmanande personalsituationen påverkar även chefer. Insatser för att förbättra chefers förutsättningar att leda samt förstärka rapporteringsstrukturen i det systematiska arbetsmiljöarbetet prioriteras. En tillräckligt bra arbetsmiljö som gör det möjligt för medarbetare att uppfylla sina uppdrag till invånare och patienter är avgörande för att regionen ska kunna rekrytera, behålla och ytterligare utveckla kompetens i linje med beslutad kompetensförsörjningsstrategi.

Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron har ökat från 5,7 procent i december 2021 till 6,7 procent i december 2022.

- Långtidsfrånvaron, över 60 dagar, ligger på 2,3 procent i jämförelse med 2,1 procent föregående år.
- Korttidsfrånvaron har ökat mest, från 2,7 procent till 3,6 procent.
- Den totala sjukfrånvaron har bland kvinnor ökat från 6,3 procent till 7,4 procent och bland män från 3,6 procent till 4,5 procent.
- Åldersgruppen upp till 29 år har 6,5 procent sjukfrånvaro, 30–69 år 6,2 procent sjukfrånvaro och gruppen över 50 år har högst sjukfrånvaro på 7,6 procent.
- Frisktalet, som mäts som andelen medarbetare med fem eller färre sjukdagar, har minskat från 61 till 50 procent.

Hög och ökande korttidsfrånvaro har varit svår för vården att hantera och värst under sommaren då tillgången på vikarier var låg.

6,7%
sjukfrånvaro.

Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning

Nedan presenteras några viktiga förhållanden för Region Västerbottens resultat och ekonomiska ställning.

Omvärldsrisker

Samhällsekonomi och konjunkturrelaterade risker

Pandemin har drastiskt förändrat förutsättningarna för Region Västerbotten, offentlig sektor i övrigt och samhället i stort. Kriget i Europa kommer sannolikt att påverka både Region Västerbotten och länets utveckling på kort och lång sikt.

Konsekvenser och effekter av pandemin är svåra att överskåda och hur återhämtningen kommer att ske är osäkert på grund av exempelvis ökad inflation eller ett muterat covid-19-virus. Pandemins påfrestning på hälso- och sjukvården har varit stor och det förebyggande arbetet, som Västerbottens hälsoundersökningar, har ofta prioriterats bort. Regionen står därför inför en preventionsskuld där uteblivna förebyggande insatser bidrar till ökad ohälsa.

Det som händer i Ukraina medför ytterligare risker som är svåra att överblicka. Så här långt har kriget haft en stor samhällspåverkan med leveransstörningar, ökade produktionskostnader, brist på vissa produkter, omfattande konsekvenser för energiförsörjningen och en ny säkerhetspolitisk situation. Allt detta påverkar i hög grad förutsättningarna för regional utveckling, och kan påverka länets möjligheter att möta samhällsomställningen i norra Sverige. Som regionalt utvecklingsansvarig kan Region Västerbotten stärka länets aktörer i att möta utmaningarna. Ökad inflation innebär en ökad kostnadsnivå och börsnedgången har påverkat marknadsvärdet för regionens placeringar negativt.

Den kraftigt stigande inflationen med höjd styrränta kyler av ekonomin. Men Sverige bedöms ändå gå in i en lågkonjunktur 2023 med stigande arbetslöshet som följd. Sveriges kommuner och regioner bedömer att skatteunderlaget de kommande åren hålls uppe relativt väl men att det kommer att urholkas av pris- och löneökningar.

Regionen har fått statliga tillskott i huvudsak för att genomföra tester och vaccinationer för

covid-19. Utveckling pågår för att göra förflyttningar enligt målbilden för framtidens hälso- och sjukvård 2030.

För att möta samhällsomställningen i norra Sverige har regionen även fokuserat på att rusta aktörer inom offentlig sektor, näringsliv, akademi och civilsamhället för att möta behov av stärkt beredskap. Det är viktigt att det arbetet fortsätter.

Risken hanteras även genom informationsinhämtning och åtgärder för att minska osäkerhet och stabilisera beslutskapacitet på olika nivåer i regionen.

Befolkningsutveckling

Vid slutet av 2022 var befolkningen i Västerbottens län invånare, det är en ökning med 3 075 invånare jämfört med året innan. Antalet 65 år och äldre bedöms öka medan andelen personer i arbetsför ålder kommer att minska något.

En äldre befolkning innebär ökat vårdbehov. En äldre befolkning ställer krav på ett effektivt förebyggande hälsoarbete med bland annat satsningar på livsstilsförändringar och egenvård för att minska framtida vårdkonsumtion. Samverkan med kommuner och andra vårdgivare är viktigt.

Den demografiska utvecklingen ställer krav på nya arbetsformer och att fler kan etablera sig på arbetsmarknaden. I europeiska jämförelser tillhör Västerbotten en av de regionerna med högst innovationskraft i Europa.

Kollektivtrafik

Även om kollektivtrafiksresandet visar en stark återhämtning efter pandemin, så finns andra utmaningar som påverkar förutsättningarna för länets kollektivtrafik på sikt.

Ökade trafik kostnader till följd av kriget i Europa samt kvardröjande effekter av pandemin har förändrat resvanor och minskat resandet vilket påverkar de ekonomiska förutsättningarna.

Ökade kostnader för trafiken är även ett resultat av upphandlad ny trafik med nya fordon. Trafikkostnaderna kommer under 2023 i viss mån även att påverkas av kostsamma korttidsavtal till följd av utdragna överprövningsprocesser. Region Västerbottens ekonomiska utmaningar, generellt och inom kollektivtrafiken, utmanar kollektivtrafikens målsättningar, till exempel fossilfria marktransporter 2030.

3 075
fler invånare.

Brist på vårdplatser.

Inför 2024 finns osäkerhet kopplade till samverkansavtalen med Trafikverket för såväl buss-trafiken genom Samverkande Inland som för tågtrafiken. Samverkansavtalen sträcker sig över 2023, men nivån i kommande avtal är i dagsläget inte känd.

För att reducera kostnaderna för trafik som finansieras av Region Västerbotten ses möjligheten att inom ramen för trafikavtalen övergå från hydrerad vegetabilisk olja till diesel. Ekonomiska effekter på kort och lång sikt samt hur regionens miljömål påverkas är underlag som tas fram inför ställningstagandet.

För att stärka intäkterna ska resultaten från utredningen av priser och produkter, som precis har överlämnats från anlita konsult, användas som underlag för förslaget till förändringar. Regionala kollektivtrafikmyndigheten ska, med stöd av Länsstrafiken och i samverkan med länets kommuner, leda arbetet. Eventuella effekter för Norrlandsresan ska samverkas med grannlänerna och effekter för länets kommuner förankras.

För att nå det regionala trafikförsörjningsprogrammets mål och för återhämtning efter pandemin genomförs ett samarbete för kollektivtrafikens återhämtning och måluppfyllelse. Region Västerbotten leder arbetet där organisationer med delat ansvar och gemensamma intressen arbetar för att förbättra helheten för resenärerna och därigenom även förbättra för samhället och den egna verksamheten. Bland annat har nya insatser för upplevelsen ombord gjorts.

Verksamhetsrisker

Kompetensförsörjning

En åldrande befolkning med stora pensionsavgångar och begränsat tillskott av ny arbetskraft innebär ökande utmaningar för välfärdssystemen i regioner och kommuner. Allt färre i yrkes-

aktiv ålder ska försörja, utbilda och vårda allt fler barn och äldre. Konkurrensen om arbetskraften är hård på hela arbetsmarknaden och hälso- och sjukvården har svårigheter att rekrytera olika specialistkompetenser, framför allt där det råder stor konkurrens med andra arbetsgivare.

Svårigheterna riskerar att leda till brister i kvalitet, patientsäkerhet och att regionens medarbetare får en högre arbetsbelastning och sämre arbetsmiljö.

Detta leder till ökad personalomsättning inom hälso- och sjukvården. När den inhyrda personalen ökar så innebär det ökade kostnader.

Region Västerbotten har beslutat om en kompetensförsörjningsstrategi för 2023–2030. Målet är att organisationen ska ha rätt bemanning med rätt kompetens för rådande uppdrag 2030. Prioriterade åtgärder finns i regionplan och nämndplaner för 2023.

Tillgänglighet och uppskjuten vård

Det innebär stora utmaningar att förbättra tillgängligheten inom både primärvården och sjukhusvården samt att tillgodose Norra regionens behov och efterfrågan på vård.

Den höga smittspridningen, det höga vårdtrycket och resursbristen har lett till att Region Västerbotten har behövt omprioritera sina resurser vilket lett till en stor mängd uppskjuten vård som måste tas om hand. Bemanningsproblemet har inneburit att regionen inte kunnat hålla tillräckligt många vårdplatser öppna, med överbeläggningar som följd. Den rådande vårdplatsbristen på Norrlands universitetssjukhus påverkar även regionvårdsuppdraget som inte kan genomföras som planerat. Om regionen inte kan möta efterfrågan finns risk att patienter remitteras till annan vårdgivare. Resursbristen har även

FOTO: MOSTPHOTOS

påverkat vårdflöden negativt. Vaccinering mot RS-virus, influensa och covid-19 har kunnat genomföras delvis med hjälp av extra resurser.

Vårdköerna har kunnat bearbetats i vissa verksamheter men ofta med dyra lösningar. Att ständigt utveckla arbetssätt, handlingsplaner och flöden är områden som regionen fokuserar på. Regionen har även fått statliga pengar för Nationell överenskommelse om ökad tillgänglighet.

Finansiella risker och riskhantering

Region Västerbottens finansiella risker och hur de ska hanteras regleras i regionens finanspolicy.

Ränterisk

Ett förändrat ränteläge kan påverka räntekostnaderna för existerande och framtida finansiering negativt. Det kallas ränterisk. Den 31 december 2022 uppgick regionens totala lån till 1 800 miljoner kronor vilket är mindre än förra året då lånen uppgick till 2 400 miljoner kronor. Skuldens minskning med 600 miljoner kronor beror på att Region Västerbotten återbetalat tre lån på 200 miljoner kronor vardera.

Den 31 december 2022 var den genomsnittliga räntebindningstiden för regionens lån 463 dagar och den genomsnittliga räntan 0,48 procent. Regionens samtliga lån är upptagna hos Kommuninvest och löper till fast ränta. Lånen förfall har spridits i tid för att sprida ränterisken. Hur skulderna utvecklas rapporteras löpande till regionstyrelsens arbetsutskott.

Finansieringsrisk

Med finansieringsrisk menas risken att inte få ny finansiering, att befintliga lån inte kan ersättas med nya, eller att lånen har en ovanligt hög kostnad.

Regionen har begränsat den risken främst genom att lånen förfall har spridits över tid. Regionen är dessutom sedan flera år tillbaka medlem i Kommuninvest i Sverige AB och kan låna där. Regionen har också en beviljad checkkredit på 100 miljoner kronor på bankkonto. Skuldförvaltningens utveckling rapporteras löpande till regionstyrelsens arbetsutskott.

Kredit- och likviditetsrisk

Kreditrisk definieras som risken för att Region Västerbotten inte får tillbaka placerat belopp och upplupen ränta av låntagaren.

Region Västerbotten placerar pengar enligt sin finanspolicy. Från årsskiftet har regionen inga placeringar av likvida medel, det vill säga ingen likviditetsförvaltning bedrivs, då de använts till att återbeta lån under året. Region-

koncernen har heller ingen utlåning. Likviditetsförvaltningens utveckling rapporteras löpande till regionstyrelsens arbetsutskott.

Marknadsvärdesrisk i finansiella placeringar

Enligt finanspolicy ska placeringar i pensionsmedelsportföljen över tid fördelas på aktier, räntor, och alternativa placeringar med 60 procent, 20 procent samt 20 procent. Denna fördelning bedöms nödvändig för att regionen ska nå full finansiering av sina pensionsåtaganden till 2040. Detta innebär också en marknadsvärdesrisk eftersom värdet på pensionsportföljen kan falla på medellång sikt. Medvetna, kortsiktiga, avsteg från dessa normalvikter får göras för att dämpa värdeminskningar under turbulenta tider. Avsteg får dock endast ske inom givna ramar som beskrivs mer ingående i finanspolicy.

Placeringar görs i fonder och värdepapper som står under Finansinspektionens tillsyn eller motsvarande tillsyn i annat land. Den 31 december 2022 bestod Region Västerbottens finansiella placeringar i pensionsmedelsportföljen till 70,9 procent av aktiefonder, 0 procent räntefonder, 28,7 procent alternativa placeringar, och 0,4 procent oplacerad likvid. Det sammanlagda värdet var 5 071,6 miljoner kronor.

Pensionsförpliktelsen

För att klara kommande pensionsbetalningar har Region Västerbotten avsatt pengar i en pensionsmedelsportfölj. Portföljens marknadsvärde var 5,1 miljarder kronor den 31 december 2022. Vid samma tidpunkt föregående år var marknadsvärdet 5,6 miljarder kronor.

Prisökningar och den stigande inflationen får troligtvis större konsekvenser kommande år med bland annat ökade kostnader för pensioner och lån. Förvaltningen av pensionsmedlen har regelbundet rapporterats till regionstyrelsen.

Valutarisk

Med valutarisk avses risken för negativ påverkan av resultat- och balansräkning eller kassaflöde på grund av förändrade valutakurser. Region Västerbotten har inga lån i utländsk valuta. Valutarisk finns endast inom pensionsmedelsportföljen. När det gäller aktier är valutarisk en naturlig del av placeringen i annat land och valutasäkras inte. Ränteplaceringar i utländsk valuta valutasäkras alltid. Om alternativa placeringar ska valutasäkras avgörs från fall till fall beroende på syftet med placeringen. Slutligen valutasäkras hela portföljen gentemot portföljens jämförelseindex, det vill säga inga valutapositioner tas i spekulativt syfte gentemot jämförelseindexet.

5,1

miljarder
kronor i pensions-
medelsportfölj.

God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning

Uppföljning av fullmäktiges mål

I regionplanen har regionfullmäktige angett tolv mål inom tre målområden. Nämnderna har fått i uppdrag att styra utifrån regionmålen och satt indikatorer för att följa upp hur de uppfylls inom sitt ansvarsområde. Årsredovisningen är en uppföljning av resultat per december och bedömning av måluppfyllelse vid årets slut. Regionstyrelsen gör en samlad bedömning av regionmålen vilket är en viktad sammanvägning av den prognos som nämnder och styrelser har lämnat av sina mål och indikatorer.

Varje indikator bedöms i sin tur i förhållande till det målvärde som angetts i respektive nämndplan enligt tabellen nedan.

Sammanfattning

Av de tolv regionmål som fullmäktige antagit för verksamheten är bedömning att fem mål helt uppfylls, sex mål delvis uppfylls och ett mål inte uppfylls. Precis som året innan är det målet att Västerbotten har världens bästa och mest jämlika hälsa som inte uppfylls. Det beror till stor del på att hälsofrämjande och förebyggande arbete prioriterats ner på grund av pandemin. Det har fått och fortsätter att ha effekter på det framtida hälsoläget även om det preventiva arbetet delvis kunnat återstartas. Sammantaget bedöms måluppfyllelsen av verksamhetsmålen under omständigheterna vara till största del god.

Bedömning av regionmål		Kriterier för bedömning av indikatorer
	Målet uppfylls helt	 Målvärdet uppfylls helt 100 procent av målvärde
	Målet uppfylls delvis	 Målvärdet uppfylls delvis 80–99 procent av målvärde
	Målet uppfylls inte	 Målvärdet uppfylls inte Under 80 procent av målvärde

Regionmål	Bedömning
Mål 1. Västerbotten har världens bästa och mest jämlika hälsa	 Målet uppfylls inte
Mål 2. Västerbotten är det barnvänligaste länet	 Målet uppfylls helt
Mål 3. Västerbotten har trygga invånare med inflytande och delaktighet och ett rikt samt aktivt kultur- och föreningsliv	 Målet uppfylls delvis
Mål 4. Västerbotten är en ledande miljöregion	 Målet uppfylls helt
Mål 5. Vi har en nära, tillgänglig och personcentrerad vård i hela länet	 Målet uppfylls helt
Mål 6. Vi levererar jämlik och jämställd hälso- och sjukvård av hög kvalitet	 Målet uppfylls delvis
Mål 7. Vi är en attraktiv arbetsgivare med personal som trivs och utvecklas hos oss	 Målet uppfylls delvis
Mål 8. Vi har en långsiktigt hållbar ekonomi	 Målet uppfylls delvis
Mål 9. Vi är en inkluderande, attraktiv och innovativ samverkanspartner	 Målet uppfylls delvis
Mål 10. Vi är ledande inom forskning, innovation och digitalisering	 Målet uppfylls helt
Mål 11. Västerbotten är en attraktiv och jämställd region att leva och verka i samt flytta till	 Målet uppfylls helt
Mål 12. Västerbotten har ett klimat för ökad tillväxt av jobb och företag	 Målet uppfylls delvis

Målområde: Hållbart samhälle

Mål 1. Västerbotten har världens bästa och mest jämlika hälsa

■ Målet uppfylls inte

Kommentar

Nämnderna har tillsammans antagit nio styrande och åtta stödjande indikatorer mot mål 1. Av de styrande indikatorerna uppfylls fem och tre uppfylls inte. En indikator saknar värde.

Befolkningsundersökningen Hälsa på lika villkor visar att västerbottningarna upplever att deras fysiska hälsa har försämrats medan deras psykiska hälsa har förbättrats. Det förklaras kanske av att fler äldre än 85 år har svarat på enkäten denna gång. Fortfarande finns skillnader mellan könen som inte är önskvärda.

Regionen har under året påverkat att såväl beställning av primärvård, jämställdhet, våld i nära relationer och mer hälsofrämjande insatser följts upp. De hälsofrämjande insatserna har fått stå tillbaka under året då vården har behövt en återhämtning efter pandemin och det råder personalbrist inom vissa enheter. Regionen har också erbjudit jämlik tillgång till vaccination mot smittsamma sjukdomar och det är fortsatt hög tackning av de vacciner som erbjuds inom barnvaccinationsprogrammet.

20 procent av hälsoundersökningarna för 40-, 50- och 60-åringar har genomförts 2022. Det är långt från målet på 70 procent, men trenden har vänt efter att pandemin orsakade en minskning av antalet hälsoundersökningar. Likt tidigare år är det stor skillnad mellan hälsocentralerna. Vid några hälsocentraler har mer än 50 procent av hälsoundersökningarna genomförts medan andra hälsocentraler inte gjort några hälsoundersökningar alls under 2022.

16 av 56 basenheter inom hälso- och sjukvården ställer frågor om våld och dokumenterar det enligt regionens rutiner. Det är ett oförändrat resultat jämfört med 2021.

Mål 2. Västerbotten är det barnvänligaste länet

● Målet uppfylls helt

Kommentar

Nämnderna har tillsammans antagit tio styrande och fyra stödjande indikatorer mot mål 2. Av de styrande indikatorerna uppfylls alla tio.

Kontaktcenter erbjuder nu även digitala föräldrautbildningar på primärvårdsnivå. Tre olika föräldrautbildningar erbjuds föräldrar till barn 6–12 år.

Under 2022 genomförde Kontaktcenter 55

digitala föräldrautbildningar där 302 föräldrar till 208 barn deltog. Utvärderingar har visat att föräldrarna varit mycket nöjda med utbildningarna i grupp och att de fått strategier, verktyg och förhållningssätt för att hjälpa sina barn. Under 2022 har implementeringen av Hälsa-Lärande-Trygghet fortsatt i Skellefteåområdet och övriga länet. En gemensam konferens hölls under hösten för alla 50 team, ledningsgrupper och styrgrupper i Västerbotten med temat problematisk skolfrånvaro.

Bildkallelser har införts till tre-, fyra- och femårs-besök samt inom folktandvården. Barnen får också i möjligaste mån bestämma själva i vilken ordning insatserna genomförs under vårdbesöket. Barnvårdscentralen har haft svårt att rekrytera specialistsjuksköterskor på grund av stor rörlighet bland distriktssköterskor mellan enheter eller på grund av pensionsavgångar. Det innebär ett stort kompetenstapp.

Aktiviteten inom hälso- och sjukvården med barnrättsarbetet är fortsatt god. De flesta basenheter har barnrättsombud och grundutbildningen för barnrättsombud och barnrättsutbildning för chefer finns nu på lärande region.

Alla verksamhetschefer inom tandvården har gått regionens utbildning för barnrättsombud för att se på vilka sätt Folktandvården kan säkerställa så väl medarbetarens kunskaper om barnkonvention som att dessa tillämpas i tandbehandling. Utöver detta finns ett ytterligare barnrättsombud på specialistavdelningen för barntandvård som vid behov tar emot frågor från övriga avdelningar.

Målsättningen för andelen bidrag som är anpassade utifrån ett barnrättsperspektiv inom regional utveckling har uppfyllts. Antalet insatser för att ge barn och unga möjlighet till eget skapande av film överstiger vida de ambitioner som sattes för året. Aktiviteterna har dessutom haft en god geografisk spridning över länet och genomförts i kommunerna Storuman, Åsele, Umeå, Malå, Vilhelmina, Nordmaling, Lycksele och Skellefteå.

Mål 3. Västerbotten har trygga invånare med inflytande och delaktighet och ett rikt samt aktivt kultur- och föreningsliv

▲ Målet uppfylls delvis

Kommentar

Nämnderna har tillsammans antagit tretton styrande och sju stödjande indikatorer mot mål 3. Av de styrande indikatorerna uppfylls fem, sex uppfylls delvis och en uppfylls inte. En indikator saknar värde.

20 %
av Västerbottens
hälsoundersökningar
genomförs.

Rysslands fullskaliga krig mot Ukraina har präglat året och utvecklingen av regionens förmåga till civil beredskap har intensifierats genom analys och stöd till aktiviteter som höjer organisationens förmåga. Det strategiska arbetet med informationssäkerhet har under året stärkts genom ett utvecklat arbetssätt med riskanalyser och därtill kopplad handlingsplan samt resursförstärkning.

Som ett led i att övergripande utveckla arbetet mot korruption har en visseblåsarfunktion etablerats och en modell för utbildning prövats. Arbetet kommer att utvecklas under 2023. Förutsättningarna för ett utvecklat arbete med regionens ägarstyrning av bolag har analyserats och kommer att ligga till grund för den fortsatta utvecklingen.

Styrelsens förvaltning har under året prioriterat att säkerställa digital delaktighet via egenmonitorering och olika digitala tjänster eller på de sätt informationstexter skrivs.

Invanarna själva visar i befolkningsenkäten Hälsa på lika villkor att de tillhör de i landet som litar mycket på sina medmänniskor om än inte riktigt lika mycket som tidigare. I Västerbotten litar 81 procent av kvinnor och 79 procent av

män på sina medmänniskor jämfört med 73 procent i riket som helhet. Kvinnorna (30 procent) upplever fortsatt mycket större rädsla för att gå ut själva än männen (5 procent).

Regionala kulturverksamheter har påverkats starkt av restriktioner under pandemin. Publik verksamhet och samverkan med andra aktörer har påverkats av möjligheterna att mötas fysiskt.

24 filmproduktioner har medfinansierats av Film i Västerbotten vilket är något färre än målvärdet. Många kvalitativt bra ansökningar har beviljats större belopp, vilket betyder att färre filmproduktioner kan beviljas stöd.

Samtliga folkbibliotek har en godkänd handlingsplan för hbtq-diplomeringsceremonin återstår för ett folkbibliotek innan målet om att samtliga folkbibliotek är hbtq-diplomerade. Målet borde nås under början av 2023.

Antalet insatser via programverksamheten vid sjukhusbiblioteken har stadigt ökat, med en kraftig upphämtning under hösten. Men målet om 200 genomförda insatser för helåret nås inte. Fler än 70 procent uppger att det känns tryggt att resa med Länstrafiken.

FOTO: JOHAN GUNSÉUS

Mål 4. Västerbotten är en ledande miljöregion

● Målet uppfylls helt

Kommentar

Nämnderna har tillsammans antagit 19 styrande och fem stödjande indikatorer mot mål 4. Av de styrande indikatorerna uppfylls tretton och en uppfylls inte. Fem indikatorer saknar värde.

Regionens miljö- och klimatstrategi med inriktningsmål inom områdena klimat, giftfri miljö och hållbar resursanvändning ger goda förutsättningar för ett systematiskt miljöarbete.

Det pågår ett avfallsprojekt för att återvinna mer avfall. Under 2022 har verksamheterna fått källsorteringskärl för att öka återvinningen. Andelen återvunnet avfall 2022 är 20 procent vilket är en ökning med 1 procentenhet jämfört med 2021.

Ett av regionens starkaste verktyg för att förebygga miljöpåverkan är att ställa miljökrav i upphandlingar och under året har Inköpsorganisationen infört ett arbetssätt som säkerställer att miljökrav ställs i prioriterade upphandlingar.

Enligt klimatbokslutet för 2021 har regionens klimatutsläpp minskat med 7 procent jämfört med 2020 och 14 procent jämfört med basåret 2018. Den största minskningen har skett inom trafikområdet. Under året har en plan för fossilfria marktransporter tagits fram. Dessutom har en idébeskrivning för fortsatt arbete med hållbart resande tagits fram.

En kartläggning och identifiering av byggdelars miljöbelastning har påbörjats och ett första utkast har presenterats för att minska koldioxidutsläppet till 2040. En kartläggning av möjligheterna att återbruka byggdelar startade under 2022.

En marknadsplats för att dela energi inom universitetsområdet håller på att tas fram tillsammans med Umeå Energi. Avtal om effektminskning via reservkraft vid kritiska perioder håller också på att upprättas.

Klimatutsläppen från medicinska gaser har minskat jämfört med 2009. För att minska klimatutsläppen från lustgas destrueras utgående gas i en destruktionsanläggning vid förlossningen på Norrlands universitetssjukhus. Den har dock tagits ur drift i slutet av 2022 på grund av ombyggnationen men ska börja användas igen när ombyggnationen är klar.

Det är särskilt positivt att notera att resandet inom kollektivtrafiken, både för buss och tåg återhämtat sig. Antalet påstigande har ökat snabbare än förväntat särskilt under hösten. Även om distansarbetet kommer fortsätta inom många yrken så finns det en stor andel männ-

iskor i Västerbotten som behöver resa till arbetet.

Projektet Hållbara arbets- och tjänsteresor har goda resultat vid slutredovisningen. Antalet kilometer med bil minskar med totalt 146 468 kilometer. Alternativen gång-, cykel- samt kollektivtrafik (buss eller tåg) har ersatt bilresorna. En stor ökning av digital samverkan innebär mindre resande.

Den regionala livsmedelsstrategin Mer mat i Västerbotten håller på att genomföras. Samtal pågår med kommuner och andra aktörer om behovet av gemensamma insatser. Region Västerbottens prioriterar insatser som ökar andelen närproducerad mat i offentlig verksamhet, och att tillsammans stärka systemet med innovationsstöd, hitta ett bättre system för transport av mat, samt att fortsätta arbetet med lokal mat i besöksnäringen. Region Västerbotten fortsätter bidra till implementering av den regionala livsmedelsstrategin tillsammans med andra aktörer under 2023.

Målområde: God och jämlik hälso- och sjukvård

Mål 5. Vi har en nära, tillgänglig och personcentrerad vård i hela länet

● Målet uppfylls helt

Kommentar

Nämnderna har tillsammans antagit elva styrande och tre stödjande indikatorer mot mål 5. Av de styrande indikatorerna uppfylls sju, tre uppfylls delvis och en uppfylls inte.

Antalet digitala vårdmöten överstiger målet för 2022 och ökar med 7,5 procent jämfört med 2021. För att kunna ställa om till en nära vård fullt ut behöver primärvården utveckla nya arbetssätt i samverkan med kommuner och specialiserad vård.

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen som helhet har infört tre av de fyra webbtjänsterna webbtidbok, digitala vårdmöten, formulärhantering samt stöd och behandling. Det finns dock stora skillnader mellan basenheterna där vissa inte infört någon webbtjänst medan andra har infört alla fyra.

Tillgänglighet till den specialiserade vården försämrades under 2022 och framför allt försämrades måluppfyllelsen av vårdgarantin till förstabesök inom 90 dagar. Specialistvården präglades, både under vår och höst, av hög kortidssjukfrånvaro bland medarbetarna vilket medförde neddragningar av vårdplatser samt många inställda operationer. Även mottagningarna påverkades mycket. Den återhämtning

Digitala vårdmöten ökar med

7,5 %

som vanligtvis sker under hösten efter sommarens neddragningar uteblev det här året.

Tillgängligheten inom primärvården till den medicinska bedömningen inom tre dagar har stigit med 4 procentenheter till 76 procent i jämförelse med 2021. Det finns fortfarande en stor spridning i länet där några enheter når upp till eller över rikssnittet (drygt 80 procent) medan andra ligger långt under.

Tillgängligheten på telefon har under 2022 återgått till ett mer normalt läge och utfallet för helåret är 73 procent. Liksom för den medicinska bedömningen finns även här en stor variation mellan hälsocentralerna i länet.

Även om mätningarna visar på en förbättrad tillgänglighet finns fortsatta utmaningar. Arbete med kvalitetskontroller, korrekta bokningar samt kompetensinsatser har genomförts. Det har utbildats i telefonsystemets inställningar och schemaläggning på hälsocentralerna under hösten. Den minskade tillgången till allmänläkare och distriktssköterskor påverkar tillgängligheten liksom att sjukfrånvaron varit fortsatt hög under delar av året.

Vid årsskiftet 2022–2023 hade 11 procent av befolkningen fast läkarkontakt registrerad i listningssystemet. Personer i kommunernas särskilda boenden är inte inräknade eftersom deras fasta läkarkontakt inte registreras i listningssystemet. Uppföljning från Sveriges kommuner och regioner 2021 visade att i Västerbotten hade alla som bor i särskilt boende en fast läkarkontakt. Inget tyder på att dessa personer har sämre tillgång till fast läkarkontakt 2022.

Från och med 2023 ingår i beställning för Hälsoval primärvård att hälsocentralen ska informera sina listade om möjlighet till fast läkarkontakt, att de listade ska kunna välja fast läkarkontakt och få en namngiven läkare på sin hälsocentral.

Mål 6. Vi levererar jämlik och jämställd hälso- och sjukvård av hög kvalitet

▲ Målet uppfylls delvis

Kommentar

Nämnderna har tillsammans antagit sex styrande och fem stödjande indikatorer mot mål 6. Av de styrande indikatorerna uppfylls tre, två uppfylls delvis och en uppfylls inte.

Det har funnits ett hälsofrämjande och förebyggande fokus på primärvårdens uppdrag sedan Hälsoval infördes. Under pandemin har inriktningen varit densamma och försök till att stimulera bland annat Västerbottens hälsoundersökningar har gjorts genom bland annat höjd ersättning, utökad uppföljning, stöd och utbild-

ning. Under pandemin har det varit utmanande att bibehålla ett hälsofrämjande fokus, då verksamheterna behövt prioritera och samtidigt haft ett stort vaccinationsuppdrag.

Läkarkontinuiteten är något lägre än föregående år och andelen individer som erbjudits en hälsoundersökning ökar men är fortfarande mycket låg jämfört med åren innan pandemin. Glädjande är att andelen kvinnor som har ett gynekologiskt cellprov registrerat inom ett tidsintervall som motsvarar screeningprogrammet är betydligt högre än tidigare år. Det har skett en markant förbättring av täckningsgraden efter att de nya nationella rekommendationerna för screeningprogrammet har införts. Med start vid årsskiftet 2022–2023 erbjuds kvinnor självprovtagning, vilket förväntas öka andelen som tar cellprov. Det är en viktig förebyggande insats.

Under hösten skapades en projektgrupp för att införa PrimärvårdsKvalitet, ett nationellt system för kvalitetsdata i primärvården. Projektgruppen har integrerat programvaran och verktyget Medrave som sammanställer och visualiserar journaldata till separata rapporter och till PrimärvårdsKvalitet. Parallellt har utfallet validerats, vilket fortsätter under 2023. I slutet av november genomfördes den första utbildningen för primärvård väst Umeå. Området, som består av fyra hälsocentraler, är först i länet med att testa Medrave och PrimärvårdsKvalitet. I år har en av tolv basenheter inom primärvården infört PrimärvårdsKvalitet. Under första tertialet 2023 breddinförs verktygen vid länets alla hälsocentraler. Inom hälso- och sjukvården har inte alla basenheter som följer tre kvalitetsindikatorer rapporterat sina resultat, vilket betyder att utfallet för denna indikator är osäkert.

Mål 7. Vi är en attraktiv arbetsgivare med personal som trivs och utvecklas hos oss

▲ Målet uppfylls delvis

Kommentar

Nämnderna har tillsammans antagit arton styrande och en stödjande indikator mot mål 7. Av de styrande indikatorerna uppfylls tretton, fyra uppfylls delvis och en uppfylls inte.

Enkäten för hållbart medarbetarengagemang som visar medarbetarnas syn på ledarskap, motivation och styrning ligger på samma nivå som 2021. Ett antal åtgärder har genomförts för att förbättra arbetsmiljön samt utveckla verksamheter, arbetssätt och processer. Det har varit en utmanande situation med relativt hög korttidsfrånvaro inom delar av förvaltningen, fortsatt hantering av effekter utifrån pandemin och flera stora pågående utvecklingsprojekt

Antalet
gynekologiska
cellprov ökar.

som har påverkat arbetsbelastningen. Riktlinjer och arbetssätt har tydliggjorts för att fler medarbetare ska kunna fortsätta arbeta på distans på ett långsiktigt och hanterbart sätt. Arbetssättet med distansmix innebär att medarbetare inom förvaltningen har bytt arbetsplats.

Många basenheter ställer frågan om våld i nära relation vid medarbetarsamtal och använder då det stödmaterial som finns. Många verksamheter har utbildat medarbetare för att öka medvetenheten och om vikten av att ställa frågan.

Regionen når målet om 97 procent nöjdhet hos sjuksköterskestudenterna. Flera basenheter rapporterar också om positiva svar i de enkäter de genomför själva. Det gäller både sjuksköterske- och läkarstudenter. Flera verksamheter

rapporterar stor nöjdhet även bland andra studentkategorier. Samtliga rapporterande basenheter inom hälso- och sjukvården har utbildade handledare.

Inom regionala utvecklingsnämnden så bedöms effekter och konsekvenser av samordnad administration, flytt till nya lokaler och nytt arbetssätt dra ner resultatet. Värdena i sig är bra och har legat högt under flera år. Det visar på långsiktiga insatser för att stärka delaktigheten. Även under detta år har verksamheterna arbetat med frågor kring förtroende, tillit och delaktighet. Det är inarbetat att ha fokus på dessa frågor vilket fortsätter även kommande år särskilt med att utveckla och skapa delaktighet i förändrat arbetssätt och anpassningar av lokaler.

FOTO: JONAS WESTLING

”
Fler sam-
ordnade
individuella
vårdplaner.

Mål 8. Vi har en långsiktigt hållbar ekonomi

▲ Målet uppfylls delvis

Kommentar

Nämnderna har tillsammans antagit femton styrande och tre stödjande indikatorer mot mål 8. Av de styrande indikatorerna uppfylls nio, en uppfylls delvis och fyra uppfylls inte. En indikator saknar värde.

Arbetet med att införa en ny modell för verksamhetsstyrning har senarelagts för att synkroniseras och samordnas med en regiongemensam ledning och styrning.

Antal arbetstimmar i administrativa processer som automatiserats har inte nått uppsatt mål. Det finns utmaningar för verksamheterna att frigöra tid för att ta in ny teknik och ändra arbetssätt.

Kostnader för systemförvaltning uppnår 92 procent av målet. Att målet inte nås fullt ut beror bland annat på högre kostnader för resursplaneringssystemet Tessa. Efterfrågan från verksamheten har varit högre än planerat vilket påverkat licenskostnaden.

Inom regionstyrelsen har omställningsplanen gett god effekt med ett utfall på 25 miljoner kronor jämfört med planerade 12 miljoner kronor.

Andelen basenheter med närvarotid som motsvarar bemanningsmålen går inte att rapportera då data för närvarotid och budgettid omvandlat till årstjänster saknas. Insatser för att förbättra tillgängligheten har också påverkat närvarotid och antalet anställda.

Andelen basenheter med utfall som balanserar mot budget har minskat något jämfört med mätningen vid delår augusti. Även här påverkas situationen av pandemin.

Att öka produktiviteten genom kostnadsänkningar och ökad eller bibehållen produktion är nödvändigt. Den organisationsförändring som genomfördes under 2019 skapade förutsättningar för ett mer sammanhållet arbete men pandemin har också inneburit stora påfrestningar som påverkat verksamheternas ekonomi.

Inom regional utveckling har vi sett en negativ kostnadsutvecklingen inom kollektivtrafiken som framförallt beror på ökade drivmedelskostnader. Det slutliga utfallet blev dock mindre negativt än förväntat, för både Länstrafiken i Västerbotten AB och Norrtågs AB. För Länstrafiken beror det till största del på statliga medel för bortfall av biljettintäkter och för Norrtågs del att biljettintäkterna överstigit den nivå som budgeterats.

Det har under året uppmärksamats att Västerbotten är en av få regioner där det skett en positiv tillväxt. Region Västerbottens bidrag

till en hållbar regional tillväxt och en långsiktigt hållbar ekonomi är dels direkta insatser men framförallt indirekta regionala utvecklingsinsatser. Dessa insatser leder till en attraktiv region med ökade möjligheter till fler och växande företag, fler arbetstillfällen, fler invånare och därmed ökade skatteintäkter till Region Västerbotten. Detta är vad som lägger grunden för en långsiktigt hållbar ekonomi i länet, och i Region Västerbotten.

Betydelsen av att värna förutsättningar för en god och hållbar regional utveckling och tillväxt kommande år kan därför inte nog understrykas. En stor utmaning är att säkra tillräckliga förutsättningar och resurser för uppdraget. Även om en stor del görs tillsammans med andra aktörer genom samverkan, så bygger verksamheten på en basfinansiering som kan växlas upp och förmeras med stöd av projektfinansiering.

Målområde: Jämlik och attraktiv region

Mål 9. Vi är en inkluderande, attraktiv och innovativ samverkanspartner

▲ Målet uppfylls delvis

Kommentar

Nämnderna har tillsammans antagit nio styrande och två stödjande indikatorer mot mål 9. Av de styrande indikatorerna uppfylls fem, två uppfylls delvis och två uppfylls inte.

Regionen har deltagit i forum för folkhälsa och samarbetat med länets samtliga kommuner inom folkhälsoområdet. Aktiviteterna har kunnat genomföras enligt plan under året och samtliga kommuner har deltagit.

Region Västerbottens samarbetspartner uttrycker samtidigt viss oro för den regionala utvecklingens fortsatta betydelse i regionen, vilket är en anledning till att mätningen av Region Västerbottens som samverkanspartner visar på ett sämre resultat 2022 än 2021.

Antalet samordnade individuella vårdplaner har ökat kraftigt sedan motsvarande tid 2021. En nära fyrdubbling visar att samverkan mellan olika vårdnivåer och vårdgivare utvecklas.

Vid årets slut är det lätt att glömma att 2022 inleddes med pandemirestriktioner. Även om restriktionerna lyftes under våren och det skett en stark återhämtning under hösten, har effekterna minskat förutsättningarna att mötas fysiskt i samverkan. Många samarbeten har kunnat plockas upp igen och betydelsen av att ses fysiskt har blivit tydlig. Digitala möten har i stor utsträckning antingen ersatt eller kompletterat samverkan under året. I vissa fall har samarbeten fördjupats under pandemin. Samarbeten

är kittet i det regionala utvecklingsarbetet, och dess betydelse har blivit tydligare när restriktioner hindrat. Regelbundna träffar för näringslivets chefer under pandemin har varit ett viktigt verktyg för att informera och samla in kunskap. I andra sammanhang har digitala möten breddat målgrupperna och gett andra möjligheter att delta där geografiska avstånd försvårar. Kriget i Ukraina har medfört att samarbeten med Ryssland har fått avbrytas eller pausas.

Värt att framhålla under perioden är att ny överenskommelse om samverkan mellan Region Västerbotten och länets kommuner har tagits fram.

Mål 10. Vi är ledande inom forskning, innovation och digitalisering

● Målet uppfylls helt

Kommentar

Nämnderna har tillsammans antagit fjorton styrande och två stödjande indikatorer mot mål 10. Av de styrande indikatorerna uppfylls tio, en uppfylls delvis och två uppfylls inte. En indikator saknar värde.

Region Västerbotten har beslutat att vara den första regionen av nio som driftsätter Cosmic under 2024. Under året har införandet förberetts allt intensivare. De regionala leveranserna har förändrats kring bland annat programorganisation, ledning och styrning samt fördelning av ansvar mellan regionala projekt för att skapa ett välfungerande program och förutsättningar för ökad framdrift.

Under september har antalet timmar som automatiserats ökat. Det förklaras till stor del av ökad vaccination där flera moment kan automatiseras. Antalet digitala vårdmöten överstiger målet för 2022 vilket motsvarar en ökning med 7,5 procent jämfört med 2021.

Ambitionen har varit att ta emot fler sjuksköterskestudenter men det har inte gått på grund av brist på handledare och sjuksköterskor. Regionen har tillgodosett platser för verksamhetsförlagd utbildning och ingen student har blivit utan plats.

Arbetet med en analys- och mätmodell för det regionala innovationsekosystemet har gått enligt plan och påbörjades under hösten inom ramen för projektet Regional innovationsledning Västerbotten. Arbetet kommer att fortsätta under det första kvartalet 2023 inom ramen för projektet Regional Innovationsledning för Omställning. Under året har arbete pågått inom innovationspartnerskap Umeå där regionen ingår tillsammans med Umeå universitet, Sveriges lantbruksuniversitet, RISE och Umeå kommun.

Inom det regionala partnerskapet för innovation som samlar aktörer i de fyra nordligaste länen, har fyra nätverksmöten hållits under året. Regionala utvecklingsförvaltningen ansvarar för att koordinera partnerskapet.

Målsättningarna om att nå individer och organisationer för att bidra till ökad kompetens inom digitalisering i offentlig sektor och i näringsliv har överträffats.

Regionen leder och koordinerar även det strategiska rådet för kommunernas samverkan inom digitaliseringsområdet (ett beredande organ till Kommunchefsforum). Uppdraget har varit att ta fram en verksamhetsplan för gemensam grundläggande digitalisering för 2023–2025 samt en handlingsplan för 2022. En verksamhetsplan för 2023–2025 är antagen av kommunchefsforum.

Den 25 maj fastställdes en ny regional innovationsstrategi för Västerbotten 2022–2030. En ny regional digitaliseringsstrategi för Västerbottens län beslutades i december 2022.

Mål 11. Västerbotten är en attraktiv och jämställd region att leva och verka i samt flytta till

● Målet uppfylls helt

Kommentar

Nämnderna har tillsammans antagit arton styrande och två stödjande indikatorer mot mål 11. Av de styrande indikatorerna uppfylls tolv och tre uppfylls delvis. Tre indikatorer saknar värde.

Aktiviteter kring samverkan i jämställdhetsarbete och våldsförebyggande arbete i Västerbotten har under året kunna genomföras som planerat. Många aktörer i länet har liknande uppdrag vilket underlättar och bidrar till ett bra genomförande.

Interaktionsfrekvensen på Region Västerbottens instagramkonto låg över målvärdet vid delårsrapport per augusti men sjönk till strax under målvärdet vid årets slut på grund av julen och färre antal inlägg. En plan för att stärka Region Västerbottens varumärke har blivit klar.

Arbetet med åtgärdsplan för att stärka förutsättningar för seniora medarbetare att jobba längre ingår sedan mitten av 2022 i kompetensförsörjningsplanen och anses vara omhändertaget och genomfört.

Den regionala strategin för hållbar besöksnäring är klar, och arbetet med gemensam handlingsplan har påbörjats. En nationell konferens om hållbar besöksnäring har genomförts och gett positiv uppmärksamhet till länet. Projektet Sikt 2.0 visar goda resultat. 183 individer har deltagit i arbetsmarknadsprojekt som Region

Ny regional
innovations-
strategi.

Automatiseringen
ökar.

Västerbotten bedriver i landet. Av dessa har 56 procent avslutat projektet till följd av arbete eller studier.

Kontinuerliga dialoger genomförs med Trafikverket om länstransportplanen samt samordning av insatser. Under hösten har även dialoger med kommuner genomförts. Under 2022 har planerade åtgärder för kollektivtrafik och för att höja trafiksäkerheten genomförts. Även extra åtgärder inom dessa kategorier har genomförts tack vare en bra dialog med Trafikverket vilket lett till att kostnaderna kunnat hållas nere. När det gäller gång- och cykelvägar har målet inte uppnåtts. Det beror på att ett större projekt (gång- och cykelväg Forslunda–Hissjö) återigen fått göra ett omtag.

Mål 12. Västerbotten har ett klimat för ökad tillväxt av jobb och företag

▲ Målet uppfylls delvis

Kommentar

Nämnderna har tillsammans antagit tjugotre styrande indikatorer mot mål 12. Av de styrande indikatorerna uppfylls tio, sex uppfylls delvis och tre uppfylls inte. Fyra indikatorer saknar värde.

Omfattande insatser har genomförts under året för att bidra till ökad överensstämmelse mellan arbetskraftsutbud och arbetsmarknadens efterfrågan. Inledningsvis försvårades arbetet inom området kompetensförsörjning då tidigare ansvariga lämnat sina tjänster i regionen, och nya eller andra medarbetare tagit vid. Samverkansplattformar för erfarenhetsutbyte inom utbildning och näringsliv har upprätthållits under året. Insatser för att stödja och stärka regionala strukturer för validering, inom projektet Relocate i samverkan med Arbetsförmedlingen, Skellefteå kommun, arbetsgivare, Stockholms stad, Malmö stad, Internationella kvinnoförbundet i Malmö och Arbetsförmedlingens fristående aktörer är värda att framhålla.

Under året har även ett större antal lärande- och erfarenhetsträffar genomförts för investeringsfrämjande, etableringar och internationella investeringar. Det goda resultatet beror bland annat på att två projekt för att främja internationalisering bidragit med resurser i form av tid som har kunnat läggas på arbetet. Båda dessa projekt har dock avslutats under året, vilket kan påverka förutsättningarna för kommande år.

Workshops och lärandetillfällen med kommunerna har varit uppskattade och gett mersmak. Trots personalomsättningar även här, har regional utveckling lyckats klara arbetet med att främja internationaliseringen tack vare tidigare kontakter och nätverk.

Inom kulturområdet ökar antalet internationella samarbeten även när det gäller finansiering. Den regionala kulturverksamheten har genomfört seminarier med intresserade kulturverksamheter vilket lett till samarbeten med Finland, Norge och Kanada. Inom ramen för det internationella Barentsamarbetet så har Region Västerbotten tillsammans med norska kulturdepartementet hittat finansiering för en studie av förhållandena för kulturskapare i Barentsområdet, exklusive Ryssland. Slutrapport väntas under 2023. Flera kulturverksamheter har även deltagit i kunskapsseminarium om EU:s största fond för kultur, Kreativa Europa. Detta har lett till finansiering av gemensamma samarbeten med såväl de nordiska länderna som länder i södra Europa.

Finansiella mål

Det övergripande målet för Region Västerbotten är att skapa en långsiktigt stark ekonomi och nå en verksamhetsmässig och finansiell god hushållning. Region Västerbotten har i regionplanen för 2022 beslutat om fyra finansiella mål.

Resultatmål

■ Målet uppfylls inte

Regionen ska redovisa ett överskott för verksamhetens resultat under planperioden 2021–2025 som motsvarar minst 1–3 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag. Långsiktigt behöver verksamhetens resultat vara 3 procent för att klara investeringarna. 2022 ska styrelser och nämnder redovisa ett resultat i balans vilket innebär ett utfall som minst motsvarar budgeterat resultat.

Kommentar

Verksamhetens resultat för 2022 motsvarar 4,3 procent. 2021 var verksamhetens resultat 5,2 procent. För åren 2023–2025 budgeteras verksamhetens resultat till 1,1 procent, 0,7 procent respektive 4,4 procent vilket sammantaget för planperioden är ett snitt på drygt 3 procent.

Styrelser och nämnder tillsammans visar ett negativt resultat jämfört med budget. Hälso- och sjukvårdsnämnden respektive regionala utvecklingsnämnden har en negativ budgetavvikelse på 199 miljoner respektive 23 miljoner. Regionstyrelsen har en positiv budgetavvikelse på 122 miljoner vilket också folkhögskolestyrelsen och patientnämnden har med en miljon vardera. Revisionen visar ingen avvikelse från budget.

Den sammantagna bedömningen av målets två parametrar är att resultatmålet inte har uppnåtts. Men bedömningen av målen var för sig är att

4

finansiella mål.

FOTO: JOHAN GUNSÉUS

- målet för verksamhetens resultat har uppnåtts för de två första åren i planeringsperioden
- styrelser och nämnder inte nådde följsamhet mot budget 2022.

Pensionsskuldsmål

■ Målet uppfylls inte

Marknadsvärdet av tillgångarna i förvaltningen av pensionsmedel ska senast 2040 motsvara hela pensionsskuldens bokförda värde (minst 100 procents konsolidering). Region Västerbottens totala pensionsåtagande ska vid utgången av 2022 vara finansierat till minst 50 procent.

Kommentar

Per december är finansieringen av pensionsskulden 48 procent. Målet på minst 50 procent har inte uppnåtts.

Finansieringsmål

■ Målet uppfylls inte

Investeringar ska över tid finansieras av egna medel. Lånefinansiering kan användas för att delfinansiera tillfälligt höga investeringsnivåer. 2022 ska alla investeringar självfinansierade.

Kommentar

Rådet för kommunal redovisning definierar självfinansieringsgraden som kassaflöde från den löpande verksamheten dividerat med nettoinvesteringar. Kassaflödet visar att självfinansieringsgraden för året är 32 procent. Investeringarna är högre än den likviditet som skapas från den löpande verksamheten.

Skuldsättningsmål

● Målet uppfylls helt

Total räntebärande låneskuld, exklusive pensionsskulden, får högst vara 45 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag.

2022 ska den räntebärande låneskulden, exklusive pensionsskulden, högst vara 30 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag. Ytterligare upplåning kan bli aktuell om inte omställningsplanen klaras.

Kommentar

Skuldsättningsgraden var 18 procent i december. Under året har regionen amorterat 600 miljoner kronor.

God ekonomisk hushållning

Enligt kommunallagen ska en region ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet. Det är regionfullmäktige som beslutar om finansiella mål och mål för verksamheten av betydelse för god ekonomisk hushållning. När man bedömer om Region Västerbotten når kravet om god ekonomisk hushållning tas målnöjdhetsmålen för både de verksamhetsmässiga och finansiella målen med.

Av de tolv regionmål som fullmäktige antagit är bedömning att sex mål helt uppfylls, fem mål uppfylls delvis och ett mål inte uppfylls. Precis som året innan är det målet Västerbotten har världens bästa och mest jämlika hälsa som inte uppfylls. Det beror till stor del på att det hälsofrämjande och förebyggande arbete inte prioriterats på grund av pandemin, vilket fått och fortsatt har effekter på det framtida hälsoläget även om det preventiva arbetet delvis kan återupptas. Sammantaget bedöms målnöjdhetsmålen av verksamhetsmålen efter omständigheterna vara till största del god.

För de fyra finansiella mål som fullmäktige antagit är bedömningen att ett mål uppfylls och att tre mål inte uppfylls. Resultatmålet består av två delar som var för sig bedöms uppfyllas respektive inte uppfyllas. Den sammanvägda bedömningen är ändå att resultatmålet

inte nås då både hälso- och sjukvårdsnämnden och regionala utvecklingsnämnden har en negativ avvikelse mot budget. Målet för pensionskulden uppnås inte heller. Det förklaras av att Region Västerbottens förvaltningsmedel för att möta pensionsutbetalningarna har minskat i värde. Något som är en följd av den ekonomiska utvecklingen i världen med stigande inflation och fallande börser. Det långsiktiga målet med en fullt finansierad pensionsskuld 2040 bedöms fortfarande kunna nås med avkastning på befintliga medel. Den negativa utvecklingen av pensionsmedlen tillsammans med verksamhetens negativa budgetavvikelse medför även att finansieringsmålet för investeringsutgifter inte uppnås. Det mål som uppfylls helt är skuldsättningsmålet.

Av de tolv regionmålen för verksamheten bedöms målnöjdhetsmålen totalt vara till största del god. De finansiella målen når dock inte upp till målnivån för året. Den sammanvägda bedömningen är att Region Västerbotten under 2022 delvis uppfyller de fastställda målen för en god ekonomisk hushållning.

Uppföljning av fullmäktiges uppdrag

Fullmäktige har riktat uppdrag till nämnder men även till beredningar som ligger direkt under fullmäktige.

FOTO: JONAS WESTLING

Uppdrag från fullmäktige till nämnd, avslutade**Hälsoundersökningar för 40-, 50- och 60-åringar (VHU)**

Genomföra aktiviteter för att hälsoundersökningar för 40-, 50- och 60-åringar återgår till minst samma nivå som före pandemin samt ta fram modell för att införa hälsoundersökningar för 70-åringar.

Kommentar

För att stimulera hälsocentralerna att genomföra fler Västerbotten hälsoundersökningar till målgruppen 40-, 50- och 60-åringar, höjdes inför 2022 ersättningen per utförd hälsoundersökning med 300 kronor. Numera är ersättningen till hälsocentralen per utförd VHU 1 100 kronor plus patientavgiften på 200 kronor. Andel och antal utförda VHU följs från och med 2022 också upp oftare enligt uppföljningsplanen för Hälsoval primärvård. Tidigare gjordes uppföljning till årsrapporten, men numera följs det även upp i delårsrapport efter augusti.

Ytterligare en aktivitet för att stimulera att fler Västerbotten hälsoundersökningar genomförs är att en del av de statliga medel för uppdämda vårdbehov som regionen fått efter pandemin, har öronmärkts för VHU. Tanken är att hälsocentralerna under 2022 kan göra satsningar och erbjuda tid till de åldersgrupper som skulle ha fått sin hälsoundersökning under 2020 och 2021.

Prioritet under 2022 har varit och är att fokusera på att stötta och utbilda all ny personal så att primärvården kan starta om ordinarie VHU efter pandemin då genomförandet har sjunkit kraftigt.

Bredare användning av sjukstugorna

Utreda hur sjukstugorna kan användas på ett bredare sätt som en del i omställningen till god och nära vård.

Kommentar

Arbetet med att utveckla sjukstugorna kommer att fortgå oavsett fortsatt uppdrag från styrelse eller nämnd.

Centrum mot våld södra Lappland

I samarbete med inlandskommunerna arbeta fram förslag på bildande av Centrum mot våld i södra Lappland.

Kommentar

Uppdraget är klart, rapport inlämnad och om det blir en fortsättning så behövs ett nytt uppdrag.

Lokalisering av tjänster till länets inlandskommuner

Utreda möjligheten att öka lokaliseringen av tjänster till länets inlandskommuner för att stärka den regionala närvaron.

Den viktigaste tillgången för utveckling är

de människor som bebor en plats. Att utveckla verktyg och arbetssätt för att arbeta, kommunicera och samverka på distans kommer vara viktigt även efter pandemin.

Regionala utvecklingsnämnden ska under året utreda möjligheten att öka lokaliseringen av tjänster till länets inlandskommuner för att stärka den regionala närvaron.

Uppföljning av uppdraget sker vid delårsrapport två samt i årsredovisningen.

Kommentar

Utredningen konstaterar att det inte finns några hinder för att rekrytera medarbetare till andra placeringsorter i länet. Det är i enlighet med intentionerna i uppdraget. Bedömning var därför att förvaltningarna bör göra det möjligt att kontinuerligt pröva möjligheten för chefer att komma överens med enskilda medarbetare om placeringsort när tjänster ska tillsättas. Det bör bli en del av rekryteringsrutinen.

Behovet att informera berörda chefer och HR-partner inom regionstyrelsens förvaltning och regionala utvecklingsförvaltningen har identifierats.

Regionövergripande information har riktats till HR-partner om att använda den gemensamma formuleringen "Flexibel placeringsort kan tillämpas där så är möjligt" vid annonsering. Texten prövas vid varje rekrytering i dialog med rekryterande chef. Denna hantering kommer även att föras in i stödmaterial till HR-partner.

Västerbotten ska ligga i framkant i användning och utveckling av 5G och därigenom skapa förutsättningar för att utveckla såväl det regionala näringslivet som offentlig sektors verksamhet

För att påskynda och säkerställa att hela Västerbotten får tillgång till 5G behövs ett påverkansarbete på både nationell och europeisk nivå. Arbetet innefattar såväl myndigheter som telekomoperatörer.

För att kunna nyttja de möjligheter som 5G medför, behövs insatser som innefattar kompetensutveckling, pilot- och utvecklingsprojekt samt testmiljöer inom såväl det regionala näringslivet som offentlig sektor.

Regionala utvecklingsnämnden ska under året följa utvecklingen. Indikatorer som används för att följa uppdraget:

- Genomförda påverkansinsatser
- Genomförda kompetensutvecklingsinsatser
- Antal pilot- och utvecklingsprojekt.

Kommentar

Under tertiäl tre har den regionala utvecklingsförvaltningen verkat för att påskynda och säkerställa att hela Västerbotten får tillgång till 5G.

5G
för hela
Västerbotten.

Post- och telestyrelsen har tagit emot de prioriteringar som regionen sammanställt om täckningskrav inför auktionen av 900 MHz-bandet. I samband med detta gick Post- och telestyrelsen ut med en ny konsultation om prioritering av tågförbindelser i södra Sverige som en del i täckningskraven inför den kommande auktionen. Utkomsten av auktionen påverkar var åtgärder sätts in för att förbättra täckning. Regionen lämnade via regional bredbandskoordinator synpunkter då det är märkligt att staten ingriper med åtgärder på de mest högttrafikerade sträckorna och de mindre trafikerade sträckorna inte alls omfattas av åtgärder.

Nya projekt för att öka användningen av 5G i näringsliv och offentlig sektor har inte kunnat påbörjats, dels för att det inte funnits möjlighet att söka projektmedel under perioden, dels utifrån den i dag bristfälliga tillgången till 5G. Fokus har i stället varit att kontinuerligt följa utbyggnaden med operatörer för att längre fram kunna nyttja 5G för nya användningsområden.

Uppdrag från fullmäktige till nämnd, pågående enligt plan

Projekt samhällsrum en del av ordinarie verksamhet

Se till att projekt av samhällsrum blir en del av ordinarie verksamhet samt att ta fram en plan för fortsatt utveckling av och etablering av fler rum.

Kommentar

Beredning av uppdraget pågår tillsammans med regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden. Det förs även diskussioner om samhällsrummens funktion och omfattning i förhållande

till kommande utvecklingsarbete inom hälso- och sjukvården och arbetet med nära vård.

Uppdrag från fullmäktige till beredningarna för folkhälsa och demokrati, avslutade

Undersöka hur pandemin har påverkat medborgare

Genom medborgardialog och i samverkan med andra samhällsaktörer undersöka hur pandemin har påverkat medborgarna.

Kommentar

I november överlämnades en rapport till regionfullmäktige som diskuterade och behandlade ärendet.

Resultat och ekonomisk ställning

Region Västerbotten visar ett resultat för året på minus 202 miljoner kronor vilket kan jämföras med föregående års resultat som var plus 1 398 miljoner kronor. Stora svängningar mellan åren finns framförallt inom finansiella intäkter och kostnader.

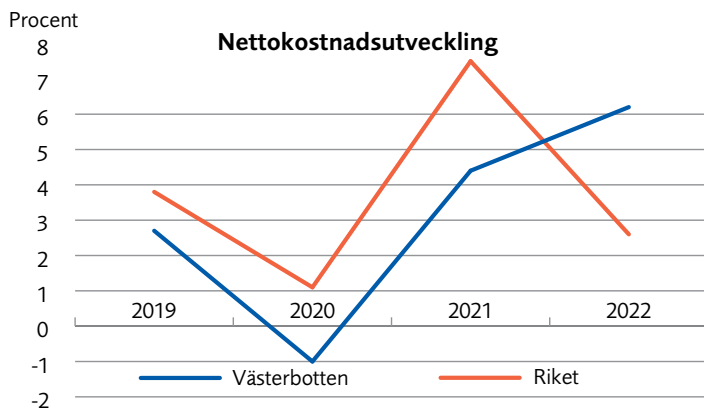
Verksamhetens intäkter och kostnader

Verksamhetens resultat på 423 miljoner kronor består av intäkter och kostnader samt skatteintäkter och generella statsbidrag. Det är ett lägre resultat jämfört med föregående år som var 491 miljoner kronor. Ökade skatteintäkter har inte fullt ut täckt verksamhetens ökade kostnader och minskade intäkter.

Verksamhetens intäkter och kostnader exklusive skatteintäkter och generella statsbidrag, det vill säga verksamhetens nettokostnader har varit högre än föregående år och ökade med 6 procent. Verksamhetens intäkter minskade med 370 miljoner kronor vilket motsvarar 9 procent. Bidragen, till stor del riktade statsbidrag, minskade med 436 miljoner kronor mellan åren.

På kostnadssidan är avskrivningarna 5 procent högre jämfört med föregående år och övriga kostnader totalt 1 procent lägre. Fjolåret belastades av en engångskostnad när antagandet om ändrad livslängd ändrades för pensionskulden. Kostnaderna ökade med 4 procent när pensionskostnader exkluderats.

Diagrammet till vänster visar faktisk nettokostnadsutveckling. Den är inte justerad med extra ordinära kostnader och intäkter. Västerbotten fortsätter öka medan riket minskar jämfört med 2021.

Skatteintäkter och generella statsbidrag

Regionens skatteintäkter påverkas av skattesatsen som 2022 var 11,35 kronor, men också av befolkningens mängd, sysselsättningsnivå och lönenivåer. De generella statsbidragen används för att jämna ut skillnader i intäkter eller strukturella förutsättningar inom den kommunala sektorn. Inom det generella statsbidraget regleras också för utökad eller minskad uppdrag mellan staten och regioner. Dessa intäkter och bidrag sätter de ekonomiska ramarna för regionens verksamhet.

Beräkningen av skatteintäkterna baseras på decemberprognosen från Sveriges kommuner och regioner. Region Västerbottens beräknade skatteintäkter för året var 7 403 miljoner kronor. Det är 405 miljoner kronor mer än föregående år.

De generella statsbidragen och utjämnings- var 2 472 miljoner kronor. Det är 76 miljoner mer än 2021. Inkomstutjämnning är den största förklaringen till ökningen mellan åren.

Sammanlagt ökade regionens intäkter från skatter, generella statsbidrag och utjämnning med 481 miljoner kronor jämfört med 2021.

Finansiella intäkter och kostnader

Regionens finansiella intäkter minus kostnader ger ett finansnetto. Finansnettot för året var minus 625 miljoner kronor som kan jämföras med fjolårets plus för samma period med 906 miljoner kronor. Under året noterades 530 miljoner kronor i realiserade förluster i värdepapper, och plus 78 miljoner på realiserade vinster och förluster i värdepapper. Därutöver redovisas realiserade valutakursförluster med 47 miljoner kronor samt räntor och löneskatt kopplat till årets pensionskostnader med 139 miljoner kronor.

Fjolårets positiva finansnetto bestod till största delen av 952 miljoner kronor realiserade vinster i värdepapper, samt räntor och löneskatt kopplat till pensionskostnader med 83 miljoner kronor.

Budgetföljsamhet

Region Västerbotten har 2022 en negativ budgetavvikelse på 379 miljoner kronor.

Störst negativ påverkan har finansnettot med ett underskott mot budget på 612 miljoner kronor. Skatteintäkter och generella statsbidrag bidrar med överskott på 329 miljoner kronor. Verksamhetens nettokostnader blev 97 miljoner kronor högre än budgeterat.

2021 var regionens budgetavvikelse positiv med 1 240 miljoner kronor. Verksamhetens nettokostnader hade en positiv budgetavvikelse på 3 miljoner kronor och budgetöverskottet för finansnetto var 930 miljoner kronor.

Tabellen nedan visar resultat och budgetavvikelse.

Pensionsförpliktelse

Pensionsskulden är den framtida skuld som regionen har till medarbetare och pensionärer. Modellen som används är den så kallade blandmodellen som skiljer pensionsrätter intjänade före och efter 1997-12-31. Pensioner intjänade från 1998 redovisas som avsättning i balansräkningen. Pensionsförmåner som intjänats före 1998 redovisas som ansvarsförbindelse, utanför balansräkningen. Det totala pensionsåtagandet, det vill säga avsättningen och ansvarsförbindelsen sammanräknat, är vid årsskiftet 10 645 miljoner kronor. 56 procent av den summan återfinns som en avsättning i balansräkningen.

Resultat och budgetavvikelse i miljoner kronor	Utfall 2022	Budget 2022	Budgetavvikelse
Regionstyrelsen	-3 414	-3 536	122
Hälso- och sjukvårdsnämnden	-5 597	-5 398	-199
Regionala utvecklingsnämnden	-420	-397	-23
Folkhögskolestyrelsen	-9	-10	1
Patientnämnden	-5	-6	1
Revisionen	-8	-8	0
Verksamhetens nettokostnader	-9 452	-9 356	-97
Skatteintäkter	7 403	7 166	237
Statsbidrag	2 472	2 380	92
Summa skatteintäkter och statsbidrag	9 875	9 546	329
Verksamhetens resultat	423	190	233
Finansiella intäkter	33	120	-87
Finansiella kostnader	-658	-133	-525
Summa finansnetto	-625	-13	-612
Resultat	-202	177	-379

Avsättningar och ansvarsförbindelser har beräknats av KPA Pension AB på individnivå.

Värderingen av pensionsåtagandet har gjorts med hjälp av Sveriges Kommuner och Regioners modell för pensionsskultsberäkning (Rips).

För kommande pensionsbetalningar har Region Västerbotten avsatt medel i en pensionsmedelsportfölj. Skillnaden mellan det totala pensionsåtagandet och marknadsvärdet på de förvaltade pensionsmedlen definieras som återlånade medel. Pensionsmedlens marknadsvärde är idag lägre än pensionsåtagandet så 5 568 miljoner kronor är återlånade. Regionens mål är att marknadsvärdet av tillgångarna i pensionsmedelsförvaltningen senast 2040 ska täcka minst hela pensionsåtagandet, det vill säga minst 100 procent konsolidering.

Återlån i miljoner kronor	2022-12-31	2021-12-31
Avsättning för pensioner	5 934	5 604
Ansvarsförbindelse	4 712	4 905
Summa pensionsåtagande	10 646	10 509
Finansiella omsättningstillgångar	5 078	5 559
Återlån	5 568	4 950

Medelsförvaltning

Finanspolicyn, som beslutas av regionfullmäktige, anger ramarna för finansverksamheten. Den fastställer mål och riktlinjer, anger hur ansvaret är fördelat samt identifierar vilka finansiella risker regionen är exponerad för och hur dessa risker ska hanteras. Finansverksamheten omfattar områdena likviditetsförvaltning, pensionsmedelsförvaltning och skuldförvaltning. Regionens finansiella omsättningstillgångar vid årets slut är 5 291 miljoner kronor. Från bokslutet 2021 har dessa tillgångar minskat med 1 037 miljoner kronor.

2022 avslutades med en svag börs månad i december. Börsutvecklingen för året som helhet har varit fallande. Ett händelserikt år som präglats av inflation, krig samt ett börs klimat som är svårt att navigera i men där regionen klarat sig bra.

- Stockholmsbörsen sjönk med minus 2,7 procent under december och minus 22,8 procent för hela året 2022.
- Globala aktieindex sjönk med minus 0,9 procent under december och minus 11,8 procent för hela året 2022 räknat i svenska kronor.
- Vid årets slut handlades en US dollar för 10,4 kronor och en euro för 11,2 kronor.

Genom att jämföra pensionsmedelsportföljens avkastning mot sitt jämförelseindex kan man få en uppfattning om hur väl kapitalförvaltningen utvecklats och vilket värde som regionens interna placeringsbeslut bidragit med. Portföljens jämförelseindex anges i finanspolicyn och speg-

lar det risktagande portföljen ska ha i normalläget. Sett till portföljen som helhet hade den en avkastning på minus 8,2 procent för året 2022, att jämföra med resultatet för portföljens sammansatta jämförelseindex som blev minus 8,5 procent. Portföljen utvecklades alltså bättre än sitt jämförelseindex för hela 2022.

Sedan Region Västerbotten under april 2022 tog över förvaltningen av portföljen från extern rådgivare så har portföljen närmast utklassat sitt jämförelseindex och haft en fantastisk utveckling med plus 3,2 procent i förhållande till jämförelseindex. Det innebär ett ökat värde på ungefär 150 miljoner kronor efter avgifter jämfört med om vi passivt investerat som jämförelseindexet. Anledningen till att portföljen utvecklats bättre än sitt jämförelseindex under 2022 var dels att vi valde bra fonder inom respektive kategori, dels att vi nu fått möjligheten att investera i så kallade alternativa tillgångar vilket regionen via tidigare leverantör inte hade tillgång till. Alternativa tillgångar är tillgångar som har möjlighet att stiga i värde oavsett om börsen stiger eller faller vilket vi gynnats av under börsåret 2022.

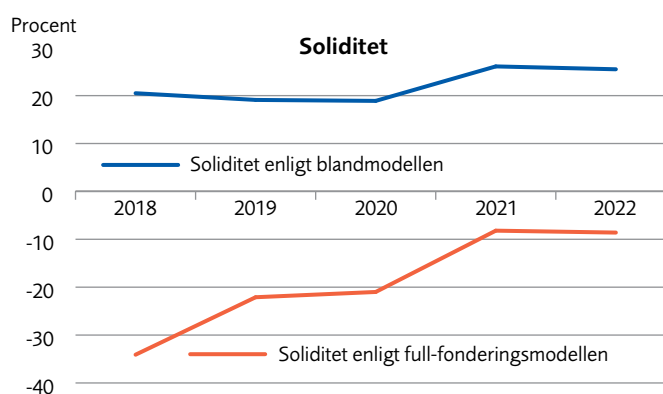
Portföljens värde vid årsskiftet var 5 071,6 miljoner kronor och aktuell aktieexponering uppgår till ungefär maximal vikt 70 procent.

Soliditet

Soliditet är ett mått på långsiktigt finansiellt handlingsutrymme. Soliditetsutvecklingen beror på förändringen av det egna kapitalet och tillgångar. 2022 var soliditeten 26 procent, vilket är i nivå med föregående år. Soliditeten enligt fullfonderingsmodellen som inkluderar samtliga pensionsåtaganden minskade med 1 procentenhet till minus 9 procent 2022.

Det finns ingen generell nivå för hur hög soliditeten bör vara för en region av vår storlek, men en hög soliditet innebär att handlingsfriheten ökar liksom förmågan att hantera variationer i resultatutvecklingen.

3,2 %
bättre avkastning
än index.

Balanskravsresultat

Balanskravet är lagstadgat och innebär att verksamheten ska bedrivas så att intäkterna är högre än kostnaderna. Resultatet beräknas i en balanskravsutredning som utgår från årets resultat.

Resultatet justeras sedan med realisationsvinster och realisationsförluster, orealiserade

vinster och förluster i värdepapper samt reservering och användning av resultatutjämningsreserv. Om balanskravsresultatet är negativt ska verksamheten återställa underskottet inom tre år. Regionen uppfyller balanskravet.

Balanskravsresultat i miljoner kronor	
Årets resultat i resultaträkningen	-202
Reducering av samtliga realisationsvinster	0
Justering för realisationsvinster enligt undantagsmöjlighet	-
Justering för realisationsförluster enligt undantagsmöjlighet	-
Orealiserade vinster och förluster i värdepapper	-78
Justering för återföring av orealiserade vinster och förluster i värdepapper	1 150
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	870
Reservering av medel till resultatutjämningsreserv	-
Användning av medel från resultatutjämningsreserv	-
Balanskravsresultat	870

Förväntad utveckling

De senaste tre åren har händelser i världen fått en oerhört stor påverkan på Region Västerbottens verksamhet, först genom pandemin som innebar en ökad belastning på vården men också en positiv ekonomisk påverkan. Rysslands krig med Ukraina påverkade också stort genom negativa börsutvecklingar, hög inflation, komponentbrister, förhöjt säkerhetsläge etcetera. Att Region Västerbotten har ett negativt ekonomiskt resultat 2022 beror till stor del på vikande värdeutveckling på pensionsportföljen.

Samtliga regioner står inför ekonomiskt jobbiga år 2023 och 2024. För Region Västerbotten är det extra kännbart och regionen har därför lagt en underskottsbudget på minus 324 miljoner kronor. Det verkar tyvärr som att resultatet blir ännu sämre, runt minus 800 miljoner kronor. Pensionskostnaderna ökar med cirka 700 miljoner kronor från 2022 till 2023 främst på grund av inflationen och drivmedelskostnaderna har stigit rejält för kollektivtrafiken. Samtidigt har regionen problem med kompetensförsörjning-

en vilket påverkar möjligheten att bearbeta den uppskjutna vården. Till det kan läggas utmaningen att ställa om till god och nära vård samt införa kunskapsstyrning.

Behoven av investeringar är fortsatt stora, men det kommer inte vara ekonomiskt hållbart att ligga kvar på en investeringsnivå på knappa 1 miljard kronor i flera år till.

För att hantera framtidens utmaningar genomför Region Västerbotten just nu flera omfattande utvecklingsarbeten. En ny styrmodell ska stärka ledning och styrning och ge bättre förutsättningar för att genomföra och följa upp effekterna av politiska beslut.

Framtidens vårdinformationsstöd (Cosmic) produktionsätts enligt plan i början av 2024 och har under 2023 ett ökat behov av resurser.

Sammantaget bedöms de stora behoven i kombination med ökade priser ge betydligt mer utmanande ekonomiska förutsättningar de närmsta åren och det råder stor osäkerhet om åren efter 2024.

Resultaträkning, balansräkning och kassaflödesanalys med noter

Resultaträkning

Belopp i miljoner kronor	Koncern 2022	Koncern 2021	Region 2022	Region 2021
Verksamhetens intäkter (not 1)	4 719	4 999	3 891	4 261
Verksamhetens kostnader (not 2–4)	-13 643	-13 401	-12 823	-12 671
Avskrivningar (not 5)	-527	-500	-520	-493
Verksamhetens nettokostnader	-9 451	-8 901	-9 452	-8 903
Skatteintäkter (not 6)	7 403	6 998	7 403	6 998
Generella statsbidrag och utjämning (not 7)	2 472	2 396	2 472	2 396
Verksamhetens resultat	424	493	423	491
Finansiella intäkter (not 8)	180	1 004	180	1 003
Finansiella kostnader (not 9)	-805	-98	-805	-97
Resultat efter finansiella poster	-201	1 399	-202	1 398
Årets resultat	-201	1 399	-202	1 398

Kassaflödesanalys, indirekt metod

Belopp i miljoner kronor	Koncern 2022	Koncern 2021	Region 2022	Region 2021
Löpande verksamhet				
Årets resultat	-201	1 399	-202	1 398
Justering för ej likvidpåverkande poster (not 1)	784	253	776	245
Medel från löpande verksamhet före förändring av rörelsekapital	583	1 652	574	1 643
Förändring kortfristiga fordringar	-355	-244	-336	-266
Förändring förråd	3	11	3	11
Förändring korta skulder	-74	150	3	83
Kassaflöde löpande verksamhet	157	1 569	244	1 471
Investeringsverksamhet				
Investeringar (not 2)	-758	-792	-752	-787
Försäljning av anläggningstillgångar (not 3)	1	1	0	0
Förändring kortfristiga placeringar (not 4)	558	-49	558	-49
Kassaflöde investeringsverksamhet	-199	-840	-194	-837
Finansieringsverksamhet				
Förändring långfristiga skulder (not 5)	-610	-208	-607	-205
Kassaflöde finansieringsverksamhet	-610	-208	-607	-205
Årets kassaflöde	-653	521	-556	430
Likvida medel vid årets början	901	380	769	339
Likvida medel vid årets slut	247	901	213	769

Balansräkning

Belopp i miljoner kronor	Koncern 2022	Koncern 2021	Region 2022	Region 2021
TILLGÅNGAR				
Anläggningstillgångar				
Immateriella tillgångar (not 1)	98	94	98	93
Mark, byggnader, tekniska anläggningar (not 2)	5 916	5 731	5 916	5 731
Maskiner och inventarier (not 3)	838	804	818	784
Finansiella anläggningstillgångar (not 4)	133	128	133	127
Summa anläggningstillgångar	6 984	6 757	6 964	6 736
Omsättningstillgångar				
Förråd (not 5)	30	34	30	34
Kortfristiga fordringar (not 6)	1 627	1 272	1 519	1 183
Kortfristiga placeringar (not 7)	5 078	5 559	5 078	5 559
Kassa och bank (not 8)	247	901	213	769
Summa omsättningstillgångar	6 983	7 765	6 841	7 545
Summa tillgångar	13 967	14 522	13 805	14 281
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER				
Eget kapital				
Eget kapital (not 9)	3 755	2 356	3 728	2 330
Årets resultat	-201	1 399	-202	1 398
Summa eget kapital	3 554	3 755	3 526	3 728
Avsättningar				
Avsättningar för pensioner (not 10)	5 934	5 604	5 934	5 604
Övriga avsättningar	0	0	0	0
Summa avsättningar	5 934	5 604	5 934	5 604
Skulder				
Långfristiga skulder (not 11)	1 872	2 482	1 865	2 471
Kortfristiga skulder (not 12)	2 607	2 681	2 481	2 478
Summa skulder	4 479	5 163	4 346	4 950
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	13 967	14 522	13 805	14 281
PANTER OCH ANSVARSFÖRBINDELSER				
Panter och jämförliga säkerheter				
Ansvarsförbindelser				
Pensionsförpliktelser som inte tagits upp bland skulder eller avsättningar (not 13)	4 712	4 905	4 712	4 905
Övriga ansvarsförbindelser (not 14)	310	324	311	325

Noter

Noter resultaträkning (mkr)	Koncern 2022	Koncern 2021	Region 2022	Region 2021
Not 1 Verksamhetens intäkter				
Patientintäkter	238	242	238	242
Försäljning av hälso- och sjukvård	1 258	1 285	1 258	1 285
Försäljning av tandvård	52	56	52	56
Försäljning av medicinska tjänster	314	291	314	291
Försäljning av andra tjänster	221	218	221	218
Försäljning av materiel och varor	142	132	142	132
Erhållna bidrag	1 558	1 994	1 558	1 994
- statsbidrag folkbildningsrådet Vindelns folkhögskola	21	19	21	19
- statsbidrag folkbildningsrådet Storumans folkhögskola	15	13	15	13
Övriga intäkter	936	781	107	43
Summa verksamhetens intäkter	4 719	4 999	3 891	4 261
Not 2 Verksamhetens kostnader				
Personalkostnader	5 071	4 946	5 022	4 900
Sociala avgifter	1 742	1 775	1 726	1 760
Pensionskostnader	808	1 137	804	1 134
Övriga personalkostnader	81	57	81	57
Läkemedel, sjukvårdsartiklar och medicinskt materiel	1 842	1 769	1 842	1 769
Ersättning, privata hälsovalsenheter	237	234	237	234
Köpt hälso- och sjukvård	285	250	285	250
Verksamhetsanknutna tjänster	503	483	503	483
- inhyrd personal	287	259	287	259
Lämnade bidrag	381	274	583	486
Lokal- och fastighetskostnader	362	362	362	362
Övriga kostnader	2 331	2 115	1 377	1 238
Summa kostnader	13 643	13 401	12 823	12 671
Not 3 Räenskapsrevision				
Total kostnad för räenskapsrevision	1	1	1	1
- varav kostnad för de sakkunnigas granskning av räenskaperna	1	1	1	1
Not 4 Leasing				
Operationell och finansiell leasing under året	62	52	23	20
Åtagande, betalningar kommande 12 månader	66	65	66	25
Åtagande, betalningar kommande 12–60 månader	163	201	163	99
Åtagande, mer än 60 månader	0	30	0	30
Not 5 Avskrivningar				
Immateriella tillgångar	23	28	23	28
Mark, byggnader, tekniska anläggningar	297	268	297	268
Maskiner och inventarier	207	203	200	196
Summa avskrivningar	527	500	520	493

Noter resultaträkning (mkr)	Koncern 2022	Koncern 2021	Region 2022	Region 2021
Not 6 Skatteintäkter				
Regionskatt	7 403	6 998	7 403	6 998
Summa skatteintäkter	7 403	6 998	7 403	6 998
Specifikation av skatteintäkter				
Preliminära utbetalningar	7 164	6 788	7 164	6 788
Justeringspost, slutavräkning tidigare år	53	29	53	29
Prognos, slutavräkning innevarande år	186	180	186	180
Not 7 Generella statsbidrag och utjämning				
Strukturbidrag	66	66	66	66
Kostnadsutjämning	88	112	88	112
Inkomstutjämning	1 246	1 159	1 246	1 159
Regleringsbidrag	180	189	180	189
Statsbidrag, läkemedelsförmånen	890	870	890	870
Generella bidrag från staten	2	0	2	0
Summa generella statsbidrag	2 472	2 396	2 472	2 396
Not 8 Finansiella intäkter				
Utdelning på aktier och andelar	6	3	6	3
Ränteintäkter	14	15	14	15
Vinst vid avyttring av finansiella omsättningstillgångar	2	33	2	33
Orealiserade vinster, finansiella omsättningstillgångar	130	952	130	952
Realiserade valutakursvinster	26	0	26	0
Vinst vid avyttring av finansiella anläggningstillgångar	2	0	2	0
Summa finansiella intäkter	180	1 004	180	1 003
Not 9 Finansiella kostnader				
Räntekostnad	9	7	9	7
Räntedel av årets pensionskostnad	112	67	112	67
Löneskattedel av årets pensionskostnad	27	16	27	16
Orealiserade förluster, finansiella omsättningstillgångar	52	3	52	3
Realiserade valutakursförluster	72	1	72	1
Förlust vid avyttring av finansiella omsättningstillgångar	530	1	530	0
Övriga finansiella kostnader	3	3	3	3
Summa finansiella kostnader	805	98	805	97

Noter kassaflödesanalys (mkr)	Koncern 2022	Koncern 2021	Region 2022	Region 2021
Not 1 Justering för ej likvidpåverkande poster				
Av- och nedskrivningar och utrangeringar	531	500	524	493
Justering orealiserade vinster och förluster värdepapper	-78	-950	-78	-950
Årets förändring, avsättning för pensioner	330	704	330	703
Summa ej likviditetspåverkande poster	784	253	776	245
Not 2 Investeringar				
Immateriella tillgångar	27	2	27	2
Mark, byggnader, tekniska anläggningar	487	538	487	538
Maskiner och inventarier	240	232	233	227
Finansiella anläggningstillgångar	5	20	6	20
Summa investeringar	758	792	752	787
Not 3 Försäljning av anläggningstillgångar				
Materiella anläggningstillgångar	1	1	0	0
Summa försäljningar	1	1	0	0
Not 4 Förändring kortfristiga placeringar				
Omplacering i kortfristiga finansiella placeringar	558	-49	558	-49
Summa förändring kortfristiga placeringar	558	-49	558	-49
Not 5 Förändring långfristiga skulder				
Investeringsbidrag	-7	-5	-7	-5
Amortering av skuld	-604	-203	-600	-200
Upptagna lån	0	0	0	0
Summa förändring långfristiga skulder	-610	-208	-607	-205

Noter balansräkning (mkr)	Koncern 2022	Koncern 2021	Region 2022	Region 2021
Not 1 Immateriella anläggningstillgångar				
Ingående anskaffningsvärde	254	252	251	249
Årets investeringsutgifter	27	2	27	2
Summa anskaffningsvärde	281	254	278	251
Avskrivningar				
Ingående avskrivningar	-160	-131	-158	-130
Årets avskrivningar	-23	-28	-22	-28
Försäljningar, utrangeringar	0	0	0	0
Summa avskrivningar	-183	-160	-181	-158
Summa redovisat värde vid årets slut	98	94	98	93
Not 2 Mark, byggnader och tekniska anläggningar				
Ingående anskaffningsvärde	9 766	9 229	9 766	9 229
Årets investeringsutgifter	487	538	487	538
Försäljningar, utrangeringar	-7	-1	-7	-1
Summa anskaffningsvärde	10 246	9 766	10 246	9 766
Avskrivningar				
Ingående avskrivningar	-4 034	-3 766	-4 034	-3 766
Årets avskrivningar	-297	-268	-297	-268
Försäljningar, utrangeringar	2	0	2	0
Summa avskrivningar	-4 330	-4 034	-4 330	-4 034
Summa redovisat värde vid årets slut	5 916	5 731	5 916	5 731
Not 3 Maskiner och inventarier				
Ingående anskaffningsvärde	3 230	3 023	3 171	2 969
Årets investeringsutgifter	240	232	233	227
Försäljningar, utrangeringar	-21	-25	-20	-25
Summa anskaffningsvärde	3 448	3 230	3 384	3 171
Avskrivningar				
Ingående avskrivningar	-2 426	-2 249	-2 387	-2 216
Årets avskrivningar	-207	-203	-200	-197
Försäljningar, utrangeringar	22	26	21	25
Summa avskrivningar	-2 611	-2 426	-2 565	-2 387
Summa redovisat värde vid årets slut	838	804	818	784
Not 4 Finansiella anläggningstillgångar				
Långfristiga fordringar (utlämnade lån)	19	19	19	19
Värdepapper med mera	114	109	114	108
Bostadsrätter	0	0	0	0
Summa redovisat värde vid årets slut	133	128	133	127
Not 5 Förråd				
Förråd, bränsle	4	2	4	2
Förråd, implantat	22	24	22	24
Förråd, övrigt	5	7	5	7
Summa redovisat värde vid årets slut	30	34	30	34

Noter balansräkning (mkr)	Koncern 2022	Koncern 2021	Region 2022	Region 2021
Not 6 Kortfristiga fordringar				
Kundfordringar	323	341	279	306
Övriga fordringar	60	20	8	-3
Mervärdeskatt och fordringar på staten	144	84	144	84
Upplupna skatteintäkter	419	105	419	105
Förutbetalda kostnader, upplupna intäkter	681	722	669	692
Summa redovisat värde vid årets slut	1 627	1 272	1 519	1 183
Not 7 Kortfristiga placeringar				
Aktier och andelar	3 558	3 169	3 558	3 169
Räntefonder	1 386	1 198	1 386	1 198
Övriga kortfristiga placeringar	19	4	19	4
Värdereglering	115	1 188	115	1 188
Summa redovisat värde vid årets slut	5 078	5 559	5 078	5 559
Not 8 Postgiro, bank, handkassar				
Bank	247	901	213	769
Handkassar, plusgiro	0	0	0	0
Summa redovisat värde vid årets slut	247	901	213	769
Region Västerbotten har en checkkredit på 100 miljoner kronor som ej var utnyttjad vid bokslutstillfället.				
Not 9 Eget kapital				
Ingående eget kapital	3 755	2 356	3 728	2 330
Justeringspost sammanslagning av region	0	0	0	0
Erhållet aktieägartillskott	0	0	0	0
Årets resultat	-201	1 399	-202	1 398
Summa redovisat värde vid årets slut	3 554	3 755	3 526	3 728
Not 10 Avsättning pensionsförpliktelser				
Ingående avsättning inklusive löneskatt	5 557	4 863	5 557	4 863
Varav löneskatt	1 348	1 180	1 348	1 180
Nyintjänad pension	260	316	260	316
Årets utbetalningar	-109	-97	-109	-97
Ränte -och basbeloppsuppräknig	112	67	112	67
Ändrat livslängdsantagande Rips	0	262	0	262
Övrig post	1	10	1	10
Förändring av löneskatten	64	135	64	135
Förändring pension förtroendevalda	48	47	48	47
Summa redovisat värde vid årets slut	5 934	5 604	5 934	5 604
Utredningsgrad i procent	96	96	96	96
Not 11 Långfristiga skulder				
Investeringsbidrag	65	71	65	71
Långfristiga skulder	1 807	2 411	1 800	2 400
Summa redovisat värde vid årets slut	1 872	2 482	1 865	2 471

Investeringsbidragen periodiceras linjärt under samma nyttjandetid som motsvarande tillgång har.

Noter balansräkning (mkr)	Koncern 2022	Koncern 2021	Region 2022	Region 2021
Not 12 Kortfristiga skulder				
Leverantörsskulder	710	516	692	484
Innestående övertid	45	43	45	43
Innestående jour och retroaktiva löner	174	170	174	170
Semesterlöneskuld	499	517	499	517
Upplupen arbetsgivaravgift	127	125	127	125
Upplupen pensionsavgift, avgiftsbestämda pensioner	211	208	211	208
Källskatt	112	125	112	125
Upplupna kostnader med mera	728	977	620	806
Summa redovisat värde vid årets slut	2 607	2 681	2 481	2 478
Not 13 Pensionsförpliktelser som inte upptagits bland skulderna eller avsättningarna				
Ingående ansvarsförbindelse	4 905	4 934	4 905	4 934
Varav löneskatt	1 190	1 197	1 190	1 197
Ränte- och basbeloppsuppräkring	116	70	116	70
Ändrat livslängdsantagande Rips	0	151	0	151
Pensionsutbetalningar	-251	-252	-251	-252
Övrig post	-20	1	-20	1
Förändring av löneskatten	-38	1	-38	1
Summa pensionsförpliktelser	4 712	4 905	4 712	4 905
Utgående ansvarsförbindelse	4 712	4 905	4 712	4 905
Anställda Ädelreformen				
Ädel	154	152	154	152
Löneskatt	37	37	37	37
Summa Ädelreformen	191	189	191	189
Not 14 Borgensåtaganden				
Länstrafiken i Västerbotten AB	25	25	25	25
AC-Net Internservice AB	10	10	10	10
Stiftelsen Skellefteå museums samlingar	0	0	1	1
* Transitio, garantibelopp (enskit efter regress)	275	289	275	289
Summa redovisat värde vid årets slut	310	324	311	325

Proprieborgen Transitio (solidarisk)

* Borgensåtagande som innebär att fordringsägaren omedelbart kan kräva vem hen vill av borgensmännen eller låntagaren så snart någon betalning uteblivit. Region Västerbotten har som ett av 21 regioner undertecknat dessa borgensförbindelser.

Bedömt utestående värde, borgensförbindelser	883	1 625	883	1 625
--	-----	-------	-----	-------

Solidarisk borgen Kommuninvest Sverige AB

Region Västerbotten har i oktober 2016 ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga nuvarande och framtida förpliktelser. Samtliga 290 kommuner och regioner som per 2022-12-31 var medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingått likalydande borgensförbindelser.

Mellan samtliga medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret mellan medlemmarna vid ett eventuellt ianspråktagande av ovan nämnd borgensförbindelse. Enligt regressavtalet ska ansvaret fördelas dels i förhållande till storleken på de medel som respektive medlem har lånat av Kommuninvest i Sverige AB, dels i förhållande till storleken på medlemmarnas respektive insatskapital i Kommuninvest ekonomisk förening.

Vid en uppskattning av den finansiella effekten av Region Västerbottens ansvar enligt ovan nämnd borgensförbindelse, kan noteras att per 2022-12-31 uppgick Kommuninvest i Sverige AB:s totala förpliktelser till 540 357 097 316 kronor och totala tillgångar till 537 006 752 858 kronor. Region Västerbottens andel av de totala förpliktelserna uppgick till 2 298 709 089 kronor och andelen av de totala tillgångarna till 2 245 955 826 kronor.

Redovisningsprinciper

Årsredovisningen är upprättad enligt lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning, samt rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning. I vissa fall har regionen gjort undantag från rekommendationerna. Dessa undantag anges under aktuell rubrik.

Allmänt

- Intäkter redovisas i den omfattning det är sannolikt att de ekonomiska tillgångarna kommer att tillgodogöras Region Västerbotten och kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.
- Fordringar har upptagits till de belopp varmed de beräknas inflyta.
- Tillgångar och skulder har upptagits till anskaffningsvärde om inget annat anges.
- Periodiseringar av inkomster och utgifter har skett enligt god redovisningssed.

Ändrade redovisningsprinciper

Från och med 2019 tillämpar Region Västerbotten den nya lagen (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning.

Sammanställd redovisning

Enligt gällande lagstiftning ska årsredovisningen omfatta den verksamhet som Region Västerbotten bedriver genom någon annan juridisk person. Syftet är att ge en rättvisande och sammanfattande bild av Region Västerbottens totala ekonomiska ställning och resultat, oavsett vilken form verksamheten bedrivs i.

Koncernens avgränsningar

Den sammanställda redovisningen för Region Västerbotten innefattar övriga juridiska personer där Region Västerbotten har ett betydande inflytande. Med juridisk person avses en organisation eller verksamhet som har egen rättskapacitet. Med betydande inflytande menas att Region Västerbotten har minst 20 procent av rösterna i det beslutande organet.

Juridiska personer vars omsättning eller tillgångar understiger 2 procent av Region Västerbottens skatteintäkter och generella statsbidrag har exkluderats från den sammanställda redovisningen. Detta enligt riktlinjerna från Rådet för kommunal redovisning (R16). De juridiska personer som inte finns med i den sammanställda redovisningen understiger tillsammans 5 procent av Region Västerbottens skatteintäkter och statsbidrag.

Konsolidering

Den sammanställda redovisningen har gjorts med proportionell konsolideringsmetod, vilket innebär att det endast är den ägda andelen av koncernföretagets resultat och tillgångar som tas med. Det bokförda värdet på aktierna i det företag som inkluderats i den sammanställda redovisningen har eliminerats mot dotterbolagets egna kapital. Interna mellanhavanden i såväl resultat som balansräkning har eliminerats.

Jämförelsestörande poster

Jämförelsestörande poster är transaktioner som sällan förekommer. De är viktiga att uppmärksamma i årsredovisningar eftersom jämförelser med andra tidsperioder kan bli missvisande annars. Eventuella jämförelsestörande poster särredovisas i not till respektive post i resultaträkningen, samt i förekommande fall i kassaflödesanalysen. Region Västerbotten definierar jämförelsestörande poster som transaktioner som förekommer sällan och som överstiger fem miljoner kronor. Realisationsvinster vid fastighetsförsäljningar redovisas alltid som jämförelsestörande post.

Resultaträkning

I resultaträkningen visas regionens intäkter och kostnader för en viss tidsperiod. Periodens resultat är lika med skillnaden mellan intäkter och kostnader.

Intäkter

Skatteintäkter

Skatteintäkterna redovisas enligt riktlinjer från Rådet för kommunal redovisning (R2). I prognosen för skatteintäkter använder Region Västerbotten den prognos för skatteunderlag som Sveriges kommuner och regioner publicerar.

Statsbidrag

Specialdestinerade statsbidrag redovisas i resultaträkningen tillsammans med övriga verksamhetsanknutna intäkter. Periodiseringen sker i enlighet med rekommendation från Rådet för kommunal redovisning (R2).

Övriga intäkter

Offentliga investeringsbidrag intäktförs på ett sätt som återspeglar investeringens nyttjande och förbrukning, det vill säga bidragen bokförs

som intäkter i samma takt som avskrivningar för tillgången sker. EU-bidrag intäktsförs och redovisas i enlighet med villkor och restriktioner för det aktuella bidraget.

Kostnader

Leasing

Enligt rekommendation från Rådet för kommunal redovisning om leasing, finns det två typer av leasingavtal: finansiella och operationella. Finansiella leasingavtal är avtal där de ekonomiska riskerna och fördelarna överförs från leasegivaren (ägaren av tillgången) till leasetagaren (den som använder tillgången). Operationella avtal är helt enkelt inte finansiella. Region Västerbottens leasingavtal är alla klassificerade som operationella i årsredovisningen för 2022. En klassificering av regionens avtal som ligger till grund för bedömningen har startat.

Anläggningstillgångar

Definition av anläggningstillgång

En anläggningstillgång är en tillgång som ska användas under längre tid. Region Västerbotten klassificerar en tillgång som anläggningstillgång om den är avsedd för stadigvarande bruk eller innehav, har en nyttjandeperiod om minst tre år, samt om beloppet överstiger gränsen för mindre värde. Region Västerbotten definierar gränsen för ett mindre värde till ett fast prisbasbelopp. Beloppsgränsen är ett fränsteg från Rådet för kommunal redovisnings rekommendation (R4).

Komponentindelning

Komponentavskrivning ska tillämpas på anläggningstillgångar. Detta rekommenderar Rådet för kommunal redovisning i riktlinje (R4). Komponentavskrivning innebär att anläggningstillgångarna ska indelas i komponenter och avskrivas komponentvis. Region Västerbotten har bedömt att komponentindelning ska tillämpas på fastigheter. För fastigheter är komponenterna uppdelade i sju olika grupper. Hur lång avskrivningstiden är för olika fastigheter varierar beroende på vilken typ av byggnad det handlar om, samt hur byggnaden är uppdelad i olika komponenter som, mark, stomme, byggnader och installationer.

Materiella anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar är fysiska tillgångar som är avsedda för stadigvarande bruk. Investeringsbidrag som använts för att köpa anläggningstillgången tas upp som en förutbe-

tald intäkt i redovisningen och periodiseras över nyttjandeperioden.

Finansiella anläggningstillgångar

Finansiella tillgångar klassificeras av Region Västerbotten som anläggningstillgångar om syftet är långsiktigt. Detta är i enlighet med rekommendation från Rådet för kommunal redovisning (R7).

Immateriella anläggningstillgångar

Till Region Västerbottens immateriella anläggningstillgångar räknas främst externa kostnader, men även en del egen upparbetad tid vid vissa större it-investeringar och it-projekt i regionens regi. De förvärvade respektive internt upparbetade tillgångarna redovisas tillsammans i regionens årsredovisning. Detta är ett avsteg från rekommendationen från Rådet för kommunal redovisning (R3).

Att regionen valt att redovisa de immateriella anläggningstillgångarna tillsammans beror på att andelen är mycket liten i förhållande till de förvärvade tillgångarna. Region Västerbotten omprövar nyttjandeperioden för immateriella anläggningstillgångar i samband med varje årsbokslut.

Avskrivningar

En avskrivning börjar när tillgången börjar användas. Avskrivningen av immateriella och materiella anläggningstillgångar sker under den beräknade nyttjandeperioden. Avskrivningen är linjär vilket betyder att avskrivningen sker med lika stora nominella belopp varje år. Avskrivningen baseras på anskaffningsvärde, exklusive eventuellt restvärde. Avskrivningar görs inte på tillgångar i form av mark, konst och pågående arbeten.

Regionens fastigheter är uppdelade i sju komponenter. Avskrivningstiderna varierar beroende på typ av byggnad samt på hur fastigheten är uppdelad i olika komponenter som mark, stomme, byggnader och installationer. Avskrivningstiderna på komponenterna varierar mellan 10 och 60 år. Avskrivningstider på maskiner och inventarier är i regel 5–10 år.

Avskrivningstider på immateriella anläggningstillgångar är vanligtvis 5 år. För vissa av regionens immateriella anläggningstillgångar är avskrivningstiden längre. I dessa fall finns det underlag som exempelvis avtal eller beskriven användningstid som bedöms vara längre än 5 år. Hanteringen av avskrivningar på immateriella anläggningstider är i enlighet med rekommendation från Rådet för kommunal redovisning (R3).

Anläggningstillgångarnas nyttjandeperiod omprövas löpande under året. Om förutsättningarna för en anläggning förändras ändras anläggningens avskrivningstid.

Nedskrivning

Om det finns indikationer på att ett redovisat värde är för högt sker en bedömning om en nedskrivning bör ske. En nedskrivning innebär att det bokförda värdet för en anläggningstillgång minskas. Genomförda nedskrivningar omprövas årligen.

Omsättningstillgångar

En omsättningstillgång är en tillgång som förväntas omsättas löpande i verksamheten. Den är alltså inte avsedd för stadigvarande bruk som exempelvis lager, kundfordringar och likvida medel.

Kortfristiga placeringar

Regionens pensionsmedelsportfölj är en omsättningstillgång. Att den klassificeras som sådan beror på att aktierna ständigt köps och säljs. Som sådan ska den klassificeras som en omsättningstillgång enligt Rådet för kommunal redovisning (R7). Portföljens förvaltning regleras i finanspolicyn som antas av regionfullmäktige.

Finansiella omsättningstillgångar värderas till verkligt värde, det vill säga det värde som tillgången har vid värderingstillfället. Pensionsportföljens kortfristiga placeringar (det vill säga de finansiella tillgångarna som inte är anläggningstillgångar) värderas tillsammans. Detta görs för att bättre reflektera syftet med att ha en portföljförvaltning, nämligen att sprida riskerna på flera tillgångsslag vilket minskar volatiliteten i värderingen. Volatilitet är ett riskmått som anger hur stora prisrörelserna har varit i en aktie, uttryckt i procent.

Avsättningar

Pensioner

Region Västerbotten redovisar pensioner enligt gällande lagstiftning. Detta innebär att pension som intjänats före 1998 varken tas upp som en skuld eller avsättning utan redovisas som ansvarsförbindelse enligt den så kallade blandmodellen. Pensioner intjänade från och med 1998 redovisas däremot som avsättning i balansräkningen. Till grund för regionens beräkning av pensionsavsättningen och ansvarsförbindelsen ligger KPA:s beräkning. Avsättningen och ansvarsförbindelsen värdesäkras genom basbeloppsuppräknings och försäkringsteknisk ränta

enligt riktlinjer som antagits av Sveriges kommuner och regioner, riktlinjer för beräkning av pensions-skuld.

Pensionskostnad

Pensionskostnaden består i huvudsak av tre delar: utbetalning av intjänade pensionsförmåner, premie på avgiftsbestämd pension och avsättning för förmånsbestämd pension.

Transparensboks-lut för folktandvården

Transparensboks-lut för tandvården görs när det kamerala boks-lutet är klart. Regionerna tog 2012 gemensamt fram en modell för en enhetlig särredovisning för tandvårdens verksamhet. Under 2018 vidareutvecklades modellen och Region Västerbotten har efter denna anpassat sitt transparensboks-lut. Målsättningen är att folktandvården ska verka under konkurrensneutrala villkor och ha en öppen och transparent redovisning som visar potentiella snedvridningar av konkurrensen. Transparensredovisningen ska ske årligen och vara tillgänglig för allmänheten.

Driftredovisning

Driftredovisningen ska redogöra för hur utfallet förhåller sig till den budget som fastställts för den löpande verksamheten. Den speglar respektive styrelse och nämnds intäkter och kostnader. Alla nämnder lämnar egna årsrapporter som blir underlag till Region Västerbottens årsredovisning

I driftredovisningen ingår verksamhetens intäkter och kostnader men inte skatteintäkter, generella statsbidrag, finansiella intäkter och kostnader samt extra ordinära poster.

Regionstyrelsen och nämnderna redovisar tillsammans ett budgetunderskott på minus 97 miljoner kronor för 2022.

Verksamhetens nettokostnader är 6,2 procent högre än 2021. En engångskostnad belastade första tertialet 2021 med drygt 300 miljoner kronor på grund av ändrat antagande om livslängd i pensionsskultsberäkningen. Om man tar bort den posten så är nettokostnaderna 10,2 procent högre än 2021.

I jämförelse med 2021 kan man se att kostnader för produktion som medicinskt material, hjälpmedel och läkemedel är högre. Kostnader för utomlänsvård och avskrivningar har ökat

med 20 respektive 6 procent. Övriga personalkostnader som utbildning och resekostnader har ökat med 69 procent jämfört med 2021 och ligger på samma nivå som 2019. Personalkostnaderna har, exklusive jämförelsestörande poster, ökat med 1,4 procent och regionens totala kostnader med 3,9 procent jämfört med 2021.

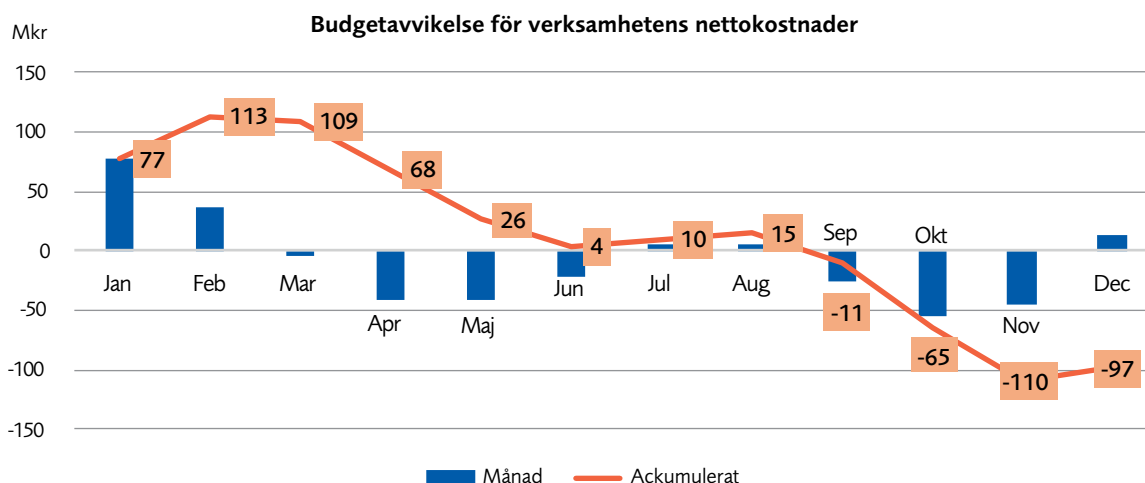
Kostnadsökningar kopplade till pandemin, som insatser för att öka tillgängligheten och att vaccinera har till stor del kompenseras av statsbidrag.

Intäkterna är 9,4 procent lägre än 2021 varav de riktade statsbidragen för pandemin är 28,1 procent lägre.

Tabellen visar verksamhetens nettokostnader uppdelad per nämnd och styrelse.

Grafen visar budgetavvikelsen per månad och ackumulerat.

Driftredovisning i miljoner kronor	Utfall 2021	Utfall 2022	Kostnadsutveckling	Budget 2022	Budgetavvikelse
Regionstyrelsen	-3 267	-3 414	4 %	-3 536	122
Hälso- och sjukvårdsnämnden	-5 243	-5 597	7 %	-5 398	-199
Regionala utvecklingsnämnden	-372	-420	13 %	-397	-23
Folkhögskolestyrelsen	-9	-9	1 %	-10	1
Patientnämnden	-5	-5	6 %	-6	1
Revisionen	-8	-8	3 %	-8	0
Verksamhetens nettokostnader	-8 903	-9 452	6,2 %	-9 356	-97

Regionstyrelsen

Budgetavvikelsen för regionstyrelsens verksamheter är positiv med 122 miljoner kronor. Nettokostnaderna har ökat med 4,5 procent jämfört med 2021.

Jämförelsen mellan åren påverkas av pandemins effekt på både intäkter och kostnader under 2021. Kostnaderna ökade inom vissa områden men intäkterna var också betydligt högre på grund av riktade statsbidrag. 2021 belastades regionstyrelsens resultat även av en engångspost för pensioner på 305 miljoner kronor. Detta har en stor påverkan på utvecklingen av personalkostnaden mellan åren.

Avskrivningskostnaden för regionövergripande verksamhet visar negativ avvikelse mot budget på 30 miljoner kronor. Höga investeringsnivåer gör att dessa kostnader är högre än budget. En långsiktig planering av investeringar och en koppling mot regionens resultatmål behövs för att kunna finansiera ökade avskrivningskostnader.

Pensionskostnaderna har en positiv budgetavvikelse på 48 miljoner kronor. Den senaste pensionsprognosen visade på betydligt lägre pensionskostnader för 2022 än tidigare beräkningar. Regionledningens och stabernas administrativa verksamhet redovisar en positiv budgetavvikelse på 9 miljoner kronor och en nettokostnadsutveckling på minus 15 procent. De positiva budgetavvikelserna förklaras främst av vakanta tjänster inom basenheterna regionledning, ledningsstab, HR-stab och ekonomistab.

Beställarenhetens kostnader för kapiterings- och besöksersättningar till primärvårdens hälsocentraler är lägre än budgeterat med 57 miljoner kronor. Det är främst utbetalningar av rörliga ersättningar som minskat till följd av färre besök än ett normalår. Posten har en positiv budgetavvikelse med 7 miljoner kronor.

Programmet framtidens vårdinformationsstöd redovisar en negativ avvikelse på 18,5 miljoner kronor där större delen är beror på konsultkostnader. Budgeten för programmets som helhet bedöms fortfarande vara i balans.

Trots inflation och höga elpriser har kostnaderna för drift och förvaltning ett överskott på 13 miljoner kronor. Den positiva avvikelsen beror främst på lägre kostnader för fastighetsunderhåll, sjukresor och effektivt förvaltade elavtal.

Hälso- och sjukvårdsnämnden

Hälso- och sjukvårdsnämndens verksamheter redovisar en negativ budgetavvikelse på 199 miljoner kronor. Nettokostnaderna är 6,7 procent högre än 2021. Under året har intäkterna

varit 1,0 procent högre än föregående år medan kostnaderna ökat med 4,1 procent.

Intäkterna redovisar ett överskott mot budget på 327 miljoner kronor. I den siffran ingår vårdintäkter som har en negativ avvikelse mot budget på 61 miljoner kronor. Patientintäkter och tandvårdsintäkter redovisar också stora underskott på tillsammans 81 miljoner kronor. Underskotten vägs upp av övriga intäkter, främst statsbidrag för ökad tillgänglighet, uppdämda vårdbehov och uppskjuten vård.

Kostnaderna redovisar ett underskott mot budget på totalt 526 miljoner kronor. Störst avvikelse finns inom personalkostnader där underskottet mot budget är 276 miljoner kronor med en kostnadsutveckling på 2,4 procent. De personalkostnader som är kopplade till tillgänglighet och uppdämda vårdbehov ersätts med statsbidrag.

Både kostnader och intäkter har påverkats av pandemin. Förändrad produktion har lett till minskade patient- och vårdintäkter. Det har varit tydligast under andra halvåret 2022, då problem med bemanningen ökade och antalet vårdplatser blev färre.

Produktionskostnaderna har ökat kraftigt och visar på ett underskott på 103 miljoner kronor trots att produktionen minskat. Ersättningsprodukter för medicinskt material har varit dyrare än det som upphandlats och i vissa fall har det varit leveransproblem. Avtal som gått ut har i vissa fall inte förlängts.

Kostnaderna för läkemedel har också varit höga men redovisar trots detta ett överskott vilket beror på stora rabatter.

Regionala utvecklingsnämnden

Den regionala utvecklingsnämndens nettokostnader är 12,9 procent högre än 2021. Avvikelsen är negativ med 22,7 miljoner kronor och förklaras huvudsakligen av reservering för befärdade underskott i de två kollektivtrafikbolagen Länstrafiken i Västerbotten AB och Norrtåg AB.

Folkhögskolestyrelsen

Folkhögskoleförvaltningen redovisar ett överskott på 1,4 miljoner kronor i förhållande till budget. Många poster överensstämmer inte med budget eftersom förutsättningarna har förändrats i form av högre intäkter.

Patientnämnden

Patientnämndens verksamhet har under 2022 bedrivits till 12,6 procent lägre nettokostnader jämfört med budget och 6,1 procent högre än 2021.

Omställning till hållbar ekonomi

Som ett led i att skapa en balanserad ekonomi har Region Västerbotten antagit en plan som innehåller åtgärder på totalt 164 miljoner för 2022. Bedömningen är att 111 miljoner kronor uppnåtts vilket är 68 procent av årsplanen.

Regionstyrelsen

Regionstyrelsen har identifierat åtgärder på 12 miljoner kronor för 2022. Det som gjorts är att energieffektivisera fastigheter, minska kostnaderna för sjukresor, minska köp av fastighetsunderhåll, se över centrala anslag och samordna administrativa staber. Effekten för 2022 är totalt 25 miljoner kronor vilket är 13 miljoner kronor mer än planerat.

Hälso- och sjukvårdsnämnden

Hälso- och sjukvårdens plan för omställning till en hållbar ekonomi omfattar 152 miljoner kronor. Resultatet är 86 miljoner kronor vilket motsvarar en effekt på 57 procent.

Åtgärderna i omställningsplanen är till största delen kopplade till minskad närvarotid vilket minskar personalkostnaderna. Att klara detta har varit utmanande på grund av bland annat ökad korttidsfrånvaro som resulterat i dyra lösningar. Även om närvarotiden minskar ökar kostnaderna mer än budget.

För att kunna minska bemanningen och samtidigt producera lika mycket krävs först förändrade arbetssätt och flöden samt nya digitala lösningar och sen kan man minska bemanningen via naturlig personalomsättning. Om bemanningen minskas genom sänkt produktion påverkas tillgängligheten och invånarnas behov eller stöd negativt.

Ett långsiktigt arbete med förstärkt ledning och styrning, förbättrade metoder och struktur för arbetssätt och flöden samt ökade insatser kring produktions- och kapacitetsstyrning pågår. Den förväntade effekten är att skapa stabilitet och bestående förändring när det gäller ekonomi, kvalitet och produktivitet.

Effekter av omställningen inom digitalisering och service

Planen för minskade kostnader inom digitalisering och service leder till minskade kostnader med 123 miljoner kronor inom annan verksamhet. Effekten blev 116 miljoner kronor vilket är 7 miljoner kronor sämre än planerat. Effekten finns främst inom intelligent automation och Office 365. Inom intelligent automation är den största delen relaterat till administration av vaccinationer.

FOTO: JOHAN GUNSEÜS

Produktion

Produktion av hälso- och sjukvård

Påfrestningar och utmaningar kopplade till pandemin och kompetensförsörjningen har haft stor påverkan på vårdproduktionen.

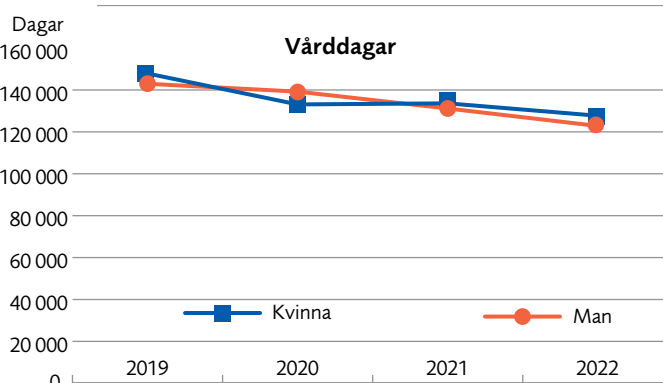
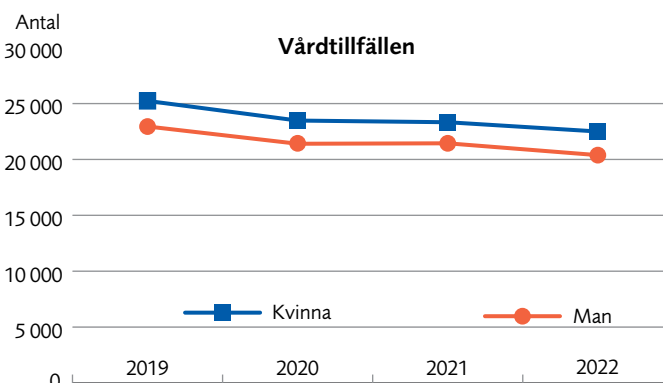
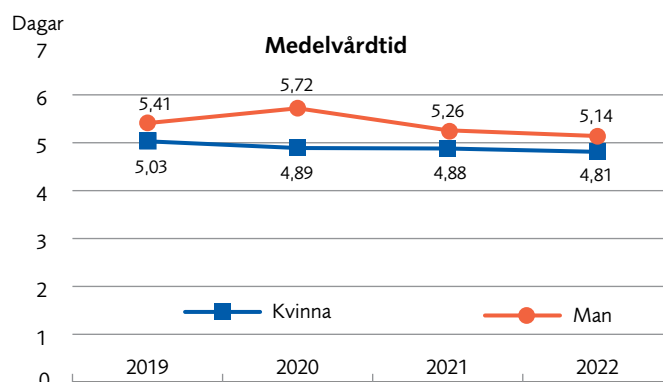
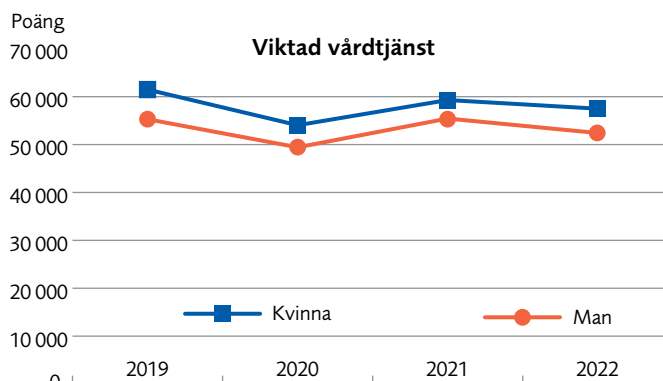
Den samlade produktionen av vård inom hälso- och sjukvården har minskat med 4,5 procent jämfört med 2021. I primärvården har produktionen minskat med 11,0 procent och i sjukhusvården med 2,1 procent. Produktionen har mätts i viktade vårdtjänster som är ett sammanvägt mått på produktionen i öppenvård och slutenvård. Vårdkontaktens viktas utifrån de resurser de beräknas kräva. Ett vårdtillfälle i slutenvård bedöms exempelvis vara mer resurskrävande än ett besök i öppenvården. Det har länge pågått en förskjutning från slutenvård till öppenvård. Det innebär att produktionen av viktade vårdtjänster sjunker utan att vården vare sig minskar eller blir sämre. Under 2021 och 2022 påverkar vaccinationsbesöken produktionssiffrorna i primärvården. Producerad vård för kvinnor var 10 procent högre än för män, mätt i viktad vårdtjänst 2022.

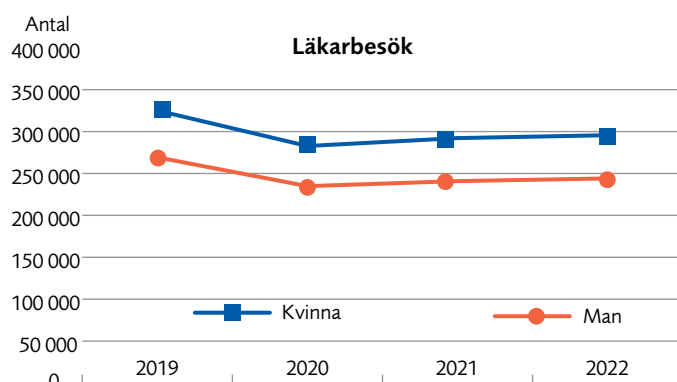
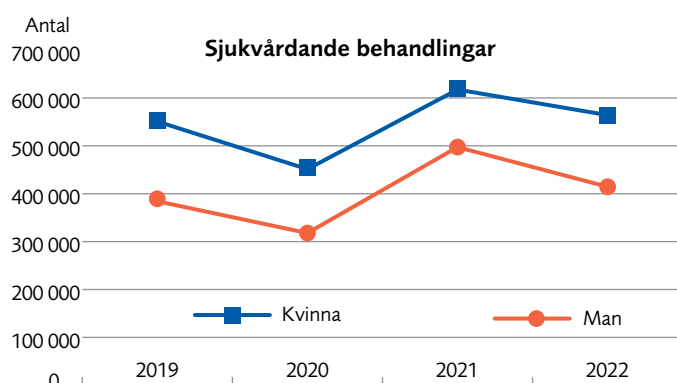
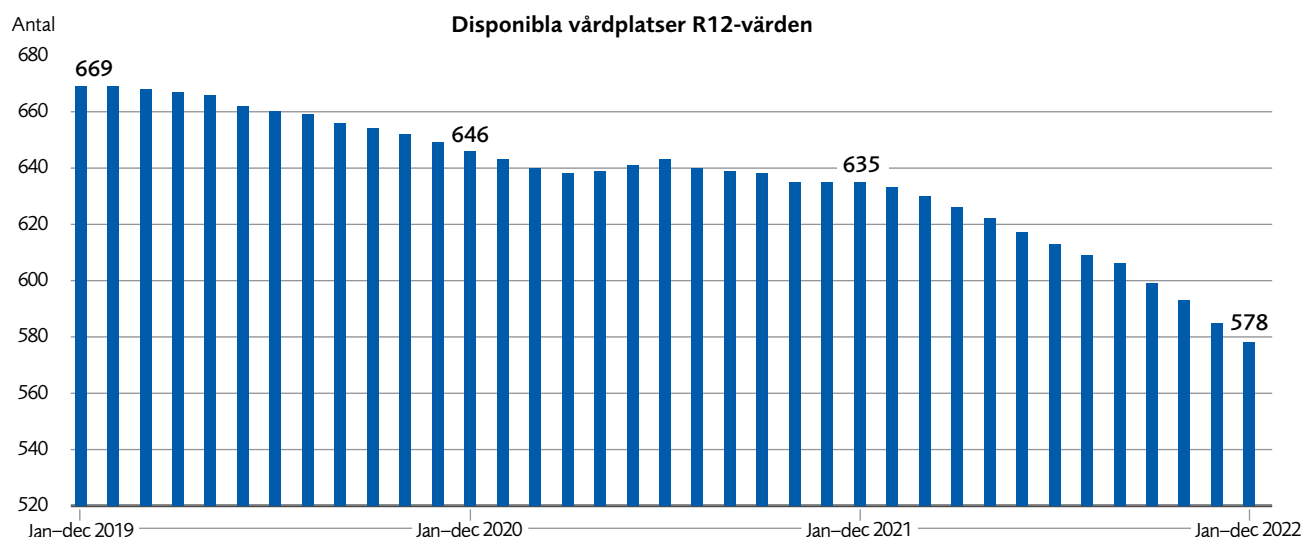
Slutenvård

Antalet vårdtillfällen på länets tre sjukhus och på primärvårdens sjukstugor är 3,7 procent lägre än 2021. Vårddagarna har minskat med 5,4 procent vilket avspeglar sig i medelvårdtiden som är 2,0 procent lägre än i fjol och ligger sammantaget för i år på 4,97 dagar. Männens medelvårdtid var i snitt sju procent längre än kvinnornas under 2022.

Beläggningen av sjukhusvårdens vårdplatser är 95,1 procent, vilket är 6,2 procent högre än 2021. I snitt var det alltså patienter inlagda på 95,1 procent av sjukhusvårdens vårdplatser varje dag under 2022. Beläggningen på sjukstugornas vårdplatser ligger på 63,3 procent vilket är 11 procent lägre än föregående år. Beläggningen mäts exklusive tekniska vårdplatser, exempelvis en plats på intensivvårdsavdelning.

Totalt producerades drygt 250 500 vårddagar vilket motsvarar drygt 43 200 vårdtillfällen. Av slutenvårdens vårdtillfällen producerades 2,5 procent på sjukstugorna. Kvinnor konsumerade fler vårdtillfällen än män men om man jämför antalet vårddagar är skillnaden mindre eftersom män vårdas längre.

Antalet disponibla vårdplatser minskar över tid och under 2022 hade regionen i snitt 578 vårdplatser tillgängliga vilket är en minskning jämfört med 2021 med 8,9 procent. En disponibel vårdplats finns i sluten vård och är utformad, utrustad och bemannad på ett sätt som säkerställer patientsäkerhet och arbetsmiljö.

Under 2022 debiterades norra sjukvårdsregionen 5 237 vårdtillfällen vilket är en minskning med 2,7 procent jämfört med föregående år. 2022 producerades ungefär lika många vårdtillfällen till regiongrannarna som 2020. Det betyder att nivån inte återhämtat sig till hur det såg ut 2019.

Patienter från norra regionen stod för 12,2 procent av vårdtillfällena på länets sjukhus jämfört med 12,0 procent 2021.

Öppenvård

Totalt producerades 1 520 000 läkarbesök och sjukvårdande behandlingar inom den regiondrivna hälso- och sjukvården under 2022. Det är en minskning med 7,9 procent jämfört med 2021 där antalet läkarbesök har ökat med 1,2 procent och sjukvårdande behandlingar minskat med 12,2 procent. Fler kvinnor än män har besökt en läkare eller en annan vårdgivare under 2022.

Jämför man primärvård och sjukhusvård syns en stor minskning av sjukvårdande behandlingar i primärvården då besöken för vaccination mot covid-19 minskat med 47 procent. Under 2022 registreras 200 300 besök som covid-19-vaccination inklusive besök i regionens primärvård. 2021 var den siffran 375 000 besök. Läkarbesöken inom primärvården har ökat med 0,4 procent och med 1,8 procent i sjukhus-

vården jämfört med 2021. Antalet sjukvårdande behandlingar inom sjukhusvården ligger i stort sett på samma nivå 2022 som 2021.

Vård på distans

Vårdbesöken på distans har minskat 2022 med 5,2 procent jämfört med 2021. Det är 7,9 procent av alla besök vilket motsvarar drygt 120 500 besök. Om man räknar bort vaccinationsbesöken så genomförs 9,1 procent av alla besök på distans i regionens egna verksamheter. Av distansbesöken var 73 procent telefonbesök och 23 procent digitala vårdmöten, det vill säga videobesök via app. Det är fler kvinnor än män som besöker vården på distans och skillnaden mellan könen har ökat över tid.

Medicinsk service

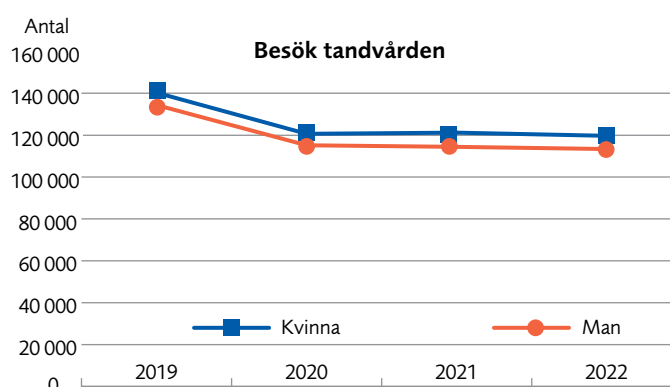
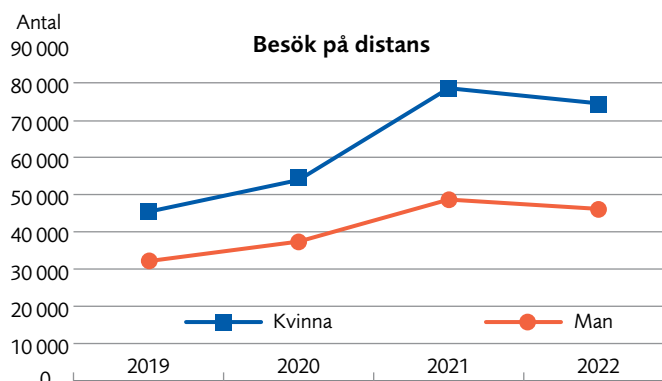
Medicinsk service redovisar en produktionsökning på 1,3 procent där bild och funktionsmedicin har ökat med 0,5 procent och laboratoriemedicin med 2,0 procent jämfört med 2021.

Tandvård

Tandvården producerade 233 000 besök vilket är en minskning med 1,1 procent jämfört med 2021. Jämfört med 2019 har antalet besök minskat med 15,1 procent vilket motsvarar knappt 42 000 besök. Kvinnor besöker den regiondrivna tandvården i högre utsträckning än män.

Privata vårdgivare med offentlig finansiering

Den vård som bedrivs av privata vårdgivare med offentlig finansiering minskade med 9 procent jämfört med 2021. Antalet besök som producerats av de privata vårdgivarna i hälsovalet minskade med 10 procent. Minskningen finns inom sjukvårdande behandlingar, vilket beror på färre vaccinationsbesök jämfört med 2021. Om man räknar bort vaccinationsbesöken har antalet sjukvårdande behandlingar ökat med 6 procent. Besök som producerats av privata vårdgivare utanför hälsovalet minskade med knappt 7 procent. Besök till läkare, fysioterapeut och psykoterapeut har alla minskat. Totalt producerades förra året cirka 211 000 besök av de privata vårdgivarna på uppdrag av Region Västerbotten.

Privata vårdgivare med offentlig finansiering				
Externa i Hälsoval	2019	2020	2021	2022
Läkarbesök	56 739	50 248	51 155	53 164
Sjukvårdande behandlingar	100 569	81 314	119 725	101 024
Summa externa i Hälsoval	157 308	131 562	170 880	154 188
Privata utanför Hälsoval	2019	2020	2021	2022
Taxeläkare	9 809	8 625	9 057	8 231
Taxesjukgymnaster	60 506	51 996	49 554	47 915
Psykoterapeuter med avtal	1 775	1 858	2 047	702
Summa privata utanför Hälsoval	72 090	62 479	60 658	56 848
Summa privata vårdgivare	229 398	194 041	231 538	211 036

Investeringsredovisning

Investeringarna inom Region Västerbotten är uppdelade i investeringsområden för fastighet, medicinsk teknik, it, hjälpmedel och regional utveckling.

Totalt investerades 744 miljoner kronor 2022 materiella och immateriella anläggningstillgångar vilket var 195 miljoner kronor lägre än budget.

Överskottet mot budget beror främst på fastighetsinvesteringar där avvikelsen till viss del förklaras av materialbrist och leveransproblem. Men framför allt har vakanser gjort det svårt att resurssätta planerade projekt med projektledning och upphandling. Under andra halvåret 2022 har vakanta tjänster tillsatts vilket framöver ger bättre förutsättningar att genomföra projekten enligt plan.

Investeringar i medicinteknisk utrustning uppvisar ett överskott mot budget på 36 miljoner kronor. Förklaringen till detta är främst osäkra och långa leveranstider. It uppvisar en negativ budgetavvikelse på 5 miljoner kronor vilket beror på ökat behov av investeringar i it-infrastruktur. Utfallet för investeringsområdena hjälpmedel och regional utveckling ligger nära budget.

Investeringar inom fastighet

Regionen har under året startat flera byggprojekt på Norrlands universitetssjukhus och andra projekt håller på att färdigställas. Nya psykiatribyggnaden invigdes den 26 augusti med öppet hus. Sedan dess har verksamheter flyttat in successivt och flytten väntas vara klart i början på 2023. Ett annat stort projekt är byggnad 10CDE, byggnad 4 och byggnad 2 där det pågår planering och byggande inom vissa delar. För byggnad 10F och byggnad 23 håller behoven på att sammanställas. De sista fyra våningarna i byggnad 5A är färdiga enligt tidplan och verksamheterna har flyttat in. Den stora ombyggnationen av reservkraften, för att klara det nya psykiatrihuset och byggnad 29 vid Köksvägen, är nu i drift. Nytt laboratoriehus vid 6-blocket, på norra delen av sjukhuset, planeras nu tillsammans med universitetet. En fungerande avfallshantering och sortering av avfall finns snart på plats.

På Skellefteå lasarett planeras lokaler för de verksamheter som ska flytta ut från byggnad 102 och 103. För att klara evakueringen behövs

åtgärder för flera våningar i byggnaderna 104, 105 och 106. Bland annat har två plan i byggnad 105 färdigställts. Ombyggnationer av tak med solceller upphandlas till byggnad 105 och 106. Vårdbyggnad Skellefteå steg 1 pågår med upphandling av samverkansentreprenörer. Det planeras för att säkra behov och flöden på sjukhusområdet. En fungerande avfallshantering och sortering av avfall finns snart på plats.

På Lycksele lasarett pågår arbetet med den nya byggnaden 120, enligt tidplan. Den ska bli en ny transportlänk mellan huvudbyggnaden och de nya vårdavdelningarna, samt inrymma lokaler för labb, röntgen och teknik. Ombyggnationer för en uppvakningsavdelning, genomförs i byggnad 101. Projektet byggnad 104, med byte av tak och ventilation, börjar planeras. En fungerande avfallshantering och sortering av avfall finns snart på plats. Åsele sjukstuga samt lokaler i Ammarnäs och Risbäck anpassas och ett större arbete tillsammans med kommunen för nya lokaler i Dorotea projekteras.

I Vindelns folkhögskola har köket börjat byggas om. Hälsocentralerna i Hörnefors och Vindelns åtgärdas. En fungerande avfallshantering och sortering av avfall finns snart på plats.

Investeringar inom medicinsk teknik

Region Västerbotten har under året cirka 180 separata investeringsärenden i medicinteknisk utrustning fördelat på 36 olika kliniker runt om i länet. Investeringarna har främst gällt ersättningar, men även strategiska investeringar eller expansioner har gjorts.

Investeringsredovisning i miljoner kronor	Utfall 2022	Budget 2022	Budgetavvikelse
Fastighet	508	673	165
Medicinsk teknik	134	170	36
It	71	66	-5
Hjälpmedel	30	29	-1
Regional utveckling	1	1	0
Totalt	744	939	195

Investeringarna har likt i fjol präglats av situationen i vår omvärld. Det råder fortfarande brist på halvledare och långa leveranstider. Även det allmänna världsläget, med räntehöjningar, produktionsstörningar och höjda priser påverkar investeringstakten.

Nedan ett axplock av årets investeringar i medicinsk teknisk utrustning:

- Ambulanssjukvården har investerat i nya ambulanser samt hjärtkompressionsutrustning.
- Bild- och funktionsmedicin har bland annat ersatt en helkroppsmagnetkamera samt ett röntgensystem, ett par ultraljudssystem och ny sprutdragarrobot.
- Laboratiemedicin har bland annat ersatt en masspektrometer samt ett antal koagulationsinstrument. Dehydreringsutrustning samt ett sänkainstrument har också ersatts.
- Rörelseorganens centrum har investerat i en ny navigationsrobot samt nya borrh- och sågmaskiner, och ny artroskopiutrustning.
- Kirurgcentrum har bland annat ersatt endoskopiutrustning samt diatermiapparater, medan Medicincentrum ersatt ett antal dialysapparater och investerat i mobilt operationsbord och ultraljud.
- Medicinsk och geriatrisk klinik i Skellefteå har investerat i nya ultraljudsapparater för hjärtundersökningar samt dialysapparater, medan Neuro-huvud-halscentrum har investerat i dokumentationspelare för luftvägsoperationer samt ny polysomnografiutrustning som används vid utredning av insomni.
- Hjärtcentrum har bland annat ersatt ett antal transportventilatorer och diatermiapparater men även uppgraderat sin patientövervakningsutrustning i MR-miljön.
- Cancercentrum har investerat i ett nytt dosplaneringssystem för strålbehandlingsverksamheten.
- Hand- och plastikkirurgiska kliniken har investerat i nya mini c-bågar samt nya mobila operationsbord medan Centrum för anestesi, operation och intensivvård har investerat i mobila operationsbord samt diatermiapparater och ultraljud.
- Länets tandvårdskliniker har ersatt ett antal dentala behandlingsstolar medan flera hälsocentraler har investerat i ny patientövervakningsutrustning samt nya ögon- och öronmikroskop.

Investeringar inom it

Reinvestering i nätverksinfrastrukturen har genomförts med fokus på säkerhet och robusthet. Inom centrala komponenter har reinvestering gjorts inom server- och lagringsplattformarna samt säkerhet för att möta såväl verksamhetens ökade behov som det förändrade världsläget.

Förutom investeringar i infrastruktur har det under 2022 även investerats i olika systemstöd och livscykelhantering av videokonferenssystem.

Revisionsberättelse

Vi, av fullmäktige utsedda revisorer, har granskat den verksamhet som styrelser och nämnder bedrivit under 2022. Revisorer och lekmanarevisorer har granskat regionens kommunala bolag, stiftelser, kommunalförbund och föreningar.

Styrelser och nämnder ansvarar för att verksamheter bedrivs i enlighet med mål, beslut, riktlinjer, lagar och föreskrifter som gäller för verksamheterna. De ansvarar för att det finns en tillräcklig styrning, uppföljning och kontroll. Styrelser och nämnder ansvarar också för att det finns en tillräcklig återrapportering till fullmäktige. Revisorerna har till uppgift att granska verksamhet, kontroll och räkenskaper och pröva om verksamheten bedrivits enligt de uppdrag, mål, lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Vi har genomfört granskningen i enlighet med kommunallagen, fullmäktiges revisionsreglemente och god revisionssed. Granskningen är genomförd med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning i ansvarsfrågan. Underliggande revisionsrapporter finns på regionvasterbotten.se.

Sammanfattande iakttagelser

Pandemin medförde stora konsekvenser för Region Västerbotten. Chefer och medarbetare uppvisade god anpassningsförmåga för att hantera pandemin och upprätthålla ordinarie verksamhet. Under 2022 var verksamheterna hårt pressade. Året präglades av hög belastning på vården och hög korttidsfrånvaro bland personalen. På lång sikt är det inte en hållbar situation. 2022 präglades också av hög inflation och ökade kostnader som var svåra för regionstyrelsen och de övriga nämnderna att påverka. Den höga inflationen och de ökade kostnaderna medförde att regionen fick ett svagt ekonomiskt resultat.

Granskningar för 2022 visar att det fanns brister i den strategiska styrningen som behövde åtgärdas.

Regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden hade svag styrning och kontroll över sina ansvarsområden. Otydliga ansvarsförhållanden mellan regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden bidrog till svårigheter i styrningen. Även otillräckligt tjänstepersonsstöd bidrog till att det var svårt för styrelsen och

hälso- och sjukvårdsnämnden att styra och ha tillräcklig kontroll. Det fanns också otydligheter mellan förvaltningarna som behövde åtgärdas. Bristerna var i sådan omfattning att de underminerade förutsättningarna för den demokratiska styrningen. Framför allt hälso- och sjukvårdsnämnden var för passiv i sin styrning. En tillbakablick visar att problemen med den strategiska styrningen har byggts upp under en lång period. Flera av bristerna är sådana som vi tidigare påtalat. Det är inte hållbart att brister inte blir åtgärdade. I avsnitten nedan lämnar vi bedömningar för regionstyrelsen, övriga nämnder och för fullmäktiges beredningar.

Regionstyrelsen

Vi bedömer att regionstyrelsen i allt väsentligt genomförde verksamheten på ett ändamålsenligt sätt. För 2022 hade regionen ett negativt resultat på minus 202 miljoner kronor. I förhållande till budget var det ett underskott med minus 379 miljoner kronor. Främst bidrog en negativ utveckling på pensionsportföljen till underskottet. Skatteintäkter och generella statsbidrag hade överskott. Regionens verksamheter hade ett underskott mot budget med minus 97 miljoner kronor.

Balanskravsresultatet för 2022, där resultatet justerats enligt särskilda regler i kommunallagen, var positivt med ett överskott på 870 miljoner kronor. Regionens soliditet inklusive totala pensionsåtagandet var minus 8,6 procent.

Det är negativt att regionen hade ett underskott 2022. Kostnaderna har ökat kraftigt och de riktade statsbidragen minskat. För 2023 har styrelsen budgeterat ett underskott. Det finns risk att regionen vid årets slut har ett betydande underskott som blir svårt att återställa.

För sitt ansvarsområde som nämnd hade regionstyrelsen ett överskott med 122 miljoner kronor, vilket motsvarade plus 3,5 procent i förhållande till budget. De största orsakerna till överskottet var dels lägre pensionskostnader, dels lägre kostnader för beställningar av primärvård där en minskning av besöken innebar mindre ersättning.

Styrning och kontroll

Granskningar 2022 visar att regionstyrelsen inte hade en tillräckligt utvecklad styrning och kon-

troll. Inom flera områden saknades en tillräcklig strategisk styrning.

Ägarstyrningen

Ägarstyrningen av regionens kommunala bolag var 2022 för svagt utvecklad. I regionen saknades tillräcklig organisering och strategisk styrning för en väl fungerande ägarstyrning. Det påbörjade arbetet med att utveckla ägarstyrningen har varit för långsamt.

Uppsiktsplikten

Regionstyrelsen hade uppsikt över övriga nämnder. Uppsikten över de kommunala bolagen var dock inte tillräckligt utvecklad. Inför kommande år bör styrelsen öka sin ambitionsnivå.

Hälso- och sjukvårdsnämnden

Hälso- och sjukvårdsnämndens verksamheter var hårt pressade under 2022. Stora ansträngningar gjordes för att upprätthålla den ordinarie hälso- och sjukvården och tandvården och för att ta hand om uppskjuten vård. Hög korttidsfrånvaro bidrog till svårigheter för verksamheterna att klara sina uppdrag. Trots svaga resultat för verksamhetsmålen bedömer vi att hälso- och sjukvårdsnämnden i allt väsentligt genomförde verksamheten på ett ändamålsenligt sätt. Nämnden hade ett underskott med minus 199 miljoner kronor. Det motsvarar ett underskott med minus 3,7 procent i förhållande till budget. Det är angeläget att nämnden är aktiv och säkerställer att den klarar av att genomföra sin verksamhet inom budget.

Styrning och kontroll

Granskningar 2022 visar att nämnden hade svårt att styra och kontrollera sitt ansvarsområde. Vi bedömer att otydliga ansvarsförhållanden i förhållande till regionstyrelsen och svagt tjänstepersonsstöd bidrog till nämndens svaga styrning. Det var oklart på vilket sätt stabsresurser och service i regionstyrelsens förvaltning skulle ge stöd till hälso- och sjukvårdsnämnden och samarbeta med nämndens verksamheter. En genomgång av nämndens protokoll visar att nämnden var alltför passiv. Inom flera områden saknades strategisk styrning från nämnden. I flera år har vi framfört till nämnden att den behöver bli mer aktiv i sin styrning.

Regionala utvecklingsnämnden

Vi bedömer att regionala utvecklingsnämnden i allt väsentligt genomförde verksamheten på ett ändamålsenligt sätt. Nämnden redovisade dock ett underskott med minus 23 miljoner kronor.

Detta motsvarade minus 5,7 procent av budget. Underskottet förklaras främst av underskott för kollektivtrafiken.

Styrning och kontroll

Granskningar 2022 visar att nämnden inte hade en tillräcklig styrning och kontroll. Nämnden godkände en tilläggsbudget på 23 miljoner kronor till Norrtåg AB utan att först lyfta frågan till fullmäktige. Nämnden hade heller inte tillräcklig kontroll över beslut och hanteringen av kontokort. Även styrningen med hjälp av mål behöver nämnden utveckla. Positivt var att nämnden hade börjat vidta åtgärder för att stärka styrningen och kontrollen. Nämnden vidtog också åtgärder för att rätta till brister i hanteringen av kontokort.

Folkhögskolestyrelsen

Folkhögskolestyrelsen hade ett överskott mot budget med 1,4 miljoner kronor. Folkhögskolestyrelsen hade i huvudsak en tillräcklig styrning och kontroll. Styrelsen kan dock utveckla sin målstyrning. Vi bedömer att folkhögskolestyrelsen i allt väsentligt genomförde verksamheten på ett ändamålsenligt sätt.

Patientnämnden

Patientnämnden hade ett överskott med 0,8 miljon kronor. Vi bedömer att patientnämnden i allt väsentligt genomförde verksamheten på ett ändamålsenligt sätt. Nämndens styrning och kontroll var dock inte tillräckligt utvecklad. Nämnden saknade bland annat mätbara mål.

Måltidsnämnden i Skellefteå

Nämnden uppfyllde sina mål och hade ett balanserat överskott på 1 miljon kronor. Vi bedömer att måltidsnämnden i allt väsentligt genomförde verksamheten på ett ändamålsenligt sätt. Nämnden hade i huvudsak en tillräckligt utvecklad styrning och kontroll.

Fullmäktiges beredningar

Fullmäktige har tre beredningar för folkhälsa och demokrati samt en beredning för samverkan och regional utveckling. Vi bedömer att fullmäktiges beredningar i allt väsentligt genomförde sina uppdrag i enlighet med fullmäktiges mål och uppdrag.

Ansvarsprövning

Vi bedömer sammantaget att regionstyrelsen, övriga nämnder och beredningar i Region Västertotten i allt väsentligt genomförde sina verksamheter på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Vi bedömer att räkenskaperna, med undantag för redovisningen av leasing, i allt väsentligt är rättvisande. Den finansiella redovisningen är framtagen i enlighet med lag om kommunal bokföring och redovisning och god redovisningssed.

Vi bedömer att folkhögskolestyrelsen, och måltidsnämnden i Skellefteå i huvudsak hade en tillräcklig intern kontroll. Vi bedömer att regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden, regionala utvecklingsnämnden och patientnämnden **inte** hade en tillräcklig intern kontroll.

Vi bedömer att regionen uppnår ett av fullmäktiges finansiella mål och att tre mål inte uppnås. Regionen klarade inte målet om att styrelser och nämnder skulle redovisa ett utfall som minst motsvarar budgeterat resultat. Styrelser och nämnder hade tillsammans ett underskott mot budget på 97 miljoner kronor. Regionen klarade inte målet om att 50 procent av pensionsåtagandet skulle vara finansierat 2022. Utfallet för detta mål var 48 procent. Regionen klarade inte målet om att självfinansieringsgraden av investeringar skulle vara minst 100 procent. Utfallet för detta mål var 32 procent. Slutligen klarade regionen målet om att låneskulden, exklusive pensionsskulden, högst fick uppgå till 30 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag. Utfallet för detta mål var 18 procent.

När det gäller verksamhetsmål bedömer vi att resultaten för folkhögskolestyrelsen och måltidsnämnden var förenliga med fullmäktiges mål. För regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden, regionala utvecklingsnämnden och patientnämnden var resultaten inte förenliga med fullmäktiges verksamhetsmål.

Vid en bedömning av mål som är av betydelse för god ekonomisk hushållning ska man ta hänsyn till resultat för både finansiella mål och verksamhetsmål. Mot bakgrund av att regionen har ett underskott och svaga resultat för fullmäktiges finansiella mål och verksamhetsmål bedömer vi att regionen inte uppnår de mål som är av betydelse för god ekonomisk hushållning.

Vi tillstyrker att fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för regionstyrelsen, övriga nämnder, beredningar samt enskilda ledamöter i dessa organ.

Vi tillstyrker att fullmäktige godkänner regionstyrelsens årsredovisning för 2022.

Våra ställningstaganden är baserade på de rapporter som finns redovisade i en bilaga till revisionsberättelsen. Revisionsberättelsen är digitalt signerad den 17 april 2023.

Edward Riedl, ordförande

Bert Öhlund, vice ordförande

Thomas Nordenstam

Mattias Sehlstedt

Britta Enfält

Inger-Ann Omma

Bertil Burén

BILAGOR

Bilaga 1: Budgetomfördelningar 2022

Hälso- och sjukvårdsnämnden mkr**Sjukhusvård**

Fördelning av regionfinansierad forskning	11,17
Fördelning av läs- och skrivutredningar Neuro-huvud-hals-centrum	0,50
Fördelning av stiftelsen Samsyn	0,30
Fördelning av nya läkemedel	122,88
Fördelning av tilläggsbudget ambulansen och förlossningen	13,00
Fördelning av kompetensutveckling ambulanssjukvården	2,40
Fördelning av GAP analys sexuella övergrepp	0,50
Fördelning av lönepott	5,43
Teknisk justering av bland annat index och sociala avgifter	0,17

Övrig verksamhet hälso- och sjukvårdsnämnden

Flytt av tjänst	0,54
Fördelning av regionfinansierad forskning	-12,27
Fördelning av läs- och skrivutredningar Neuro-huvud-hals-centrum	-0,50
Fördelning av nya läkemedel	-102,88
Fördelning av tilläggsbudget läkemedel, Tobiasregistret och biobank	40,40
Fördelning av kompetensutveckling ambulanssjukvården	-2,40
Fördelning av GAP-analys av sexuella övergrepp	-0,50
Fördelning av statsbidrag uppskjuten vård	40,03
Fördelning av influensavaccinering för riskgrupper	0,10
Fördelning av lönepott	0,81
Teknisk justering av bland annat index och sociala avgifter	-0,02

Summa hälso- och sjukvårdsnämnden 119,65**Regionala utvecklingsnämnden** mkr

Fördelning bidrag kulturföreningar	1,00
Samordning av administration	-6,98
Fördelning av lönepott	0,07

Summa regionala utvecklingsnämnden -5,91**Folkhögskolestyrelsen** mkr

Fördelning av lönepott	0,05
Teknisk justering av bland annat index och sociala avgifter	-0,02

Summa folkhögskolestyrelsen 0,03**Patientnämnden** mkr

Teknisk justering av bland annat index och sociala avgifter	-0,01
---	-------

Summa patientnämnden -0,01**Revisionen** mkr

Teknisk justering av bland annat index och sociala avgifter	-0,03
---	-------

Summa revisionen -0,03**Regionstyrelsen** mkr**Primärvård beställning**

Fördelning av influensavaccinering för riskgrupper	2,90
--	------

Digitalisering

Fördelning av regionfinansierad forskning	1,10
Fördelning av lägre index	-0,26
Samordning av administration och it-kostnader	1,71
Fördelning av tilläggsbudget datorer	3,20
Fördelning från service	0,49
Fördelning av lönepott	0,22
Teknisk justering av bland annat index och sociala avgifter	-0,08

Service

Samordning av administration	0,66
Flytt av allmän säkerhet	-6,75
Fördelning av lägre index	-1,25
Fördelning till digitalisering	-0,49
Fördelning till städning byggnadsrelaterad ohälsa	0,41
Fördelning av lönepott	0,36
Teknisk justering av bland annat index och sociala avgifter	-0,01

Övrig verksamhet inom regionstyrelsen

Samordning av administration	4,61
Fördelning av bidrag kulturföreningar	-1,00
Flytt av allmän säkerhet	6,75
Flytt av tjänst	-0,54

Fördelning av tilläggsbudget till Norra sjukvårdsregionförbundet, Omställningsfond och Kommunalförbundet svenskt ambulansflyg	13,00
---	-------

Fördelning av lägre av index Service och digitalisering	1,50
Fördelning av statsbidrag uppskjuten vård	-40,03
Fördelning av influensavaccinering riskgrupper	-3,00
Fördelning av stiftelsen Samsyn	-0,30
Fördelning till städning byggnadsrelaterad ohälsa	-0,41
Fördelning av lönepott	-6,95

Summa regionstyrelsen -24,14**Nettoförändring** 89,60

Bilaga 2: Medelsförvaltning

Marknadsvärde och avkastning	Marknadsvärde mkr	Avkastning %	Avkastningskrav %*	Differens %
Totala portföljen	5 071,6	-8,2	12,2	-20,4

Tillgångsallokering	Portfölj %	Min %	Normal %	Max %
Aktieportfölj	70,9	50,0	60,0	70,0
Ränteportfölj	0,0	0,0	20,0	50,0
Alternativa	28,7	0,0	20,0	30,0
Oplacerad likvid	0,4	0,0	0,0	15,0

* 4 % realt per år. Aktuell inflation: 11,5 %.

